

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI NR 5 (81/527) 2008

VÄRBAMISKESKUS
OTSIB KAITSEVÄKKE
NOORI TUGEVAID MEHI

NAISKODUKAITSE KESKENDUB
VÄLJAÕPPE LIHVIMISELE

PUHATU TURBAKATLAS KAITSTI KODU

KAKS PÄEVA TÄIS VÕITLUST MOTIVATSIOONIGA:
MINI-ERNA PARIMAD OLID JÕGEVA NOORKOTKAD

NOORTE KOTKASTE JA KODUTÜTARDE ÜLERIIGILISE LAAGRI RUUPOR

AVATUD UUS KODULEHT!

WWW.TACTICAL.EE

SAADAVAL SUURES VALIKUS TRU-SPEC VARUSTUST

TACTICAL-GEAR
STORE

Choose language

Minu konto

Ostukorvi sisu
korvis on 0 toodet

esileht

meist

teenused

kontakt

PROFESSIONALS ONLY

Palun valige

Tootekataloog:

- ERIPAKKUMISED
- Logo tooted
- Tulirelvad
- Optika
- Prillid
- Riietus
 - Riided
 - Jakk & kuub
 - Keebid
 - Kombinesoonid
 - Püksid
 - Särgid
 - Termitine riietus
 - Tru-Spec 24-7
 - Kindad
 - Peakatted
- Varustus
- Jalatsid
- Riit
- Laskemoon
- Relvatarvikud
- Navigatsioon
- Sidevahendid
- Sukeldumine

Categories / Kategooriad

RIIETUS > RIIDED > JAKK & KUUB

Tru-Spec BDU Coats

776.00.-

vaatan

lisan korvi

Tru-Spec H2O Army Rain Parka

985.00.-

vaatan

lisan korvi

Tru-Spec H2O ECWCS GEN-1 Parka

1,425.00.-

vaatan

lisan korvi

Tru-Spec H2O ECWCS GEN-2 Parka

1,295.00.-

vaatan

lisan korvi

Tru-Spec M-65 Field Coat Liners

210.00.-

vaatan

lisan korvi

Tru-Spec M-65 Field Coat with Liner

906.00.-

vaatan

lisan korvi

VEEBIPOOD, KUST ON VÕIMALIK OSTA MITMESUGUST PROFESSIONAALSET MILITAARVARUSTUST!

8

Rapla malev taas võidukas!

19

Kalev Kiviste – Kaiu miinipildujarühma juht ja hing

25

Maskeering ja täpsuslaskurite (eri)varustus

47

Taas kord Põlvamaa parim laager

KK! KAITSOLIIT ARVUDES

918

inimest registreerus Kaitseliidu päevadele Valgemetsas Põlvamaal.

NAISKODUKAITSE KESKENDUB VÄLJAÖPPE LIHVIMISELE

Naiskodukaitse sisemine ümberkorramine peaks lähiajal hakkama vilja kandma14

MASKEERING JA TÄPSUSLASKURITE (ERI)VARUSTUS

Selgitusi, kuidas valmistada täpsuslaskuri maskeerimiskostüümi ja milline peab olema muu erivarustus25

NOORKOTKAD LANGESID NURMSI TAEVAST

Põhja- ja Ida-Eesti noorkotkad olid Järvamaal laagris langevarjurimärki välja teenimas44

Patsifismi hävitav unelm 6

Kaitseliidu Kool uuel õppeaastal 7

Rapla malev taas võidukas! 8

Kaitseliidu päevade fotoreportaaz 9

Erna retke 2008 fotoreportaaz 10

Viimasel hetkel Erna retkele – mõistagi võitma 12

Värbamiskeskus otsib kaitsevärke noori tugevaid mehi 16

Kalev Kiviste – Kaiu miinipildujarühma juht ja hing 19

Usinad õppisid Eesti Laskurliidu spordikohtunikeks 21

Naiskodukaitse näitus jõudis Järvamaale 22

Naiskodukaitse kunstnikud maalisid Urvastet 23

Puhatu turbakatlas kaitsti kodu 24

Kaevikud Viljandimaal Karukülas 29

CJFSOCC, eriväed ja kriisiohje ehk 444 tundi termineid 32

Sõjameheks saadakse pidevalt õppides 33

Tõmmud marjad varasügisel 34

Kaks võistluspäeva võitlust motivatsiooniga:

Mini-Erna parimad olid Jõgeva noorkotkad 35

Kogemusi vastutegevusest Mini-Ernal 37

Noorte Kotkaste ja Kodutütarde üleriigilise laagri RUUPOR 39

Virumaa noored elasid suvelaagris “polügooni rütmis” 43

Tegelikult on see mõnus hirm 45

Valgamaa noortelaagris järgitakse sportlikku eluviisi 46

Taas kord Põlvamaa parim laager 47

Seltsis on segasem, laagris on lähedam 47

ERNA RETK 2008 SUUTIS TAAS ÜLLATADA

Tänavuse Erna retke tõeliseks tipp hetkeks oli Erna Seltsi *spidermanide* poolt Mustajõe karjääri alale kontrollpunkti Hotell ehitatud kahekilomeetrine takistusriba. Kõikmõeldavad ronimist, turnimist, tasakaaluhoidmist, roomamist, ujumist ja jooksmist nõudvad takistused olid metsasele alale punavalgete lintide vahele ritta seatud. Liivast, mudast, veest, samblast ja okastraattöketest läbi tulnud võistlejad olid raja lõppedes hingetud, kuid õnnelikud, et suutsid selle kõik läbi teha.

Foto: Ivar Jõesaar. Vt ka lk 10–13.

Ivar Jõesaar, kapten

Märka kaitseliitlast!

Hei, mina siin! – sellise lausejupi hüüab kaitseliitlane mööduvale asjamehele. Kaitseliitlane ei soovi midagi erilist, ta tahab lihtsalt veidi rääkida. See on sama kaitseliitlane, kes nüüd juba varsti kaks-kümmend aastat tagasi otsis aidaräästast välja isa sõjast toodud vindi ning läks, naisele ja lastele suurt midagi seletamata, Eesti Vabariigi nimel Kaitseliitu tegema. Ega ta ka siis ka teadnud, milline see Kaitseliit täpselt olema peab, sest vanaisast polnud enam rääkijat ja isalt kuuldu oli üksnes kasin ümberjutustus. Kuid seda, et Eesti Vabariik ja Kaitseliit kuuluvad kokku, teadis ta juba siis.

Algsest Vabadussõja moodi vindi ja kümne padruniga taskus tankide vastu mineku valmidusest sai ajapikku tõdemus, et see Kaitseliit on üks raske, kulukas ja vähetänuväärne hobi, mille eest tuleb võidelda nii kodus kui ka külatanumal. Mitmed, kellega kord koos sai alustatud, on tänaseks Kaitseliidust läinud. Kes sunniti viinalembuse pärast lahkuma, kes tüdis aastaid kordunud rünnakuharjutustest üle lageda välja, kes läks kodust kaugele raha teenima või peletati eemale, sest kolmanda maailmasõja unelmatepataljonidesse sobisid vaid sellised mehed, kellel tervis nagu kutsealustel.

Meie kaitseliitlane jäi, sest tema oli enda jaoks Kaitseliidu valmis mõelnud juba alguses. Ta on olnud rivis iga ilmaga, olgu õppustel, võistlustel või paraadil. Ja see, et nüüd kuulutatakse taas tagasitulekut Kaitseliidu algsete, maakaitseliste ülesehituspõhimõtete juurde, on tema meelest vaid asjade loomulik käik. Naaberriigiski toimuv vaid kinnitab ta arusaamu. Kuid ometi on tal täna (kui suure sõja eelses ajas mõõta, siis aastal 1937) veidi tühi tunne. Ta on kuidagi väsinud. Tõsi, peagi saabuval Kaitseliidu 90. aastapäeval võib ta kodus kummutisatilis imetleda mitmeid medaleid ja teenetemärke, mille ta on Kaitseliidus oma aktiivse ja algatusvõimelise tegevusega välja teeninud. Imetleda, sest rinda ta neid sõjamehe kombel kinnitada ei saa – vormikandmise eeskiri ei näe isegi pidupäeval ja isegi mitte uuel digilaigulisel välivormil teenetemärke ette.

Meie kaitseliitlane tahab sellest kõigest rääkida. Ta tahab, et teda märgataks. Teda ja tema tegevust Kaitseliidus nüüd juba peaaegu kaks-kümmend aastat – tema parimat aastat. **KK!**

Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!

Asutatud 11. september 1925

VÄLJAANDJA KAITSELIIT

Ilmub kaheksa korda aastas.

PEATOIMETAJA:

kpt Ivar Jõesaar

TEGEVTOIMETAJA:

Taive Kuuse

MAKETT JA KÜLJENDUS:

Matis Karu

REKLAAM JA LEVI:

Virgo Tamm, kaitsekodu@hot.ee

TOIMETUS:

Riia 12, Tartu 51013

Telefon 717 9155

Faks 717 9150

Toimetuse e-mail:

kaitsekodu@kaitseliit.ee

Trükitud ASI Printall trükikojas

Toimetus kaastöid ei
retsenseeri ega tagasta.

KAITSELIIT INTERNETIS:

www.kaitseliit.ee

www.alutaguse.ee

www.jogevamalev.ee

laane.kaitseliit.ee

toompea.kaitseliit.ee

www.hot.ee/parnuki

polva.kaitseliit.ee

rapla.kaitseliit.ee

tallinn.kaitseliit.ee

www.meredivisjon.ee

www.hot.ee/laanemk

yhend.kaitseliit.ee

www.virumalev.ee

tartu.kaitseliit.ee

www.ut.ee/akmk

valgamaa.kaitseliit.ee

jarva.kaitseliit.ee

Toimetuse kõnetund
esmaspäeviti kell 13–15
Tallinnas Toompea 8, tel 717 9027

Järgmise numbri kaastööde
tähtaeg on 15. september.

Kümnenda Põrgupõhja retke võidu viisid koju Nõmme kaitseleitlased

Tekst: TAIVE KUUSE,
nooremleitnant

Raplamaal korraldati 10.–13. juulini kümnes Põrgupõhja retk. Vigalast Eidaperre viinud 80-kilomeetrine võistlusrada läbis ajaloolisi metsavennapunkte, millest ühe järgi ongi retk nime saanud. Võistlejad – 30 neljaliikmelist gruppi, sh kolm naiskonda – mängisid metsavendade salku, praktiseerides partisaanitaktikat. Trassil, mille läbimiseks oli aega 68 tundi, tegid vastutegevust nn NKVD-lased, kelle rolli täitsid Kaitseleitlased Rapla ja Pärnu maleva liikmed, püstitades vaatluspunkte, valvates sildu ja varitsedes, et takistada võistlejate liikumist. Erinevalt metsavendadest olid “NKVD-lastel” relvad. Kodanikukaitse Selts ning Kaitseleitlased Rapla ja Pärnu malev on Põrgupõhja retke korraldanud kümme aastat. Esmakordselt astusid retkelised tänava Pärnumaa pinnale. Võistlusega mälestati Pärnu- ja Raplamaal tegutsenud metsavendade liikumist Relvastatud Võitluse Liit ja teisi metsavendi. Retke raames avati Eidapere Kassivõllimäel Eesti Leegioni, Nõukogude armee ja USA Teise maailmasõja aegsete vormide, relvade ja aumärkide näitus.

Põrgupõhja retke võitis Kaitseleitlased Tallinna maleva Nõmme malevkond, kusjuures võistkond läbis kaheteistkümnest kontrollpostist viimased kuus kolmemehelisena ja väljalangenud võistleja lisas karistuspunkte. Teisele kohale tuli Tallinna võistkond Rava Ring, kolmas oli Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljoni esindus. Pärnumaa Halvinga valla eriauhinna sai Järva malev, ergutused Rava Ring ja Tagalapataljon. Kaitseleitlased Rapla maleva eriauhinna pälvis kodumaleva I võistkond. Kodanikukaitse Seltsi auhinna teenis parima naiskonnana Rapla maleva III võistkond. Parimaks luuregrupiks tunnustati Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljoni tiimi ja pimelaskmise auhinna sai Üksik-sidepataljon. **KK!**

Kaitseleit jõustruktuuride spordimängudel kolmas

Rakveres 15. ja 16. augustil peetud üheksa Eesti jõustruktuuri spordimängudel saavutas Kaitseleitlased koondvõistkond üldkokkuvõttes kolmanda koha politsei ja Sisekaitseakadeemia võistkondade järel.

Reedel ja laupäeval võistlesid Rakveres justiitsministeeriumi, siseministeeriumi ja kaitseministeeriumi ning nende haldusalas olevate asutuste Kaitseleitlased, kaitseväge, kodakondsus- ja migratsiooniameti, piirivalve, politsei, päästeameti ja Sisekaitseakadeemia

koondvõistkonnad kokku 324 sportlasega. Võisteldi kergejõustikus, jalgpallis, jalgrattakrossis, teenistuspüstolist laskmises, ujumises, males, lamades surumises ja võrkpallis. Kaitseleitlased koondvõistkond koosnes Kaitseleitlased peastaabi ning Harju, Tallinna, Sakala, Viru, Tartu, Valga- ja Võrumaa malevate sportlastest. Selline võistlus oli esmakordne. Võistluste korraldaja Eesti Politsei Spordiliit lubas traditsioone jätkata ja kinnitas, et samalaadne võistlus tuleb taas kahe aasta pärast. **KK!**

UUDISED

ESTRIF-4 VAHETAS KOSOVOS VÄLJA EESTI EELMISE MISSIOONIÜKSUSE ESTRIF-3

Kosovosse lendas 13. augusti varahommikul Kaitseleitlased baasil moodustatud 26-liikmeline luurerühm ESTRIF-4, et vahetada välja seal teenistust lõpetav ESTRIF-3. Põhja-Kosovos Mitrovica lähistel asuva Taani pataljoni koosseisus teenistust jätkava ESTRIF-4 ülesandeks on luurepatrullide ja läbiotsimiste teostamine ning mitmesuguste objektide julgeoleku tagamine.

Enne rahutagamisoperatsioonile minekut läbis luurerühm kuuekuulise väljaõppetsükli Paldiskis Rahuoperatsioonide Keskuses, lisaks harjutati kaks nädalat Taanis sealsete instruktorite käe all. Väljaõppe käigus ühtlustati juhtimisprotseduure, harjutati koostööd teiste üksustega, treeniti tegutsemist tihedalt asustatud alal ning õpiti tundma relvastust, side- ja transpordivahendeid.

Kontrollõppus viidi läbi 2008. aasta juunis Paldiski ümbruses. Rühmaülem nooremleitnant Juhan Aus hindab väljaõppetaset kõrgelt: “Üksus koosneb erinevate kogemustega Kaitseleitlased liikmetest, kellest osa on juba varem missioonil käinud.”

15. augustil saabus kodumaale tagasi kuus kuud Kosovos NATO rahutagamismissioonil (KFOR ehk Kosovo Force) Taani pataljoni koosseisus teeninud luurerühm ESTRIF-3. Alates 12. veebruarist Kosovos Mitrovicas teeninud 26-liikmelist üksust juhtis nooremleitnant Taavi Mets. Eesti kaitseväge osaleb NATO juhitalval rahutagamismissioonil Kosovos alates 1999. aasta novembrist. **KK!**

Tekst: MART HELME

Patsifismi hävitav unelm

Raamatus “Sõda Euroopa ajaloos” kirjutab Michael Howard: “Koos Euroopa rikkuse kasvuga kasvas ka kodanlaste heaolu ja eneseusaldus. Nad suhtusid sellesse militaarsesse elementi, tema aristokraatlikesse ohvitseridesse ja põlatud sõduritesse täieliku vastumeelsusega: parimal juhul nähti neis spetsialistide gruppi, kelle tegevustega ei olnud kodanikel mingit pistmist, halvimal juhul peeti neid mõnituse ja põlguse objektiks. Valgustusajastu inimesed ei aktsepteerinud enam sõda kui inimkonna saatust, mida tuli taluda kannatlikult ja vapralt; 18. sajandi majandusteadlased ei näinud selles enam ka unikaalset rikastumise allikat. [...] Vähehaaval oli hakatud arvama, et rikkus sigineb vabast ja takistamatust kaubavahetusest nende kaupadega, mille heategev ettenägelikkus oli nii targalt üle maailma jaganud, et inimesed oleksid neid vahetades alati üha rohkem köidetud harmoonia ja rahu sidemetega.”

Nagu vastuseks entsüklopedistide ja nende mõttekaaslaste patsifistlikele unistustele kärgeatas Euroopas Suur Prantsuse revolutsioon ja algasid inimpõlve kestnud revolutsioonilised sõjad, mille supersangariks kirjutas ennast sadade tuhandete meeste verega Napoleon I.

Ent ajalugu armastab end korrata. Ligilähedaselt samu unistusi kui sajand varem entsüklopedistid, hakkasid 20. sajandi algul levitama paljud enda arvates edumeelsed poliitikud ja majandusteadlased. Ameerika Ühendriikide kodusõda, Krimmi sõda, Prantsuse-Preisi sõda jpt 19. sajandi teise poole võitlused olid näidanud, kui purustavaks on muutunud sõda tehnoloogia uuendamise ja massiarmede kaasamise tulemusena. Ühtlasi näitasid needsamad tehnoloogilised ja organisatoorsed uuendused – aurulaevad, raudteed, telegraaf, rahvusvaheline pangandus ja kaubavahetus –, missugused võimalused on inimkonna ees heaolu kasvatamisel.

Siit sugeneski mõte, et inimkonna intellektuaalne, majanduslik ja moraalne areng on jõudnud faasi, kus sõjad oma laostavate tulemustega pole enam mõeldavad. Missugune rahvas või valitsus sooviks maailmajaajanduse kokkuvarisemist ohvriterikkas sõjas koos sellele järgneva vaesuse ja ühiskondliku korralagedusega, küsisid moodsad majandusteadlased ja liberaar-

sed poliitikud ning vastasid, et heaolu teel ülesmäge rühkivas Euroopas sellist valitsust ja rahvast pole.

Esimene maailmasõda ometi puhkes. Võib-olla just seepärast, et see oli nii ohvriterohke, aga ka majanduslikult kulukas, valitses 1920. aastatel poliitikas ülim patsifism. Arvukaid rahu- ja desarmeerimiskonverentse kõrvale jättes väljendus ajastu meelsus kõige kujukamalt 1927. aastal sõlmitud Briand-Kelloggi paktis. (Aristide Briand oli Prantsuse välisminister ja Frank Kellogg USA riigisekretär.) Pakt kuulutas sõja kui rahvusvaheliste suhete instrumendi keelatuks. Teiste hulgas kirjutasid sellele alla ka Eesti ja NSV Liit.

Praeguseks on Frank Kelloggi kuldsulepeaga (millele oli ladina keeles graveeritud tekst “Tahad rahu, valmistu rahuks”) allkirjastatud pakt muutunud ajalooliseks kurioosumiks. Ent mitte sinisilmne patsifism. Ilmselt pole Euroopas 18. sajandi teisest poolest saati olnud suhtumine sõjaväesse ja sõduritesse nii halvustav kui praegu. Üha vähem on neid, kes suhtuvad oma riigi armeesse kui rahvusliku uhkuse kehasusse. Pigem nähakse armees karjääri umbteed ja peetakse seal veedetud aega raisatuks. Isegi väljakujunenud traditsioonidega USA ja Suurbritannia armeedes, kus paljud ohvitserid põlvnevad sajanditevanustest komandöridünastiatest, ollakse hädas sõjaväe maine languse ja teenistusse saabuvate sõdurite kvaliteedi pideva halvenemisega.

Ennast regulaarselt uues vormis kordava ajaloo taustal on see ülimalt kahetsusväärne. Praegugi ei räägi miski selle kasuks, et maailma – või vähemalt mõningaid riike – ei oota ees rasked sõjalised katsumused. Külma sõja ajal kujunenud rahvusvahelise tasakaalu kadumise tõttu kasvab see oht kiiresti ja puudutab üha rohkemaid riike ja rahvaid. Kahjuks ka Eestit.

“Sõda on õiglane, kui see on vajalik,” kirjutas Niccolò Machiavelli. Pole mingit kahtlust, et rahvusvahelise õiguse autoriteedi praeguse lahustumise perioodil omandab see mõttetera uuesti aktuaalsuse. Ja need, kes sellest juhinduvad, võivad nende vastu, kes jätkuvalt elavad patsifistlikes illusioonides ega raatsi kuldada raha oma kaitsevõime suurendamiseks, olla sõja vallapäästmise korral vägagi edukad. **KK!**

Tekst: RIINA NEMVALTS, leitnant, Kaitseliidu Kooli ülem

Kaitseliidu Kool uuel õppeaastal

Nii nagu kõigile õppeasutustele Eestis tähendab 1. september uut algust, on sellel samasugune tähendus Kaitseliidu Koolile. Eelkõige puudutab see sõjaväelise juhtimise tasemekursusi, mis algavad septembris ja lõpevad juunis. Käsitlengi põgusalt nende kursustega seonduvat.

Kui alustasin aasta tagasi Kaitseliidu Kooli ülemana oma ametiaega, tõdesin, et haridussüsteemi, sh sõjaväelise hariduse süsteemi olemust ja vastavat valdkonda reguleerivat seadusandlust ning Kaitseliidu ideoloogiat arvestamata, samas erisuunaliste arusaamade mõjuväljas toimides on Kaitseliidu Koolil väga kerge kaotada oma identiteet. Sestap iseloomustas Kaitseliidu Kooli 2007/2008. õppeaastat lisaks kursuste korraldamisele ka pikemaajalise arengu eelduste loomine. Kool sõnastas oma visiooni, missiooni, põhiülesanded, korrastas struktuuri ning alustas enda suhestamist elukestva õppe ideoloogia ja Eesti sõjaväelise hariduse süsteemiga.

Kooli põhiülesandeid määratledes tuli teravalt esile tõsiasi, et mõne aasta tagune periood, mil operatiivstruktuuri loomise käigus hakkas hägustuma vaade Kaitseliidule kui vabal tahtel ja omaalgatusel põhinevale kodanikuühendusele, ei olnud möödunud jälgi jätmata ka Kaitseliidu Koolist. Nii oli alates 2004/2005. õppeaastast keskendunud eelkõige reservüksuste ülemate koolitamisele. Kooli sõjaväelise juhtimise tasemekursuste sisseastujatele kehtestati nõuded, millele vastasid ainult reservväelased. Olid muudetud ka senised kursuste nimetused. Kaitseliidu jaopealiku kursusest (JBK) oli saanud nooremallohvitseri kursus Kaitseliidus (NAKkl), Kaitseliidu rühmapealiku kursusest reservrühmaülemaks kursus Kaitseliidus (ROK(R)kl) jne. Isiksuslikku arengut ja eestvedamisioskusi edendavad ning ametikoha- ja organisatsioonispetsiifilised koolitused olid muutunud teisejärgulisteks.

Siiski tuleb tõdeda, et Kaitseliidu vabatahtlikul pealikul ei pea olema mitte ainult valmisolek juhtida oma allüksust sõjaajal lahingus ja rahuajal mõned loetud korrad reservõppekogunemiste käigus. Vabatahtlik pealik peab olema suuteline oma vabatahtlikest koosnevat üksust igapäevaselt eest vedama, st uusi liikmeid värbama, organisatsiooni tutvutama, juhtimisse kaasama, tegevusest-õigustest-kohustustest teavitama, alluvaid juhendama, meeskonda

loomu, koosolekuid juhtima, suhteid korraldama, võimalikke sisekonflikte lahendama, saabuvat informatsiooni tõlgendama, ressursse hankima, meeskonnatööd organiseerima jne. Eeltoodud näitlikku loetelu võrdsustab teadmine, et pealik peab saavutama organisatsiooni eesmärgid inimeste kaudu, kellele tegevus Kaitseliidus ei ole elus kaugeltki prioriteet. Temale endale samuti mitte.

On selge, et ükski organisatsioon, sh Kaitseliidu Kool, ei saa olla staatiline ega jätta arvestamata muutusi lähemas ja kaugemas ümbruses. Nii mõjutavad meid Kaitseliidu, kaitseväge, Eesti ühiskonna ja isegi kogu maailma arengud. Kuid tähelepanelik tuleb olla selle osas, et areng ja muutused ei tooks kaasa identiteedi kaotamist. Nii indiviidi kui ka organisatsiooni areng saab jätkuda ainult siis, kui on ühelt poolt on olemas selge eneseteadvus ja teiselt poolt suutlikkus muuta oma tegevusprotsessidele ning väljundile saadud tagasiside otsuseid mõjutavaks sisendiks järgnevat tegevusprotsesside ja väljundite planeerimisel.

Et Kaitseliit on saanud ülesandeks valmistada ette reservil baseeruv operatiivvõimekus, kuulub reservülemate ettevalmistus kohustuliku osana Kaitseliidu vabatahtlike pealike koolitusmudelisse. Kindlasti on oluline, et Kaitseliidu Koolis korraldatavad kursused oleksid arusaadavad ja võrreldavad vastavate kaitsevääs korraldatavate kursustega ning annaksid vajaliku reservülemaks või reservülemaks abi kvalifikatsiooni. Samas on täpselt sama oluline meeles pidada, et reservülemaks roll moodustab vaid ühe osa pealikurollist. Selle tõsiasja ignoreerimine oleks Kaitseliidu ideoloogia, väärtuste ja identiteedi järjepidev murendamine.

1. septembril alanud õppeaastal teadvustab Kaitseliidu Kool endale selgelt, et tema identiteedi tuumaks on Kaitseliidu vajadus omada õppinud juhte. Kitsendades fookust ja võttes ülaltoodu kokku, saab öelda, et Kaitseliidu Kooli ülesanne on koolitada vabatahtlikke pealikuid, kellel on täita ka reservülemaks roll.

Lõpetuseks jõuan üleskutseni: vabatahtlikud pealikud, organisatsiooni parimad praktikud, tulge õpetama teisi vabatahtlikke pealikke! Ainult parimatest väljaõppeohvitseridest-allohvitseridest organisatsiooni identiteedi säilimiseks ei piisa. **KK!**

Rapla malev taas võidukas!

Fotod: Ivar Jõesaar ja Taive Kuuse

Tekst: ANDO LAVRITS, veebel, Kaitseliidu Rapla maleva nooreminstruktor

Raplamaa mitmes paigas võis 8. augusti pärastlõunal märgata imelikku sigimist-sagimist. Seda põhjustasid Kaitseliidu Rapla maleva teotahelised liikmed, kes kiirustasid Põlvamaale Kaitseliidu päevadele organisatsioonikaaslasega tutvusi looma ja rammu katsuma. Oli ju vaja eelmisest korrast pooleli jäänud jutud lõpuni rääkida ja ka tõestada, et tookordne üldvõit polnud juhuslik.

Koguneti Valgemetsa puhkekeskuses, kus kaitseliitlastel söödeti kõhud korralikult täis, et nad jõuaksid hommikuni tantsupõrandal aktiivselt hüpata ja nii oma lihastele laupäevasteks võistlusteks viimast lihvi anda. Tundus, et Rapla kaitseliitlaste hoog kandus tantsupõrandalt ka mis tahes spordialadele. Kõiveomeeskond oleks tõmmanud kõie arvatavasti ribadeks, kui teisel pool oleks inimeste asemel vastas masinad; võrkpallivõistkond löi kindla järjepidevusega palle liiva sisse kinni nii, et vastastel kulus tükk aega nende otsimiseks; kotijooksumehed jooksid oma 20 kg kaaluva kotiga ringe nii kiiresti, et kohtunikel läks ringilugemine sassi ja tekkis suur vaidlus, kes üldse võitis. Ka takistusriba takistused Rapla mehi ei heidutanud – meeskonnatöö sujus ja mehed mõistsid üksteist nagu ühemunarakunelikud. Kõiki neid sooritusi innustasid natukene füüsiliselt nõrgemad, kuid seda tugevamate häältepaeltega Raplamaa kaitseliitlased. Usun siiralt, et see ergutamine kostis ära koguni Raplamaale.

Märkamatu oli kätte jõudnud pühapäev ja parimate autasustamine. Kaks aastat tagasi saadud üldvõitu korrati suure eduga järgnevate ees. Viimane jõupingutus toetajatelt, kes karjusid ühtselt selle nädalavahetuse enimkasutatud sõna: “Rapla!” Toetajate kisa saatel tegid ka spordimehed oma viimase jõupingutuse, kui lennutasid Kaitseliidu Rapla maleva pealiku major Peeter Tani kümme korda õhku. Uhke oli olla Rapla kaitseliitlane. **KK!**

KAITSELIIDU PÄEVADE TULEMUSED

ÜLDARVESTUS

1. Rapla malev
2. Sakala malev
3. Alutaguse malev
4. Jõgeva malev
5. Põlva malev
6. Peastaap

KÕIVEVEDU

1. Jõgeva malev
2. Rapla malev
3. Põlva malev

TAKISTUSJOOKS

1. Sakala malev
2. Lääne malev
3. Rapla malev

VIIMASE MEHE JOOKS

1. Võrumaa malev
2. Põlva malev
3. Tartu malev

VÕRKPALL

1. Rapla malev
2. Järva malev
3. Alutaguse malev

Kaitseliidu päevadele kogunes üle tuhande Kaitseliidu vabatahtliku liikme. Kolmepäevasel spordipeol katsuti rammu kõieveos, võrk- ja jalgpallis, sõduri kotijooksus ja takistusribal. Individuaalarvestuses sai kaasa lüüa ka sangpommitõstmise ja nooleviske võistlusel. Esindatud olid kõik malevad. Üldarvestuse võitja oli Kaitseliidu Rapla malev.

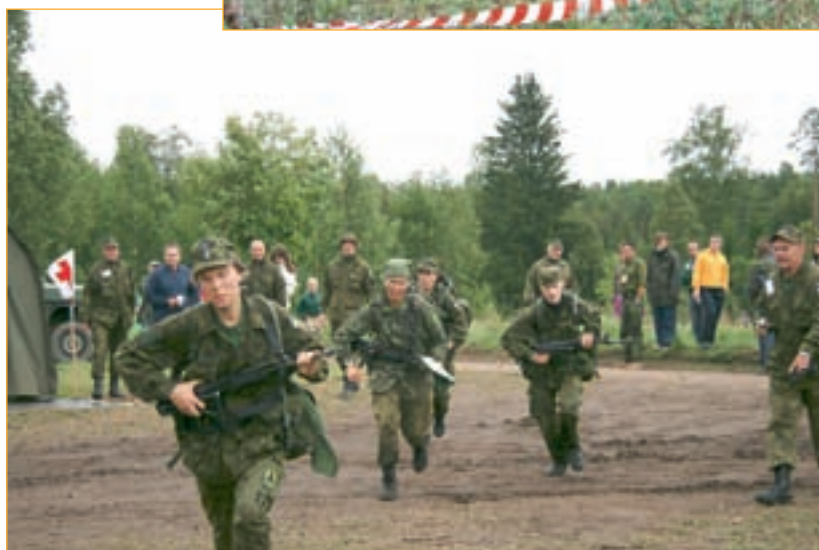

Tänavu 15. korda peetud sõjalis-sportliku võistluse Erna retk võitis Kaitseliidu Tartu maleva teine meeskond, teisena finišeerus Kaitseliidu Tallinna maleva ja Eesti Reservohvitseride Kogu ühismeeskond, kolmanda koha said Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljoni võistlejad. Erna retkel startis seekord 27 võistkonda, neist kümme koosnesid kaitseliitlastest. Nende seas oli ka kaks naiskonda – Naiskodukaitse Rapla ringkonna võistkond ja Kaitseliidu Alutaguse naiste tiim. Võistluse lõpetas 25 võistkonda. Esikümnesse mahtus viis Kaitseliidu võistkonda.

Kolmandik startinud võistkondadest olid välismaalt. Parima välisvõistkonnana lõpetas kümnenädana Saksamaa. Erna Seltsi korraldatavat Erna retke peeti võistlusena esimest korda 1994. aastal. Aastate jooksul on sellel osalenud 21 välisriigi võistkondi.

Viimasel hetkel Erna retkele – mõistagi võitma

Tekst: IVAR JÕEAAAR, kapten

Kaitseliidu Tartu maleva teine võistkond pääses tänavu Erna retkel osalejate sekka autsaide-ritena viimasel minutil. Et kevadisel Kaitseliidu Eel-Ernal katkestati, polnud võistlusele pääsemine otseteed kasutades võimalik. Nii pandigi ennast igaks juhuks kirja registree- rimis ootel võistkondade sekka ja kellegi loobumise tõttu saadi siiski starti minna.

UUTE KAASLASEGA RAJALE

Stardinimekirja pääsemine tähendas vanadele võistkonnakaaslastele ehk “hõbedastele kaksikutele”, nagu nad ennast ise nimetavad, lipnik Alar Kõobile ja lipnik Margus Klaisile esmalt vajadust kiirkorras uute liikmetega koostegutsemist harjutada. Endine võistkonnakaaslane seersant Kristjan Sepp oli Kosovos missioonil ja nooremleitnant Lauri Teppo Erna retkel konkurendina lõpparvestuses kolmandaks jäänud Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljoni võistkonnas. Tartlaste edukus sõltus sellest, kui hästi klappib koostöö Teppo sõjakooli kursusekaaslaste nooremleitnant Martin Jõesaare ja nooremleitnant Madis Kiisiga.

Rajal kujunes nii, et oli kaks lahingu- paari, kes mõistsid teineteist poolelt sõnalt või kui vaja, kasutasid side- pidamiseks *walky-talk*ysid. Kait-

ERNA RETKE 2008 TULEMUSED

1. KAITSELIIDU TARTU MALEVA II VÕISTKOND
(lpn Alar Kõobi, lpn Margus Klais, n-ltn Martin Jõesaar ja n-ltn Madis Kiis, tugiisikud n-vbl Veiko Seim ja lpn Ivar Parmas)

2. EESTI RESERVOHVITSERIDE KOGU JA KAITSELIIDU TALLINNA MALEVA ÜHISVÕISTKOND
(n-ltn Tiit Riisalo, lpn Steve Kümnik, lpn Priit Kotkas ja lpn Alar Nigul, tugiisikud n-ltn Toomas Männaste ja ltn Lauri Kurvits)

3. KUPERJANOVI ÜKSIK-JALAVÄEPATALJON
(n-ltn Lauri Teppo, n-ltn Raido Saremat, n-ltn Raido Ossip ja n-srs Jaanus Kõivastik, tugiisikud kpt Jaak Rumvolt, v-vbl Tõnu Tuul ja Kadri Mäesalu)

seliidu Tartu maleva taustaga Martin Jõesaar ja tema kursusekaaslane Madis Kiis polnud ka esimest korda patrullvõistlusel. Nad olid 2006. aastal läbinud nii Eel-Erna kui ka Utria retke. Loomulikult olid kõik teinud kõvasti trenni. Seetõttu polnud võistlust üksipulgi läbi planeerides eesmärgis kahtlustki – mõistagi mindi võitma.

KOGEMUSED ON KASUTAMISEKS

Erna retkel edukatelt on ikka pinnitud nende salanippe ja -tarkusi. Pärils ilma nendeta ei saa hakkama ka Tartu kaitse- liitlased. Märksõnadena loetlegem:

Õigupoolest tähendas stardinimekirja pääsemine vanadele võistkonnakaaslastele ehk “hõbedastele kaksikutele” lipnik Alar Kõobile ja lipnik Margus Klaisile vajadust kiirkorras uute liikmetega koostegutsemist harjutada.

õige ja piisav toitumine ning joomine, jalgade eest hoolitsemine, puhkuse ja liikumise õige suhe ning ajalt kontrollpunktidesse jõudmine. Peamiseks tarkuseks on, et viriseda ei tohi: kui oled võistlema tulnud, hoia enda ja kaaslaste motivatsioon kõrgel.

Lipnik Kõobil on oma toitumisretsept: tuleb kaloreid lugeda ja toiduainete kaalu jälgida, et mõttetult palju kaasa ei veaks. Maitsele see menüü ei vasta, aga süüa tuleb seda, mis annab kaloreid, seega müsliba- tooni, kartuliputru ja kiirnuudleid. Kõobi tunnistab, et tema teadmised pärinevad Internetist. Rajal on kohe tunda, kui jätab õigel ajal turgutava halvaa-ampsu võtmata.

Joogivesi on Erna retkel ikka peava- luks olnud ja kuigi ka tänavu lubati, et kontrollpunk- tides on vesi ootamas, sai lipnik Klaisi sõnul ka sel korral suvalisest kraavist läbi müt- sipõhja joodud.

Edasiliikumise võti on mõistagi jalad. Tartu me- hed on paar aastat käinud Vibrami tallaga La Sportiva saabastes. Need on kerged ega põruta kivistel tee- del jalga ära. Loomulikult on tähtis taldade teipimine, et ville ei tuleks. Kasutatud on nii vana head leu- koplasti kui ka nn hobusetepi. Kui plaaster on kulunud, tuleb see va- hetada. Igal mehel oli kümme rulli kaasas ja kõik kulus ära. Ja igal või- malusel võeti jalad saapast välja.

Kaugluureretkel on peamine ene- sekontroll, et sa kõik rutiinseid toi- minguid ära teeksid. Rutiini harju- tamine on võtnud aega, kuid nüüd on selge, et kui aeg käes, siis sööd, jood ja puhkad. Tund käimist ja 10-15 minutit puhkust, et taastuda.

Magamata unega on hoopis ras- kem. Erna trassil sai kokku kuus tundi magada. Seal piisab tunnisest unest, et jälle viis-kuus tundi jalul olla. Tegelikult saab magada ka lii- kudes, lihtsalt esimesed hoiavad tampo- ja tagumised tukuvad.

Foto: Kärt Liekis

Kaitseliidu Tartu maleva teine võistkond Erna Retke avalrivistusel Tallinnas Jüriöö pargis.

MINIMAALNE VARUSTUS

Tartlased peavad parimaks kunagi Iisraelist saadud universaalseid patrullrakmeid. Sinna mahub kõik Erna retke kohustusliku varustuse nimekirjas olev. Lisavarustusest on suur rõhk sokkidel ja telkmantlitel. Lipnik Kööbi sõnul on neil kaasas nii kalleid 150-krooniseid kui ka odavaid sokke. Viimased kuluvad ära saabaste kuivatamiseks – kannad natuke ja viskad ära. Telkmantlid pärinevad Rootsi humanitaarabist, neid saab telgiks kokku panna.

Lipnik Klais meenutab, et ühel aastal lasksid nad õmmelda endale vormid kergest õhku läbilaskvast kangast. Tavavormis, olgu vihmas või higistades, hakkab mõnest kohast hauduma, taskud ja õmblused jäävad niiskeks ja hakkavad hõõruma. Tavasõdurile sobib see lahinguväljal küll, aga kui pead metsas ringi roomama kümneid kilomeetreid, peaks vorm olema teisest kangast. Ka tabelvarustuse nahksaapad ei sobi kaugluureretkele.

Tänavu said mehed relvadele külge punatäppsihikud ja neist oli laskekiiruse suurendamisel palju abi. Kaugluures on kerge Galil õigem relv kui kohmakas AK-4.

RAJAL

Erna retkel tuleb jõuda kontrollpunkti õigeaks ajaks. Trassivalikust sõltub see, kuidas saada vastutegevusest mööda. Kaugluureülesannete täitmisel oleneb palju targast nahaalsusest, kuid oma osa on ka iga mehe sõduriõnnel. Võitlejad tunnustavad vastutegevust. Nende tegutsemises pole enam mõttetut rabelemist ega larmamist. Vastutegevused saavad iga aastaga targemaks ja hammustavad järjest paremini läbi kõigi võistkondade nahaalsuse.

Ka nende sportlik tase on ka tõusnud. Lipnik Klais meenutab, et kui 2003. aastal sai 30-kilose seljakotiga nende 200–300 meetrit eest ära joostud, siis tänava jooksis vastutegevusmees sust lihtsalt mööda. Võistkond jäi vahele luureülesandel, kaotades

Lipnik Alar Kööbi ja lipnik Margus Klais Kautla laagris Erna retke lõpujooksul. Fännide ulatatud tiimi lipp lehvib kõrgel. Foto: Ivar Jõesaar

kaks talongi, ja enne seda läks üks puhtalt oma rumalusest.

Rajal oli kriitilisi hetki ka. Orienteerumisülesanne sai tehtud üle noatera, sest punkt asus näidatud koordinaatidest paarsada meetrit eemal. Algul mindi täpselt juhutatud kohale ja siis kulus oma kümme minutit *walky-talky*dega üksteise juhendamist, et noorendikust välja pääseda.

Võitlejad nimetasid üliheaks Mustajõe karjäärialale kontrollpunkti Hotelli rajatud kahekilomeetrist takistusriba. Rada oma kõikmõeldavate jõudu, osavust, koordinaatsiooni, meeskonnatööd ja tahtejõudu nõudvate takistustega võttis võistlejad füüsiliselt täiesti läbi ja pärast oli hea tunne, et seda suutsid.

Kui plaaster on kulunud, tuleb see vahetada. Igal mehel oli kümme rulli kaasas ja kõik kulus ära. Ja igal võimalusel võeti jalad saapast välja.

Erna retkel on ikka olnud nii, et võistlejad ei tea rajal oma aega ega kohta. Lipnik Klaisi sõnul on varasematel aastatel jäänud tunne, et sulle on külma tehtud ja seepärast tahaks pärast kontrollpunkti kontrollida, kas sul tuli kohtunikega sama tulemus. Rajakohtunikud olid nagu ikka seinast seinast: mõni võttis asju kole lõdvalt, teine, üliaktiivne kehtestas omi reegleid. Lipnik Klais tõi näiteks kohtuniku, kes oli tema vastutegevusele vahelejäämise juures. Elutalong oli vastutegevijaile antud, aga kohtunik käskis oodata veel 10 minutit koos temaga, enne kui lubas edasi liikuda.

Seda, kas veel võistlema minna, kui nii Utrial kui ka Ernal on koor riibunud, Tartu mehed veel ei tea. Kuid kui tuleb kokku hästitöötav meeskond ja tugimehed satuvad olema head, võib välja minna küll. **KK!**

Ka kellade sünkroniseerimine on raske. Igal mehel oli oma kell ja oma aeg. Kõiki erinevusi ei saa ka sõduriõnne kaela ajada, kui stardis pannakse kellad ühel aja käima ja kohtunikul saab aeg 30 sekundit varem otsa kui ülesande täitjal. Tegelikult võiks ju aluseks võtta kaasasoleva GPSi aja ja muud selle võimalused. Nii saaks jälgida aega, asukohta ja marsruuti. Ning vahetulemuste pidev Internetti panemine poleks ka paha. Siis saaks tugiisik käia tulemusi jälgimas ja need ei saaks enam muutuda. Sõduriõnne ei saa siiski lõpuni välistada. Palju sõltub loosimisest saadud numbrist. Näiteks orienteerumisülesannet asusid esimesed täitma hämaras, Tartu mehed aga kottipimedas.

JÄRELKASVUST

Luurevõistlustega 2000. aastal alustanud lipnik Margus Klais ja 2004. aastal algust teinud lipnik Alar Kööbi tunnevad muret järelkasvu pärast. Nooremad mehed peavad saama retkekarastust, ei piisa teoreetilistest aruteludest, kuidas rajal olla ja mida kaasa võtta. Parim järelkasvu saamise viis oli see, mida aastate eest Tartu malevas rakendas veebel Arvi Asi. Kord kuus võtsid kõik tahtjad – mõnikord neli, teinekord kaheksa võitlejat – kotid selga ja läksid rännakule.

Seda, kas veel võistlema minna, kui nii Utrial kui ka Ernal on koor riibunud, Tartu mehed veel ei tea. Kuid kui tuleb kokku hästitöötav meeskond ja tugimehed satuvad olema head, võib välja minna küll. **KK!**

Tekst: AIRI NEVE, Naiskodukaitse esinaine

Naiskodukaitse keskendub väljaõppe lihvimisele

Viimati ilmus Kaitse Kodu! veergudel ülevaatekest Naiskodukaitse tegemistest ja arengutest ligi aasta tagasi. Vahepeal on tehtud üksjagu tööd, oleme kogenud edu ja leppinud ka tagasilöökidega. Kindel on aga see, et kirjutamisväärsset on palju ja järgnevalt saan põgusalt peatuda vaid kõige olulisemal.

LIIKMESKOND

Naiskodukaitse liikmeskond on tasapisi suurenenud. Kuigi arvuliselt ei ole hüpe olnud märkimisväärne, võib julgelt väita, et kvaliteet on märgatavalt tõusnud. Mitmed ringkonnad on teinud nimekirjades nn puhastustööd, st välja on arvanud aastaid passiivsed liikmeid. Ka oleme enam-vähem korda saanud liikmeskonna arvepidamise. Kui veel mõni aeg tagasi loeti innukalt kokku kõik Naiskodukaitsega mingilgi moel seotud isikud, siis nüüdseks on ühtne arusaamine, et liikmestaatus algab ja lõpeb käskkirjaga ning liikmeskonna arvu kunstlikult suur hoidmine ei ole pikemas perspektiivis mõistlik ega tulutoov.

Kuigi absoluutarvuna on 2008. aasta esimesel poolaastal liikmeskond kasvanud umbes 30 inimese võrra, on poole aasta jooksul organisatsiooni võetud 70 uut tegevliiget. Arvestades, et väljaarvamisi on tehtud valdavalt liikmeskonna korrastamise käigus, on potentsiaal edasise kasvu osas igati olemas. Ringkondadest on enim uusi liikmeid käesoleva aasta esimeses pooles vastu võetud Tallinnas, Tartus, Harjus ja Võrus.

Liikmeskonna suurendamine ja seniste liikmete aktiveerimine nii, et nendega ka sisuliselt arvestada saaks, on kahtlemata üks meie tänaseid eelissuundi. Paraku on see aga põld, mida tuleb pidevalt ja hoolega harida ning arenguruumi on meil selles veel küll ja küll.

PALGALISED INSTRUKTORID

Kahtlemata on Naiskodukaitse üks olulisimaid teetähtsaid tänava tösi, et täitumas on kauaaegne unistus palgalistest instruktoritest Naiskodukaitse ringkondades. Juba mõnda aega on instruktorid ametis Lääne, Järva, Võru ja Jõgeva ringkonnas, septembrist lisandus Põlva ringkonna oma. Kuivõrd praktika on vaid mõne kuu pikkune, ei saa veel faktidele toetudes teha põhjalikku analüüsi, kas ja kuidas on mõjutanud instruktorite tööleasumine ringkondade arengut.

Samas on selge, et igapäevaselt oma töös ainult Naiskodukaitsele keskenduvate inimeste olemasolu avaldab mõju tegevuse kvaliteedile. Kas või tösi, et kogu aeg on olemas inimene, kelle poole pöörduda, kellelt vastuseid saada, kellega ülesandeid ja kohustusi jagada, on minu töö küll oluliselt kergemaks teinud. Usun, et ka Kaitseliidu malevad tunnetavad kohapeal üha enam Naiskodukaitse olemasolu.

Selle iseenesest igati positiivse protsessi juures oleme püüdnud silmas pidada ka võimalikke ohte. Peaasjalikult tuleb jälgida, et palgalise töötaja olemasolu tõttu ei haihtuks vabatahtlike initsiatiiv. Anname endale aru, et kui senine vabatahtlike ponnistus asendada ühe ametniku tehtava tööga, ei pruugi organisatsioon suurt midagi võita. Selleteemalisi diskussioone oleme algatanud ja arendanud kahel Naiskodukaitse juhtide kogunemisel, kus vabatahtlikud juhid ja juba ametisolevad instruktorid ühe laua taga on arvamust avaldanud ja ettepanekuid teinud, kuidas uues olukorras kõige tulemuslikumalt toimida. Igatahes on meie kõigi ühine lootus, et ükski vääramatu jõud ei muuda kirjapanud plaane ning järgmisel aastal on peaaegu igas ringkonnas tööl instruktor, kelle eestvedamisel ja toel võib Naiskodukaitse ringkondade arengule üha enam panustada.

VÄLJAÕPE

Tänavu kevadel saime valmis ja kinnitatud Naiskodukaitse baasväljaõppe kursuse kava. Tegemist on igati märkimisväärse asjaga, sest töö selles suunas oli kestnud aastaid. See on omamoodi põhimõtteline küsimus. Eks määrata liikmetele antav esmane väljaõpe üsna paljus ka organisatsiooni olemuse. Seetõttu pidasime isekeskis maha üksjagu vaidlusi, mida see kava peaks sisaldama ja mida mitte ning kuivõrd peaks keskendumine sõdurioskustele ja kuivõrd millelegi muule. Tulemus on kompromiss, kus oluline rõhk on organisatsiooniliste teadmiste edasiandmisel ja väärtuste kujundamisel, lisaks esmaabi, välitoitlustamise ning sõdurioskuste moodulid. Nii ei dubleeri me kaitseliitlaste sõduri baaskursust, ent samas anname niidiotsad selleks, et meie liige suudaks orienteeruda riigikaitse süsteemis ja omandaks kõige põhilisema osalemaks Naiskodukaitse ja Kaitseliidu ülesannete täitmisel.

Edasine ülesanne on tagada, et kõikides ringkondades suudetaks baasväljaõpet nõutaval tasemel ka läbi viia. Vaatamata sellele, et juba aastaid enamikus ringkondades midagi baasväljaõppe nime all tehakse, on tegelik olukord üsna kirju ja üldsegi mitte rõõmustav. Selle parandamiseks oleme ühe olulise sammuna asunud koolitama ja täiendkoolitama vabatahtlike instruktoreid. Nii on teoks saanud õppepäevad organisatsiooniõpetuse ja esmaabi õpetajatele. Väljaõppe välikokkadele, kes suudavad oma teadmisi baasväljaõppe tasemel ka edasi anda, on olnud süsteemne ja terviklik juba mõnda aega.

Tänavu ja järgmisel aastal hoiame teravdatud tähelepanu all seda, kuidas toimib väljaõpe, ennekõike baasväljaõppe ringkondades. Selleks oleme välja töötanud ka tagasisideankeedi, et teave tõrgete kohta jõuaks võimalikult autentsena keskele tasandile. Kogume infot ka ettepanekute kohta kursusekava osas, mille tulemusena saame ehk aasta pärast selle üle vaadata ja vajalikud muudatused teha.

Väljaõppesüsteemi arendamine ja sellega seonduvalt kursusekavade kirjutamine on tähelepanu all ka erialaväljaõppe osas. Septembris Kaitseliidu Koolis algava väljaõppetehnoloogia kursuse raames on kavas lõplikult välja töötada staabiassistentide kursuse kava. Kuigi staabiassistentide kursusi oleme korraldanud juba mitmel aastal, pole siiani jõudnud vormistatud tulemuseni funktsioonikirjelduste ja kursusekavade osas.

Täiesti uue algatusena on sel aastal kavas üle-eestilised erialavõistlused esmaabis ja välitoitlustamises. Eesmärgiks on elavdada väljaõpet ja luua väljaõppelisi väljundeid ka nn vanadele liikmetele, kes kursused ja koolitused ammuilma läbinud. Täpsemalt erialavõistlustest ja nende tulevikust saame aga kõnelda pärast septembrikuseid esmaüritusi.

Väljaõppe ja koolituste valdkonnas on sellest aastast veel üks oluline muudatus. Aasta algusest on Kaitseliidu Koolis ametis Naiskodukaitse kursuste koolitusspetsialist Nele Sarrapik. Oleme oma koolitusala tegevust koostöös Kaitseliidu Kooliga arendanud juba aastaid. Kasu on olnud kahtlemata vastastikune. On ju suur osa kooli mittekoosseisulistest pedagoogika- ja juhtimiskursuste koolitajatest just naiskodukaitsjad. Seetõttu on ka meie edasise väljaõppe- ja koolitustegevuse sidumine Kaitseliidu Kooliga igati loomulik ja asjakohane. Peamised valdkonnad koolitusspetsialisti tegevuses seonduvad Naiskodukaitse juhtide ja instruktorite järjepideva ja eesmärgipärase koolitamise koordineerimise, uute kursusekavade väljatöötamise ja olemasolevate täiustamise ning vajadusel ka erinevate koolituste ja õppepäevade korraldamisega. Lähiaja esmaeesmärk on eelkirjeldatud baasväljaõppe läbiviimise tähelepanu all hoidmine ja vajadusel ringkondade juhendamine selles vallas.

ORGANISATSIOONIKULTUURI ARENDAMINE

Hea meel on tõdeda, et sisulise tegevuse kõrval oleme suutnud pöörata tähelepanu ka sellele, kuidas oma tegevust jäädvustada ja esitleda nii organisatsiooni liikmetele kui ka väljapoole. Jätkunud on koostöönäituse "Õed Soome lahe kahelt kaldalt" eksponeerimine Soome ja Eesti eri paigus. Väljapaneku kevadine avamine Tormas ja hiljutine Paides andsid tunnistust, et kohtadel on võimalik sellise ettevõtmisega üsna suurt tähelepanu äratada. Osalemist ja heade sõnade ütlemist ei pea paljuks maavanemad ega väiksemate kohalike omavalitsuste juhid. Julgen kinnitada, et selle näitusega oleme suutnud oma organisatsiooni minevikku ja olevikku tutvustada enam kui paljude varasemate püüdlustega. Plaanis on viia näitus kindlasti ka Saaremaale, ent kuulda on olnud, et huvi selle vastu tunnevad veel mitmed maakonnad.

Kevadel valmis Erik Boltowski teostuses dokumentaalfilm "Liiliarist. Naiskodukaitse 80". Film annab põgusa ülevaate Naiskodukaitse ajaloost, tänastest tegevusaladest ja liikmeskonna mõttelaadist. Filmi esitleti võidupühal ka Eesti Televisioonis.

Kolmas märkimisväärne projekt organisatsiooni arengu jäädvustamisel on Riina Nemvaltsi äsja ilmunud raamat "Naiskodukaitse 1925–1940 ja 1991–2002: ideed ja tegelikkus". See on valminud autori 2002. aastal Tartu Ülikoolis kaitstud bakalaureusetöö alusel ning on oma põhjalikkuse ja ülevaatlikkuse tõttu igati väärt õppematerjal naiskodukaitsjatele ning hea ülevaateallikas igale huvilisele väljastpoolt organisatsiooni.

Arvestada tuleb muidugi asjaolu, et töö hõlmab Naiskodukaitse tegevust 2002. aastani. Seega ei ole sellest uurimusest võimalik saada vastuseid küsimustele tänase Naiskodukaitse kohta, küll aga annab see ülevaate, milline oli organisatsiooni arengulugu enne Teist maailmasõda ja taastamisjärgsel kümnendil. Samuti tuleb arvestada, et töö on kirjutatud rohkem kui kuus aastat tagasi. Nagu autor ise eessõnas mõista annab, oleksid tema tänased hinnangud ja järeldused teistsugused. Vaatamata sellele on põhiosas igal juhul tegemist ajatu ja hindamatu väärtusega meie organisatsiooni arenguloo jäädvustamisel.

KOKKUVÕTTEKS

Võib öelda, et oleme usinasti tegelnud parandamis- ja lihvimistöödega mitmes valdkonnas, mis õigupoolest juba ammuigi toimima peaksid. Oleme pidanud ka tõdema, et plaanide ellurakendamine võtab rohkem aega ja energiat, kui sihte seades enestele tunnista da tahame. Sellegipoolest olen veendunud, et ajame õiget asja õiges suunas ja võime edusammude üle ka uhkust tunda. **KK!**

Anname endale aru, et kui se-
nine vabatahtlike ponnistus
asendada ühe ametniku tehtava
tööga, ei pruugi organisat-
sioon suurt midagi võita.

Värbamiskeskus otsib kaitseväge noori tugevaid mehi

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Kaitse Kodu! käis Eesti kaitseväge värbamiskeskuses uurimas, millega asutus tegeleb ja milised on kaitseväe liikmete võimalused leida kaitseväes tööd. Küsimustele vastab Eesti kaitseväge värbamiskeskuse juhataja leitnant **Lauri Kurvits**. Intervjuu tegemise päeval, 12. augustil oli värbamiskeskuse kodulehel 69 Eesti kaitseväge ja Kaitseliidu tööpakkumist.

Kuidas loodi Eesti kaitseväge värbamiskeskus?

Kaks aastat tagasi töötas kaitsemisteeriumi ja kaitseväge peastaabi töögrupp, kus olid arutlusel kaitseväge motivatsioonisüsteem ja värbamist puudutavad teemad. Muude otsuste seas leidis töögrupp, et tuleb asutada värbamiskeskus. 2007. aasta septembris tehti mulle ettepanek selle töö käima panna, novembrist olen ametis. Juriidiliselt asutati värbamiskeskus kaitseministri määrusega tänavu 1. jaanuaril. Jaanuariveebbruar jäid ruumide ja personali otsimiseks ning tööd alustasime 1. märtsist, kui oli Eesti kaitseväge värbamiskeskuse pidulik avamine.

Miks oli sellist keskust vaja?

Igas töötajumahukas asutuses on pidevalt ka töötajupuudus. Kaitseväge oma peaaegu 4000 töötajaga on suur tööandja. Varem, kui üldse värbamisega tegeldi, oli see iga väljajõppekeskuse oma rida. Personali osakonnad tegid tööd põlve otsas ja oma parema äratundmise järgi, polnud ühest lähenemist. Krooniline töötajupuudus ja missiooniüksuste komplekteerimise raskus andis algtõuke mõttele, et värbamistööd peaks tegema teistmoodi. Suurel organisatsioonil peab olema ühene lähenemine ja seepärast loodi värbamiskeskus.

Kas pool aastat on piisav aeg, et teha esimesi järeldusi töö tõhususe kohta?

Minule isiklikult ei ole vaja päevaagi, et mõista keskuse vajadust. Olin

Eesti Kaitseväge värbamiskeskuse juhataja leitnant Lauri Kurvits keskuse avamispäeval 1. märtsil. Tema sõnul on keskuse tegevus startinud suurema hooga kui ta pool aastat tagasi loota julges.

varem ühe Eesti suurima tööandja personali arendusjuht ja tegelesin ka töötajate värbamisega, seega olen veendunud, et ilma keskse lähenemiseta oleks tööjõuga väga keeruline tegelda.

Värbamiskeskuse töölerakendamine on läinud kiiremini, kui ma esialgu eesmärke seadsin. Lootsin teha analüüsi teise tegutsemisaasta alguses, aga pool aastat on juba näidanud selgeid tulemusi. Üks näitaja on, et missiooniüksused on komplekteeritud ja missioonile pääsemiseks on konkurss ja järjekord. Täna oleme sunnitud soovijatele ütleva, et missioonile saab alles aasta pärast.

Missioonidega on siis hästi. Aga ülejäänud eesmärgid?

Prioriteedid, mida kaitsejõudude peastaap on meile määranud, on tegelda kõigepealt Kaitseväge Ühen-

datud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli ja teiseks Scoutspataljoniga. Nende puhul me muidugi nii lühikesel perioodil mingit mõõdetavat tulemust oodata ei saa.

Et me alles märtsis alustasime, ütlesin kohe alguses, et märtsis pole enam mõtet alustada sõjakooli minejatega ja selle aasta kõrgema sõjakooli sisseastujatega me ei tegele. Leppisime sõjakooliga kokku, et tänavu teevad nad seda ise. Me jõudumööda toetasime, aitasime ja

andsime oma eelarvest raha. Tagantjärele tarkus on, et sõjakooli tegevus polnud ka piisav. Selles valguses oleks muidugi võinud rohkem pingutada, siis oleks tulemus olnud parem. Selle aasta tulemus ei olnud hea. Nüüd on kevadeni meie tegevuse üks raskuspunkt tegelda võimalike sõjakooli astujatega.

Üks näitaja on, et missiooniüksused on komplekteeritud ja missioonile pääsemiseks on konkurss ja järjekord.

Millised on tegutsemismeetodid?

Eks kaitsevägi ole siiski noorte meeste mängumaa. Näiteks nii demokraatlik maa nagu Ameerika Ühendriigid ei võta paljudesse üksustesse üldse naisi. Eestis veel nii otse välja ei öelda, aga sõjapidamine on ikkagi rohkem meeste ala ja eriti noorte meeste ala.

Seetõttu suuname oma tegevuse gümnaasiumides õppivatele noormeestele. Riigikaitseõpetuse

programm on 35 tundi aastas ja õpetajad ise ei anna kõiki tunde, vaid kutsuvad tundidesse ka külalisi. Meie läheme nendesse koolidesse, kuhu meid kutsutakse, rääkima ajateenistusest, õppimisvõimalustest ja tööst kaitseväes.

Aga need koolid, kus riigikaitseõpetust ei ole?

Oleme käinud Hiiumaal, kus ei ole üheski koolis riigikaitseõpetust. Oleme külastanud sealseid koole maakonna karjäärinõustaja palvel. Ma ei pea õigeks, et läheme jõuga kooli esinema. Tahan, et initsiatiiv tuleks kooli poolt, et meid kutsutaks. Seepärast pole me kohanud ka tõrjuvat hoiakut, vaid oleme alati olnud oodatud.

Olete mõelnud ka koostööle Noorte Kotkaste organisatsiooniga?

Loomulikult on meie sihtrühm kõik noored mehed, kes sobivad oma eeldustelt kaitsevärke. Eriti need sihtgrupid, kus tulemus on parem, ehk need noored, kellel on juba eelnevalt militaarne huvi. Kuid me ei jõua iial personaalselt kõigini. Oleme valmis kohtuma ka noorkotkastega, kui nad meid kutsuvad.

Kuidas leiata inimesi missioonidele?

Missioongi on noorte meeste rida. Nende seas, kellel on pere ja lapsed, on missioonile tahtjaid vähe. Teine asi on, kui karjäärikaitseväljalane läheb missioonile, sest siis on see üks osa tema karjäärist. Aga see, kes soovib korra või kaks missioonil käia, sest tal on kas tohutu huvi või soov teenida, sest palk on ju korralik, on enamasti noor mees. Minu meelest on õige aeg käia missioonil kohe pärast ajateenistust. Peamiselt värbamegi missioonile ajateenijaid.

Milline on ajateenijate hoiak, kui koju pääsemise eel räägitakse, et mingi missioonile ka?

Raske on kokkuvõtteid teha, sest esimene kord saime ajateenijatega kokku Kevadtormil. Seal olid nende mõtted haaratud õppusest, nad elasid metsas – see polnud päris see koht, kus värbamisele reageerida.

Kevadeni on meie tegevuse üks raskuspunkt tegelda võimalike sõjakooli astujatega.

Selle aasta sügisest oleme lasknud välja õppekeskustes väljaõppeprogrammi sisse kirjutada meie tunnid. Kohtume noormeestega ajateenistuse ajal kaks korda. Esimene kord sõduri baaskursuse lõpul, kui ajateenijatel on aeg otsustada, kuidas teenistust jätkata – kas minna nooremallohvitseri kursusele või mitte. Siis räägime üldisemalt kaitseväest kui töödandjast. Teine kord ajateenistuse lõpus, kui on jälle otsustamise aeg, et kas minna lahingukooli või sõjakooli ja võib-olla ka missioonile. Selline teavitussüsteem algab septembris kõigis väljaõppekeskustes.

Väeosadesse alles plaanite minna, aga missioonidele on juba tekkinud konkurents. Milline värbamise meetod on selle huvi taganud?

Oleks muidugi uhke öelda, et värbamiskeskus on mõned kuud töötanud ja näe millised tulemused juba. Reaalselt arvan, et mõjutaja on Eesti majanduskasvu aeglustumine. Mõnigi, kes oli vahepeal kaitseväest ära läinud ehitusele suure palga eest mõrti vedama, on nüüd tagasi tulnud.

Kaitseliidu baasil moodustatakse Kosovos teeniv missiooniüksus ESTRIF. Kas ka selle koosseisu värbamine on teie töö?

Jah, loomulikult koostöös Kaitseliiduga. Algusest peale olen igas väljaõppekeskuses ja Kaitseliidus rõhutanud, et ei ole nii, et nüüd loodi värbamiskeskus ja teie ootate, et andke meile inimesi. Nii ei ole tulemust. Me peame seda koos tegema. ESTRIFi koosseisu olemegi komplekteerinud koos Kaitseliiduga.

Kuidas koostöö käib?

ESTRIF-5 komplekteerimine oli alanud juba enne, kui meie tegevust alustasime, liitusime poole pealt.

Panime ESTRIFi missiooniametikoht oma kodulehele ja CV-keskusesse üles. Igal pool, kus esinesime ja missioonidest rääkisime, rääkisime ka sellest missioonist võrdset teistega. Kaitseliit ise käis malevates tutvustamas. Aga vastavalt seadusele saame menetleda ainult meie, st teenistusse astumiseks peavad kõik kandidaadid meilt läbi tulema ja kogu dokumentatsiooni ja taustauuringu ja muu saame teha vaid meie.

Kas ka edaspidi on nii, et Kaitseliit aitab otsida ja teie vormistate?

Selleks, et pilt oleks ühtne, peab meil olema koordineeriv roll.

Millistele tingimustele peab inimene vastama, et pääseda tööle Eesti kaitsevärke?

Üldised tingimused on samad. Tal peavad olema täidetud tegevteenistuse lepingu sõlmimiseks vajalikud nõuded: peab olema Eesti kodanik, kohtulikult karistamata, terve, vähemalt põhihariduse ja sõjaväelise algharidusega jne. Loomulikult tulevad hiljem lisanüansid, näiteks missioonile minejate tervise kontroll on tõhusam, sest on ju vahe, kas istud Kaitseliidu peastaabi pääslas valves või võitled Afganistani kõrbes.

Kas kaitseliitlane, kes praegu töötab mujal, kuid tunneb, et tal on soov asuda tööle kaitsevärke ja tingimused selleks on täidetud, võib pöörduda otse teie poole?

Ma ei pea õigeks, et läheme jõuga kooli esinema. Tahan, et initsiatiiv tuleks kooli poolt, et meid kutsutaks.

Ta võib tulla kohale, helistada, saata e-kirja, uurida meie kodulehte – igal juhul ootame pöördumist.

Kaitseliidu Kool jagab igal aastal teadmisi nii allohvitseridele kui ka vanemallohvitseridele, ohvitserideni välja. Kas nende teadmistega tasub tööturule tulla, on see haridus aktsepteeritav?

Selles viimases ongi probleem, et see haridus ei ole aktsepteeritav. Kaitseliit ja kaitsevägi peaksid selles asjas kõrgemal tasandil kokku leppima. Täna öeldakse küll, et me võime võtta teenistusse inimese, kellel on ajateenistus läbimata, kuid kes on käinud Kaitseliidu Koolis sõduri baaskursusel. Aga tegelikult vaadatakse sellele ikka pika hambaga. Mida kõrgemale tase läheb, seda

rohkem vaadatakse kahtlevalt. Kui nooremallohvitser või koguni vanemallohvitser on saanud oma erialased teadmised Kaitseliidu Koolis baasil, ei peeta seda mingiks hariduseks. Ohvitseride puhul mängib see kindlasti olulist rolli. Kaadriohvitseriks saab ainult siis, kui on kõrgem sõjaväeline haridus, aga Kaitseliidu Koolis on ainult kursus. Parimal juhul võib nii saada erialaohvitseriks.

On see Kaitseliidu tegemata töö oma hariduse väärtustamisel ja tõestamisel või lihtsalt suhtumine?

Eks ole ikka sisuline vahe ka, kas sõduri baaskursus on läbitud ajateenistuses, kus oled sõdur kaks ja pool kuud järjest iga päev, või teed selle aasta jooksul, olles sõdur nädalavahetuseti – Kaitseliidu Koolis on maht oluliselt väiksem ja tõenäoliselt kannatab seetõttu ka tase.

Teisalt on kaitseliitlasel motivatsioon kõrgem, sest tema on käinud koolis vabatahtlikult.

Kaitsetahte ülesnäitamine on mõistagi suur väärtus. Kuivõrd olete kandidaate uurides kinni paberites ja kui palju vaatate inimese enda omadusi ja teadmisi, valmisolekut, hoiakut?

Kui dokumentides seaduslikud eeldused puuduvad, ei ole meil midagi teha, olenemata sellest, kui tubli see inimene on.

Aga seaduslike eelduste hulka Kaitseliidu Kooli haridust tõendav tunnistus ikka mahub?

Mahub.

Seega vaatate sellise kandidaadi puhul juba isikut tervikuna?

Viimase otsuse teeb ikkagi kaitseväge ise ehk seesama üksus, kuhu inimene kandideerib. Meie menetleme, teeme intervjuud ja n-ö eelvaliku. Ütleme, et meie arvates see inimene sobib sellele kohale, aga viimast sõna ei ütle meie, meie ei sõlmi lepingut. Senine koostöö on siiski näidanud, et meie valikut on kaitseväes alati aktsepteeritud. Tagasi pole kedagi lükatud, valik on alati sobiv olnud.

Aga kas on olnud vastupidist, et teie meelest kandidaat ei sobi, aga väeosa arvab teisiti?

Kui inimene ei ole meie arvates sobiv, siis tema kandidatuur väeossa ei jõuagi.

Seega on otsustav ja määrav osa teie tööil?

On määrav. Oleks loomulik, et saaksime ühele kohale esitada mitu sobivat inimest ja väljaõppekeskus teeks nende seast valiku. Kuid alati ei ole sobivaid kandidaate nii palju.

Kui rääkida värbamisväljadest veel, siis esmalt on meie huvikeskmes ajateenijad, teine suur värbamisväli ongi Kaitseliit. Seega igal juhul, kui inimesel on soov tulla kaitsevärke, tasub pöörduda meie poole. Ka siis, kui kodulehelt ei leia sobivat pakumist. Olukord muutub pidevalt. Koosseisutabeleid tehakse ringi,

Viimase otsuse teeb ikkagi kaitseväge ise ehk seesama üksus, kuhu inimene kandideerib. Meie menetleme, teeme intervjuud ja n-ö eelvaliku.

töötajaid läheb ära. Alati jääb mõni ametikoht vakantseks, mida kodulehel veel üleval pole. On hea, kui inimene astub sisse ja saab värba-

jaga rääkida. Kõik kandidaadid, kellel pole kõrvaldamatut seaduslikku takistust, jäävad kirja meie andmebaasi. Seega kandidatuur jääb üles.

Kui sagedasti astub inimesi uksest sisse?

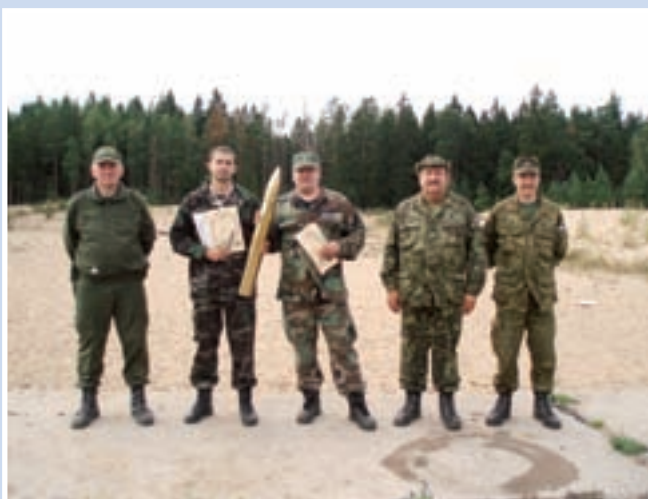
Eesti kaitseväge värbamiskeskus on üles leitud ja päris tühje päevi pole. Kümnekond külastajat päevas on üsna tavaline. **KK!**

Viru maleva parim lahingupaar selgus “Kuldsel kuulil”

Tekst: HANNES REINOMÄGI, Kaitseliidu Viru maleva propagandapealik

Nime “Kuldne kuul” kannab teist aastat korraldatud Kaitseliidu Viru maleva laskevõistlus, kus lahingupaaridest võistkonnad lasevad kaheteistkümnest lahingurelvast erinevatelt distantsidelt märklehte. Tänavu olid nad tulejoonel kaheksat marki püsside, kolme marki püstolite ja kuulipildujaga. Kõik võistlejad kasutasid samu relvi ilma eelnevate proovilaskudeta. Paremusjärjestuse määrasid laskude arv ja tihedus märklehes. Pika võistluspäeva lõpuks osutusid parimaks lahingupaariks Margus Kotter ja Aleksei Osokin, viimane saavutas ka individuaalse esikoha. Nad suutsid kokku kümnes relvaliigis saada esimese kolme hulka kuuluvad tulemused. Individuaalselt teise tulemuse saavutas Meelis Kask ja kolmas oli Peeter Pops. Rändauhinnale, mille valmistasid maleva oma meistritehnikud, graveeritakse parimas lahingupaaris võistelnute nimed. Võistlus oli osalistele huvitav ning näitas aktiivsete kaitseliitlaste oskusi ja võimet kasutada efektiivselt erine-

vaid lahingurelvi. Võistluse idee autor ja peakorraldaja on Kaitseliidu Viru maleva tiirude pealik Peeter Pops. **KK!**

Kuldne kuul sai seekord Margus Kotteri ja Aleksei Osokini kätte.

Kalev Kiviste –

Kaiu miinipildujarühma juht ja hing

Tekst: TAIVE KUUSE,
nooremleitnant

Liituda Kaitseliiduga või mitte, polnud 1990. aastate esimesel poolel Raplamaa mehele Kalev Kivistele üldse küsimus. Eestimeelset ja militaarhuvilisest mehest sai Kaitseliidu Rapla maleva Kaiu rühma asutajaliige. Ta tunnistab, et kuigi esimestel aastatel oli inimestel tugev tahe, puudus siiski selge arusaam, kuidas organisatsioon peaks toimima. Sellest tingituna ei läinud ka Kaiu rühma tegevus nii käima, nagu see oleks olnud meelepärane Kivistele.

UUED KOGEMUSED INNUSTASID

Kuid 1998. aastal avanes Kivistel võimalus läbida reservohvitseride kursus ja kohe järgmisel aastal osales ta miinipildujate reservõppekogunemisel. Ehkki mees polnud varem miinipildujatega kokku puutunud, täitis ta õppusel rühmaülema kohuseid. Sealt sai Kiviste kogemuse, kuidas üks rühm toimima peaks ja kuidas seda moodustada. Koju naastes kriipis tema hinge soov, et Kaius võiks olla selline Kaitseliidu üksus, kuhu mehed tahavad kuuluda. Ta mõistis, et olukorra muutmiseks on kõige õigem alustada tühjal kohalt ehk luua uus rühm. Reservõppekogunemisel omandatud teadmised andsid mehele julguse kutsuda Kaiu mehi sellega liituma. Selgus, et igatsus korraliku Kaitseliidu üksuse järele peitus ka teiste kaiulaste hinges ja nii pandigi alus uuele Kaiu rühmale, mis valis oma tegevussuunaks miinipildujate koolituse.

1999. aastal alustati nullist ja korraldati kolm baasõppekursust. Kiviste sõnul oli oluline toonase maleva pealiku Avo Aljase soosiv suhtumine. “Ta tegi mõndagi, mis polnud peastaabi poolt ette nähtud ega tööplaanis kirjas, kuid aitas meil tegetseada,” meenutab Kiviste ja lisab,

Kaitseliidu Rapla maleva Kaiu rühma miinipuldurid Eesti Vabariigi aastapäeva paraadil 23. veebruaril 2008 Pärnus.

et ka toonane Kaitseliidu peastaabi juht major Riho Terras oli oma suhtumises seda meelt, et Rapla malevas võiks olla miinipildujate võimekus. Nii mehed omaalgatuslikult ja altpoolt tuleva initsiatiivi kaudu tegevust arendasid: otsisid ise instruktoreid ja korraldasid koolitust. Omaette mure oli tulejuhtide leidmisega, sest see on amet, mida on iseseisvalt raske õppida, kuid just nende tegevusest sõltub suurel määral miinipildujaüksuse töö tõhusus. Seepärast palus Kiviste kahel Kaiust pärit noorkotkal ajateenistuses olles asjale keskenduda. Üks neist sai Tapa väljaõppekeskuses, teine Kuperjanovi pataljonis tulejuhi väljaõppe ja mõlemad on nüüd Kaiu rühma hinnatud liikmed.

Tõsi, et suurema osa tegetsemisajast polnud tänavu sügisel ühekandant aastapäeva tähistavat Kaiu miinipildujarühma ametlikult olemaski, sest nende erialane tegevus ei kajastunud ametlikes tööplaanides. Kuid sihikindla juhi Kiviste käe all on areneti ja usuti ka siis oma võimetesse ja võimalustesse. Mehed täiendasid teadmisi ja olid oma tegevuses kindlad. “Nüüd ole-

me sealmaal, et teisedki märkavad meie tublidust, oleme Kaitseliidu Rapla maleva ametlik üksus. Mais korraldati kahepäevane kontrollõppus, kus Kaitseliidu peastaabi vanemstaabiohvitser major Joe Lepp atesteeris rühma koostöövõimet ja tegetsemisoskust ning jäi meie tegevusega rahule,” jutustab Kiviste.

Kuid mehed ei ole jäänud loorberitele puhkama. “Loomulikult on meil vaja oskusi lihvida küll, hindame oma võimeid rahuldavaks,” tõdeb Kiviste. Arengumotivatsiooni annab teadmine, et lähiajal ootavad ees kildmiinilaskmise õppus ja reservõppekogunemine.

MEESKOND ON KÕIGE ALUS

Kiviste ei taha rõhutada enda olulisust rühma tegevuses. Ta kiidab hoopis põhimõtet, et rühm on kokku pandud ühekandimeestest. Kaiu asub rabade vahel suhteliselt eraldi suurematest asulastest ja Kiviste meelest on seal just seetõttu ka kokkuhoidvad inimesed ning rühma hea juhtida. On olemas vastastikune vastutus ja teadmine, et üks on kõigi ja kõik ühe eest väljas. “Mehed

on uhked selle üle, et nad kuuluvad Kaiu rühma, ega taha, et miski nende mainet kahjustaks,” toob Kiviste põhjuse, miks rühm hästi toimib. Tema meelest on äärmiselt rumal moodustada Kaitseliidu üksusi mehi nagu etturedid ringi tõstes. “Jaoülem ei saa teha tõhusat tööd, kui ta inimesena oma jao mehi ei tunne ja jao liikmed ei suhtu ettevõtmistesse nii kohusetundlikult, kui jaoülem on neile võõras,” selgitab Kiviste.

Kivistele meeldib, kui uus inimene, keda ta rühma kutsub, kurdab esmalt, et tal ei ole eriti aega. “Ega ma selliseid tahagi, kellel on aega liiga palju, selliseid ei olegi vaja. Otsin ikka tegusaid inimesi,” ütleb Kiviste. Ta ei salli nn KVMi ehk kaitseväelaslikku molutamist, tegevus peab olema läbi mõeldud ja ette planeeritud. Teadmisi, kuidas tegevust paremini kavandada ja täpselt ellu viia, on ta omandanud tutvumisreisidelt Taani kodukaitse ja Rootsi kaitsevägega. Kiviste leiab, et sellised Kaitseliidu vabatahtlike liikmete õppereise naaberriikidesse võiks sagedamini korraldada, sest tema sai reisidelt kaasa kasulikke tähelepanekuid ja – mis veelgi olulisem – kasvasid tahe ja motivatsioon oma kodumalevas tegutseda.

LUBADUSI PEAB PIDAMA

Kiviste ei taha tuua välja omadusi, mis ühel kaitseliitlasel peaksid olemas olema. Tema meelest ongi inimesed erinevad ja kõigiga saab koostööd teha. Kuid on üks tingimus, mille vastu Kaiu mehed eksida ei tohi. “Algusest peale leppisime kokku, et kui keegi ei saa õppusel osaleda, siis ta ütleb seda. Lubamatu on esialgu lubada, et olen kohal, ja siis lihtsalt tulemata jätta. Miinipildujarühmas lööb selline ootamatu puudumine kogu tegevuse sassi,” räägib Kiviste. Rühma liikmed on nõuet aktsepteerinud ja nüüd võib-ki rühmaülem Kiviste sageli rõõmuga tõdeda, et kui suurematel kogunemistel on teiste Kaitseliidu Rapla maleva rühmade ridades auke, siis Kaiu mehed on alati lubatud koosseisus kohal. Praegu on rühma nimikirjas 50 meest. Kiviste ütleb, et kui rühmal on vaja kokku saada ja üritustel osaleda, võib ta arvestada umbes 30 kaasalööjaga.

Tänavu on olnud Kaiu rühmal tihe aasta. Lisaks õppustele oldi rivis nii Pärnus peetud vabariigi aastapäeva paraadil kui ka Tallinnas võidupüha paraadil. Sügisel aga tähistab Kaitseliidu Rapla maleva Kaiu miinipildujate rühm üheksandat aastapäeva ning ühendab selle tähtpäeva omaaegse Kaiu kompanii moodustamise 90. aastapäevaga.

Rühmaülem Kalev Kiviste mõttemaailmas ja tegutsemissoovis väsimusmärke ei näe. Ise ütleb ta tagasihoidlikult, et kui korra on asjaga pihta hakatud, ei sobi enam pooleli jätta. Kuid selgelt on tunda, et Kiviste ei tegutse Kaitseliidus mitte palgalt rutiinsest harjumusest, vaid peab oma loodud rühma käekäigu suunamist oluliseks. Kõik ühiselt kogetu on rühmajuht talletanud fotoalbumisse, millel korrektne ja maitsekas kujundus. See on selge dokument tõestamaks Kiviste põhjalikkust ja tõsist pühendumist.

Rühma tegevusele lisab hoogu ka Kaiu vallavalitsuse toetav suhtu-

mine. Valla eelarvest on rühma tegevuse toetuseks eraldatud 6000 krooni.

Lisaks rühma juhtimisele jõuab Kiviste anda riigikaitseõpetuse tunde Juuru koolis ning kavandab alanud õppeaastal teha sama ka Rapla Vesiroosi Gümnaasiumis. Juuru lastele korraldab ta igal kevadel riigikaitselaagri, kus noored saavad aimu, milline näeb välja sõdurielu. “Viimase laagri algul pelgasin, et seda roomamist ja sõduridrilli on ehk kurnavalt palju, aga selgus, et seda enam laager lastele meeldis. Noored on valmis pingutama ja end proovile panema,” arutleb Kiviste. Samuti lööb toimekas mees kaasa politsei tegevuses, sest tema ja veel kümme Kaiu rühma liiget on abipolitseinikud.

Eraelus müügijuhina töötav Kalev Kiviste usub, et Eesti kaitsevõime tugevuse tagab just väljaõppinud jalaväe ja kaitsetahte olemasolu, ning ta tahab anda omalt poolt kõik, et kaitsetahte kasvaks ja oskused targalt tegutseda areneksid. **KK!**

KAITSELIIT – KINDEL KAITSE

Kaitseliit on ühendus, mis võimaldab omandada oskusi, mis on elementaarsed iseenda ja oma pereliikmete ning kaasmaalaste turvalisuse ja heaolu tagamiseks nii rahu- kui ka sõjaajal. Oskuste kaudu saab realselt kaasa aidata Eesti riigi turvalisuse parandamisel.

IGAÜHELE MIDAGI

Kaitseliit ei ole pelgalt meesteorganisatsioon – meestega võrdsel alusel saavad liituda ka naised. Naiskodukaitse on Kaitseliidu allorganisatsioon. Õpilased saavad liituda Noorte Kotkaste ja Kodutütarde tegevusega.

Kaitseliidul on kõik võimalused kujuneda perekeskseks organisatsiooniks, nii et ideaalis kuulub pereisa Kaitseliitu, pereema Naiskodukaitse ja lapsed Kodutütarde või Noorte Kotkaste organisatsiooni.

KAITSELIIDU LIIKMEKS ASTUMINE

- Pöördu oma maakonnas tegutseva maleva staapi (teave: www.kaitseliit.ee).
- Võta kaasa isikuttõendava dokumendi koopia, kolm passipilti, CV (elulookirjeldus) ja perearsti tõend tervisliku seisundi kohta.
- Kui on olemas kaitseväeteenistuse tunnistus (KTT), tee koopia KTT nendest lehekülgedest, kus on info vande andmisest ja aastmete omistamisest.
- Staabis täida sooviavaldus.
- Leia endale kolm soovijat, kes on olnud Kaitseliidu liikmed rohkem kui aasta.
- Pärast dokumentide esitamist oota ära politseikontrolli tulemus.
- Seejärel teeb kohaliku üksuse juhatus otsuse sinu vastuvõtmise kohta.
- Malevapealik annab välja käskkirja Kaitseliidu tegev-, noor-, toetaja- või auliikmeks vastuvõtmise kohta. Nimetatud käskkirja kuupäevast hakatakse ka lugema kaitseliitlase staaži Kaitseliidus.

Usinad õppisid Eesti Laskurliidu spordikohtunikeks

Tekst ja fotod: HANNES REINOMÄGI, Kaitseliidu Viru maleva propagandapealik

Kaitseliidu Pärnumaa malev tunnetas möödunud aastal Kaitseliidu laskur- ja kütiklassinormide täitmise võistluste kvaliteedi parandamise ja ühtlustamise vajadust. Seepärast kogunes juulikuu esimesel nädalavahetusel Pärnu Raba tänava lasketiiru õppeklassi seitseteist kaitseliitlast kodu- ja üheksa huvilist Jõgeva, Lääne ja Sakala malevast, et õppida laskevõistluste kohtunikeks. Õpetajaks oli loo autor Eesti Laskurliidu instruktori ja rahvusvahelise B-kategooria laskepordikohtuniku staatuses.

LASKEVÕISTLUSTE PISIASJAD

Esimene päev kulus teooria õppimisele. Malev oli hankinud ka märkles tuletuse täpseks mõõtmiseks vajalikud abivahendid ja nende kasutamine oli tähtis osa õppusest. On ju tulemuste fikseerimise ühtlustamine malevates kohtunike tegevuse kõige tähtsam osa. Meelde tuletati ka mõned näilised pisiasjad, nagu 3x10 laskmise järjekord (lamades, püsti ja põlvelt), mida kasutab laskespordimaailm juba mitukümmend aastat. Võistlusel peab olema vähemalt kolmeliikmeline žürii, keda juhib esimees ja kelle ülesandeks on demokraatlikult lahendada võistlusel tekkivad probleemid.

Teooriatundide aluseks oli Kaitseliidu ülema 19. juuni 2003 käskkirjaga nr 155 kinnitatud Kaitseliidu laskur- ja kütiklasside normide täitmise juhend, mis on avaldatud 2003. aastal ajakirja Kaitse Kodu! nr 3 lisalehena. Juhendi koostamisel toetuti Eesti Laskurliidus kehtivale Rahvusvahelise Laskespordiföderatsiooni põhikirjale, määrustikule ja reeglitele.

PRAKTIKA RAHVUSVAHELISEL VÕISTLUSEL

Koolituse teisel päeval oli kursuslastel võimalus olla kohtunik Kaitseliidu Pärnumaa maleva laskevõistlusel

ning rakendada ja täiendada oma oskusi tegelikus kohtunikutöös. Soovijatel oli võimalus ka lisaks kohtunikutööle osaleda võistulaskmisel. Põnevust lisas tõsiasi, et tegemist oli rahvusvahelise võistlusega – rändkarikale võistlesid Kaitseliidu Pärnumaa maleva ja Lõuna-Soome Reservväelaste Liidu võistkonnad. Kolm võistkonna liiget lasid harjutust 3x10 lasku AK-4st ja kümme lasku sõjapüstolist USP.

Sõpruskohtumiste ajalugu ulatub 2002. aastasse, mil sõlmiti koostööleping. Esimene sõprusvõistlus peeti 2004. aastal. 2006. aastast on auhinnaks rändkarikas, mille kahel eelmisel korral sai enda valdusse Soome võistkond, aga mis seekord jäi pärnakate juurde.

Kaitseliidu Pärnu Jõgeva, Lääne ja Sakala maleva vabatahtlikud õppisid laskevõistluse kohtunikeks.

Võistlusega arvati kohtunikupraktika sooritamaks, kursuslastele omistati Eesti Laskurliidu spordikohtuniku kategooria ja anti vastav tunnistus. Osalenud malevates on klassinormide täitmine edaspidi kindlasti vastavuses Kaitseliidu ülema kinnitatud juhendi põhimõtetega. **KK!**

Kohtunikuõppe käigus oli ka õppuritel endil võimalus tulejoonele astuda.

Naiskodukaitse näitus jõudis Järvamaale

Tekst ja foto: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Soome Lotta Svärdi fondi ja Naiskodukaitse ühishäälitus "Õed Soome lahe kahelt kaldalt" on huvilistele vaadata olnud Soomes, Lätis ja neljas Eestimaa linnas. Alates juuli viimasest päevast on väljapanek avatud Järvamaa muuseumis.

Soome ja Eesti isamaaliste naisorganisatsioonide tegevust kirjeldava näituse avamisel rõhutasid mitmed sõnavõtjad, et minevikku tundmata on raske liikuda tulevikku. Ajaloolane ja naiskodukaitsja Merike Jürjo meenutas Naiskodukaitse tegevust sõjaeelse Eesti Vabariigi päevil. Ta rääkis, et Järvamaa Naiskodukaitsjad olid sãrasilmsed ja oma seisuse üle uhked, ning luges selle tõestuseks ette mõned tolelaegsed dokumendid. Järvamaa naiskodukaitsjad ei peljanud teha suuri pingutusi, et toetada Kaitseliidu tegevust. Järva ringkond koosnes too-

na 36 jaoskonnast. Praegu on Järva ringkonnas vaid neli jaoskonda, kuid Järva maavanema Üllar Vahtramãe hinnangul on nad sama rõõmsameelsed ja teotahtelised kui vanasti.

Lotta Svärdi ja Naiskodukaitsejate 1920. aastate iseseisvumisperioodi ning sellele järgnenud sõja-aastate eluolu ning tegevust kajastav näitus jääb Paides Järvamaa muuseumis avatuks 5. oktoobrini.

Näitus avati esmakordselt 2006 aasta novembris Tallinnas Okupatsioonide muuseumis. Sealt viidi see Narva muuseumi, seejärel Tartu linnamuuseumi.

Naiskodukaitse Järva ringkonna liikmed Siiri Sitska (vasakul) ja Tiiu Väli uudistavad vastavatut näitust.

2007. aasta sügisel avati näitus Soomes Tuusulas ja seejärel Riias Läti okupatsioonimuuseumis. 2008. aastal oli väljapanek taas Soomes – Oulus ja Hämeenlinnas – ning aprilli alguses Jõgevamaal Tormas. Näituse on koostanud Lotta Svärdi fond ja Naiskodukaitse koostöös Okupatsioonide muuseumi, Soome Instituudi ja Soome suursaatkonnaga. **KK!**

UUSI RAAMATUID VARRAKULT

RELVAAD Relvade ja turviste ajalugu piltides

See rikkalikult illustreeritud mahukas teatmeteos kajastab 4000 aastat relvade ajalugu ürgajast kuni tänapäevani. Raamat kirjeldab relvade ja turviste tehnilist arengut, nende kasutamist sõjas, jahil ja ka kuritegevuses, andes ülevaatliku pildi inimkonna võitlusvahenditest.

Niall Ferguson

MAAILMASÕDA XX sajandi konflikt ja Lããne allakãik

20. sajandile tooni andnud kahes maailmasõjas tapeti märksa suurem osa maailma elanikest kui mis tahes varasemas geopoliitilistelt mastapidelt võrreldavas võitluses. Lisaks sellele hukkus massiliselt inimesi enam kui kümnes mitmesuguses konfliktis. Mis muutis 20. sajandi ja eriti selle esimese poole nii veriseks?

Otsides vastust sellele küsimusele tuleb Niall Fergusonil silmas pidada eelkõige kolme peamist märksõna: etniline konflikt, majanduslik muutlikkus ja impeeriumide allakãik.

VARRAK

Naiskodukaitse kunstnikud maalivad Urvastet

Tekst: AIRI HALLIK-KONNULA

Juuli lõpupäevadel korraldas Naiskodukaitse Võrumaa ringkond Urvastes traditsiooniline maalilaagri, mis on kujunemas juba külafestivali mõõtu ettevõtmiseks. 28.–31. juulini Urvaste pastoraati kogunenud algajad kunstnikud õppisid Aage Raua juhendamisel käsitsema sütt ja pastelli ning tegema õlimaali. Peamiselt joonistasid naised maastikku ja ehitisi, nagu kirik või pargipink. Urvastelane Zoja Mellov portreteeris ka mitut laagrikaaslast.

KOLM AASTAT MAALILAAGRIT

Vahelduseks maalimisele uudistasid naised ravimtaimi, käisid kirikukontserdil, vaatasid filmi “Liiliarist. Naiskodukaitse 80” ja pidasid maha jalgpallimatši, kus vastaseks Urvaste koguduse õpetaja Üllar Salumetsa perekond ja luuletaja Contra. Naistel tuli paraku leppida napi kaotusega 3:4. Ehkki nad soovisid juba järgmisel päeval korduskohumist, ei saanud sellest siiski asja ja revanšivõimalus avaneb ilmselt alles tuleval aastal. Tõsi, kõne all on olnud ka võimalus, et seni Urvastes koos käinud kunstihuvilised võiksid vahelduseks kohtuda ka mõnes teises paigas.

Maalilaagris osales rekordarv inimesi – 18. Suurem jagu neist oli Naiskodukaitse Võrumaa ja Tartumaa ringkonnast. Aga oli ka paar külaelanikku. Juhendaja Aage Raud tunnistas, et nüüd oleks talle tarvis ka paarimeest, sest üksinda ei suuda ta iga inimesega piisavalt tegelda. Juba kolmandat aastat teoks saava laagri peakorraldaja on Urvaste vallase elav Naiskodukaitse Võrumaa ringkonna aseesinaine Sirje Lill.

MAALIMINE KUI MOTIVATSIOONIÕPPUS

Sirje Lille sõnul oli maalilaagri tegemise mõte tiksunud kolm-neli aastat, enne kui sellest lõpuks asja sai. Teda innustas Aage Raua seisukoht, et iga inimene on võimeline maa-

Pärast maalilaagri lõppu seadsid naised üles näituse, mis jäi avatuks seniks, kuni õlimaaliid kuivasid.

limist õppima. Üks mure oli, kas maalilaager ikka mahub Naiskodukaitse tegevuste hulka, et selle läbi viimiseks võiks toetust taotleda. Nüüd on laagril oma koht motivatsiooniõppuste hulgas.

“Inimesed ise motiveerivad siin üksteist,” ütleb Lill. “Kui asi oleks ainult

maalimises, võiksin seda ju ka kodus teha ega viitsiks laagri korraldamist ette võtta. Sügavam põhjus on ikka isamaalisuse ja aatelisuse äratamine. Siin laagriski arutame Naiskodukaitse asju, teeme tööplaanid.”

Pärast maalilaagri lõppu seadsid naised pastoraadi eeskojas üles näituse, mis jäi avatuks seniks, kuni õlimaaliid kuivasid. **KK!**

Juhendaja AAGE RAUD:

Maalilaagri üheks eesmärgiks on “sundida” osalejaid üle saama hirmust vaba eneseväljenduse ees kujutava kunsti vahendite abil. Kunsti tegemisse suhtutakse väga aupaklikult ja seda eemalt vaadates ei pruugi meelde tulla, et maalimisotskusi ei saa omandada maalimata. Grupis on kergem tegutseda, siis on algaja üksindus- ja lootusetusetunne väiksem – teised teevad samal ajal sarnast asja.

Maalimine õpetab inimesi vaatlema, mis on nende ümber ja mis inimeste endi sees. Tööde võrdlemine nii oma erinevatel päevadel tehtute kui teiste omadega näitab nägemise ja arusaamise erinevusi ja võimalusi. Viimane omakorda võiks innustada soovi ja julgust iseendaga tegelda – endaga tuttavaks saada ja ennast arendada.

Täiskasvanud ja lapsed maalivad üsna erinevalt. Ilusa joone püüdmine ja õigete proportsioonide taotlemine kuuluvad pigem täiskasvanute maailma. Lapsed ja noored on julgemad ja neil puuduvad eelarvamused sellest, kuidas “peab”. Vabaduse ja piirangute teema on väga lai. Tihti küsitakse, et kas nii või teisiti tohib, selle asemel, et teha täpselt nii, nagu endale meelepärane. Näib, et isiksuse seadmise vabaduse eest on vaja veel palju võidelda.

Avardagem oma piire maalimise ja joonistamise abil – seegi muudab meie elu paremaks nii meis endis, kodus ja riigis kui ka ilusas maailmas.

Puhatu turbakatlas kaitsti kodu

Ida-Virumaa Puhatu suurtulekahju kustutustöödel andis oma panuse sadakond kaitseliitlast

Tekst ja foto: EVE OJALA,
Ida-Eesti Päästkeskuse avalike suhete
büroo juhataja

Tänavu kuival kevadel puhkesid Eestimaa metsades ja maastikul taas suuremad tulekahjud. Harju- ja Läänemaal haaras tuli 850 ning Virumaal ligi 900 hektarit maastikku. Kõigepealt möllas punane kukk Vihterpalus, seejärel ka Ida-Virumaal Puhatu turbarabas ja Narva karjääris. Ulatuslik põleng Puhatus sai alguse turbaaunas tekkinud väikesest tulekoldest, mis levis kuivuse ja tugeva tuule tõttu mõne tunniga sadadele hektaritele. Kokku haaras tulekahju 490 hektarit turbaraba (sh 12 turbaauna) ja taimestikuga kaetud ala.

PUHATUS VAJATI JUST INIMESI

Mõõtmatu suitsev turbaväli, tossavad turbaaunad, ümberringi kohati hingemattev suits, kuumus, kärсахais, kaldaäärset rohtu ja puid limpsavad leegid. Tugev turbatolmusegune tuul, mis tungib silma, ninasse, hamba alla. Turbapadja all oma tundi ootavad lõhkemata mürsud. Ringi liikuvad maasturid inimestega, tuletõrjevoolikute pikad ketid, ööd ja päevad mürisevad vee-pumbad, õhust seiravad ja veelaadungeid viskavad lennumasinad. Meeleheitlik võidujooks ja heitlus tulega. Kohati valitsev lootusetusetunne. Sellises olukorras nägid tulepesade ohjeldamisega vaeva inimesed suure algustähega – need, kes ise looduses viibides kindlasti kunagi hõõguvat suitsukoni maha ei viska.

Lisaks päästjatele rassisid selles määratus turbakõrbes kümnete vabatahtlike seas jaanipäevani ka kaitseliitlased, täpsemalt 85 Alutaguse maleva liiget. Oma panuse kustutustöödele õhust nii Narva karjääris kui ka Puhatus andis ka Kaitseliidu lennukorpuse lennuk AN-2 oma 14-liikmelise pilootidest ja tehnikust koosneva meeskonnaga.

Ida-Eesti Päästkeskuse päästetöödeteenistuse juhi asetäitja Heigo Olu hinnangul oli Puhatus peamine probleem inimeste puudus. Seda leevendasid vabatahtlikud abilisid, nende seas väga suures osas kaitseliitlased, kes peamiselt oma põhitööst vabal ajal, st õhtu- ja öötundidel töötades tõelist isamaalisust näitasid. “Suur tänu kõikidele vabatahtlikele, nad olid kustutustöödel tõeliselt suureks abiks!” kiitis Olu, lisades, et aktiivseid kaitseliitlasi jätkus kõikjale: nad osalesid nii voolikuliinide vedamisel, turbatootmisvälja kustutamisel, järelkustutustöödel kui ka lennuvälja valves. Päästkeskuse tänusõnad kuuluvad ka Alutaguse maleva pealikule kapten Ain Krondelile, kes korraldas kaitseliitlaste osalemise päästetöödel.

KAITSELIITLASED TUNNETASID OMA MISSIOONI

Kaitseliitlane Sille Laks märkis, et nad tunnetasid Puhatusse appi minnes oma missiooni. Kui kodukant põleb, on selge, et tuleb tema päästmiseks midagi ette võtta. “Töö oli omajagu kurnav, kuid pakkua samas suurt rahuldust, sest seda tehti isamaa heaolu nimel,” rääkis Laks, kes lisas, et mitmed kustutustöödel osalenud mainisid ka vaheldust rutiinsele igapäevasele (kontori)tööle.

KAITSELIIDU ALUTAGUSE MALEV JA KAITSELIIDU LENNUKORPUS PUHATU TURBARABA KUSTUTUSTÖÖDEL

- Ajavahemikus 9.-17. juunini osales 85 kaitseliitlast.
- Kokku töötasid kaitseliitlased kustutustöödel 1828 tundi.
- Keskmiselt (ühe inimese kohta) töötati 21,5 tundi.
- AN-2 tegi Puhatus ja Narva karjääris 23,5 lennutundi.
- Aktiivsemad kustutustöödel osalejad (TOP 5):
 - Sille Laks (staabitööl kuni 27. juunini) – 242 tundi,
 - Einar Juuse – 110 tundi,
 - Jaan Ernits – 82,5 tundi,
 - Toomas Kuningas – 78 tundi,
 - Tarmo Lehes – 77,5 tundi.

Töö turbaväljal pakkus ka ohtlikke olukordi ja põnevaid hetki, näiteks siis, kui kustutusaltal lõhkekehasid leiti.

Kolm nädalat pea järjepidevalt metsas staabitööl olnud Sille Laks nõustus, et tavaliselt on maastikutulekahjude põhjuseks inimeste hooletus. Kuival ajal pole selleks ju palju vaja, piisab lõkkest lendavast sädemest või maha visatud suitsukonist. **KK!**

Staabi juures tundub kõik vaikne ja rahulik.

Maskeering ja täpsuslaskurite (eri)varustus

Tekst: HEIKKI KIROTAR

Selgitan, milliseid vahendeid täpsuslaskurid kasutavad oma tegevuse varjamiseks ja annan näpunäiteid maskeerimiskostüümide ehk *ghillie*'de valmistamiseks kättesaadavatest vahenditest. Maskeerimiskostüümi valmistamine on täpsuslaskuri erialaoskus, mida baaskursusel õpetatakse ja harjutatakse. Lisaks kirjeldan täpsuslaskuritele edukaks tegutsemiseks vajalikku eri-varustust.

MASKEERING EI MUUDA NÄHTAMATUKS

Kuigi filmidest jääb mulje, et täpsuslaskurid ja snaibrid liiguvad alati ja igal pool roomates, heinasaadu meenutav maskeerimiskostüüm seljas, ei ole see tegelikkuses nii. Maskeeringu kasutamine sõltub konkreetsest ülesandest. Näiteks tulistamisel kinnisest laskepesast või linnalahingus hoone sügavusse ehitatud positsioonilt ei ole *ghillie* vajalik.

Kui maskeerimiskostüümi üldse kasutatakse, tõmmatakse see selga enne objektile lähenemise alustamist. Maskeerimiskostüümis pikka aega liikuda on väga palav ja võitlejat kurnav, sisuliselt sama tunne, kui minna suvisele rännakule paksus talvevormis. Rännakul suurema üksuse koosseisus peavad maskeerimiskostüüm ja muud täpsuslaskuri varustusse kuuluvad asjad olema kõrvalise vaatluse eest varjul, sest avastatud täpsuslaskur on vastasele oluline sihtmärk, kes tuleb hävitada.

Ei ole olemas universaalset maskeeringut, mis toimiks igal maastikul, ja iga kunstlikku maskeeringut on vaja täiendada looduslike elementidega.

Idealis peaks täpsuslaskuril olema paar-kolm maskeerimiskostüümi, mida vastavalt vajadusele kasutada. Maskeerimiskostüümi muutmine ja täiendamine on pidev tegevus ja kogenud täpsuslaskurid kulutavad teenistuse jooksul läbi mitu kostüümi.

KUIDAS MASKEERING TÖÖTAB?

Maskeerimiskostüümi ülesanne on raskendada täpsuslaskuri positsiooni avastamist vastase poolt ja sobiva maskeeringu ehitamiseks peab täpsuslaskur mõistma, mida inimese silm näeb ja millele vaatlaja tähelepanu pöörab. Vaatlaja otsib taustast erinevaid värve ja objekte, mida looduses ei esine, ka märgatakse liikuvat objekti kergemini kui paigalpäisivat.

KONTRAST

Normaalse nägemisteravusega vaatlaja suudab eristada 100 m kauguselt mõnesentimeetrise läbimõõduga taustast eristuva värvusega objekti, näiteks valget paberitükki roheliste lehtedega põõsas. Optiliste seadmetega varustatud vaatlaja näeb sama objekti oluliselt kaugemalt, näiteks peaks kvaliteetne kuuekordse suurendusega binokkel võimaldama eristada sama objekti valgel ajal kuni 600 m kauguselt. Kui samade mõõtmetega objekt on taustaga lähedast tooni, näiteks heleroheline riie rohelistel taustal, on selle eristamine juba oluliselt keerulisem. Nähtavust mõjutavad otseselt ka ilmastikutingimused, vihmaajus või udus on nähtavus oluliselt halvem. Isegi tuuline ilm halvendab nähtavust, sest kui kõik ümberringi liigub, on raskem üksikobjekti eristada.

Täpsuslaskuriks saamisel on eelduseks hästi omandatud jalaväelase baasoskused. Kõiki seal õpetatud maskeerimisvõimalusi kasutavad ka täpsuslaskurid.

- Kõik helkivad või eredavärvilised detailid, näiteks Kaitseliidu ametikohatunnused, tuleb eemaldada või kinni katta. Sapöörilabidat ja katelokki kannal taskus või seljakotis. Oluline on, et ka alumised riided oleksid sobivates toonides, näiteks laigulise vormi kaelusest välkuv valge särk on nähtav sadade meetrite kaugusele. Samuti on väga hästi näha optilise sihiku või binokli katmata lääts.
- Enda maskeerimisel maskeerimisvärvidega tuleb neid iga paari tunni tagant lisada, sest värv kulub higistades kiiresti maha. Eriti kiiresti kulub see kätelt, nii et käsi on parem maskeerida kinnastega. Eelistatud on tavalisest paar numbrit suuremad rohekates või pruunides toonides pika randmeosaga kindad, mille alla mahuvad villased vajadusel sõrmikud.
- Kunstlikku maskeeringut täiendada perioodiliselt looduslikuga. Enamik jalaväelasi paneb rohtu või oksi kiivri ja rakmete külge, kõik see õigesti tehtuna muudab nende märkamise (st hävitamise vastase tulega) raskemaks.
- Rännakul tuleb pidevalt valida teekond, kus ollakse vastase võimaliku vaatluse eest kõige paremini varjatud. Võimalusel käi eeskõndiva võitleja jälgedes, see muudab võimalikul jälitajal raskemaks üksuses olevate võitlejate arvu kindlakstegemise, kuigi kogenud jälitaja saab jälje sügavuse järgi aru, kas sinna on astunud üks või enam inimest.

Saksa Bundesweil on oma luurajaile ja täpsuslaskuritele välja töötanud universaalse riietuse, millel on vajalikes kohtades tugevused ja palju taskuid.

TEHISLIKUD OBJEKTID LOODUSES

Looduses ei esine korrapäraseid mustreid ja täpseid kujundeid, näiteks ringi, sirgjoont ega kolmnurka, ka ei ole looduses kuigi palju musta värvi. Vaatleja otsibki selliseid inimtegevusele viitavaid detaile, näiteks halvasti maskeeritud varustuselemente, või inimese piirjooni, näiteks kiivris pead ja ülakeha või relva. Vaatlejale võib silma hakata ka must nahkkinnas, värskelt viksitud läikiv sõdurisaa-
Maskeerimiskostüümis pikka aega liikuda on väga palav ja võitlejat kurnav, sisuliselt sama tunne, kui minna suvisele rännakule paksus talvevormis.

bas või veetil-
 kades sillerdav vihmamantel. Lisaks otsib vaatleja vales kohas olevaid objekte. Positsioone vahetades tuleb vahetada ka looduslik maskeering, sest rohi ei kasva keset põosast ja mätta keskele öö jooksul kasvanud oksad viitavad vastasele.

Ettevaatlik peab olema ka märjaks saanud vormiga. Eesti kaitseväge vana tüüpi laiguline läheb märjana tumedamaks, peaaegu mustaks. Kaitseleidule suvisel paraadil suure kiidulauluga kätte jagatud digilaiuga vormidest jäi kohe silma, et selle kangas on väga hele ja rõivas-
 te sisekülj peaaegu valge. Sellist vormi saab maastikul kanda ainult kurguni kinni nõõbituna, et valge

Kolm erinevat ghillie't tagantvaates.

värv kandjat ei reedaks. Eks aeg näita, kui kiiresti vormi muster kulub. Õnneks saab pahupidi pööratud digivormi kasutada talvise maskeerimisülikonnana, kui roheline värv ja muster on maha kulunud.

LIIKUMINE REEDAB

Inimese silm ja aju märkavad kõige paremini külgsuunas toimivat liikumist – vasakult paremale liikuvat inimest on palju kergem märgata ja tema liikumiskiirust mõõta kui vaatleja suunas või temast eemale sama kiirusega liikuvat inimest. Juhul, kui on vaja liikuda vastase vaatluse all, tuleb seda arvestada.

Ka tuleb arvestada enda tegevuse mõju ümbritsevale. Vaatleja ei pruugi näha maas roomavat võitlejat, küll märkab ta tuulevaikse ilmaga liikuvaid oksa. Marsruudi valikul võib tunduda hea mõte roomata öösel üle põllu, kuid hommikul on vastasele hästi näha roomamisjäljed lamandunud rohus. Sellepärast tuleb avatud maastikku igal juhul vältida.

MASKEERIMISKOSTÜÜMI NELI TASET

Maskeerimiskostüümi valmistamisel tuleb kõige rohkem tähelepanu

pöörata nende kehaosade ja varustuselementide maskeerimisele, mis on vastasele kõige nähtavamad.

- Maskeerimiskostüüm jaguneb kolmeks:**
- relva, pea ja õlgade maskeering – need kehaosad on vastasele kõige nähtavamad;
 - ülakeha ja varustuse maskeering ehk poolghillie;
 - pükste ja saabaste maskeering ehk täisghillie.

Millist maskeerimiskostüümi kaasas kanda, sõltub ülesandest. Kui lasta tuleb lamades ja looduslik varje puudub, tuleb kasutada täisghillie't.

Maskeerimiskostüümi valik on tavaliselt kompromiss mitme asjaolu vahel.

- Maskeerimiskostüüm peab olema:**
- universaalne – kasutatav väikeste täiendustega erineval maastikul;
 - kergesti muudetav – kunstliku ja loodusliku maskeeringu kinnitamine peab olema lihtne;
 - mugav – maskeering ei tohi segada liigutusi ega olla kandmiseks liiga raske või palav (ülekuumenemisoht on eriti suvekuudel täiesti reaalne, lisaks

Järgneb lk 28

TÄPSUSLASKURI ERIVARUSTUS PAARI-KOLMEPÄEVASEKS ISESEISVAKS TEGUTSEMISEKS

- **Rakmed**, millega kantakse kõige vajalikumat varustust: padruneid ja relvapurastusvahendeid, maskeerimisvahendeid, käsigranaate, nuga, labidat, oksakääre ja -saagi, binoklit, laserkaugusmöödikut, kompassi ja GPSi, esmaabipakki, samuti vähesel määral vahetusriideid, sokke ja sooja pesu, vett ning toitu.
- **Suur või väike seljakott.** Täpsuslaskur vajab oma ülesannete täitmiseks kahte seljakotti, millega võetakse kaasa kogu muu vajaminev varustus, nagu magamiskott ja -alus, maskeerimiskostüüm, katelok ja priimus, ülejäänud toit ja vahetusriivid, lahingumoon, raadiosaatja ja kirves. Soojal ajal lühiajalises patrullis, mis ei kesta üle 36 tunni, saab hakkama väikese seljakotiga, kuid külmemal ajal või mitmepäevases patrullis on kindlasti vaja suurt seljakotti.
- **Täpsuspüss koos kotiga.** Täpsusrelva kantakse kotis selle vigastuste vältimiseks. Täpsuspüssi lahingukomplekti kuulub vähemalt 100 padrunit, mille hulgas on nii täpsus- kui ka soomustlâibistava ja trasseeriva kuuliga padruneid.
- **Automaatrelv**, mis on täpsuslaskuri enesekaitserelv. Täpsuslaskur tegutseb tavaliselt väikeses grupis ja ootamatul kohtumisel vastasega on oluline omada piisavalt tulejõudu lahtirebimiseks. Poltlukuga snajripüss ega poolautomaatne täpsuspüss ei ole selleks piisav. Kõnealusel relval on kaheksa laetud salve, kuid alati on kasulik võtta rohkem kaasa.
- **Püstol** on täpsuslaskuri lähikaitserelv, mis summutiga varustatult on väga tõhus tunnimeeste või jälituskoerte kõrvaldamiseks.
- **Veekott.** Aktiivne inimene vajab ööpäevas mitu liitrit vett. Eestis on looduses piisavalt joogiveeallikaid, mille kasutamiseks peab kaasas olema ka veefilter, näiteks selline, mida saab veepudeli või -kotiga ühendada. Veepudelile tuleks eelistada veekotti, sest sellest on positsioonil viibides lihtsam juua.
- **Kompass, GPS ja laserkaugusmöödik.** Oma asukoha täpne teadmine on eduka tegutsemise alus ja nende vahenditega on võimalik asukoht väga täpselt kindlaks teha. Oluline on kanda kaasas ka varupatareisid või -akusid.

Laskekaugustel üle 500 m on laserkaugusmöödik kindlasti vajalik, sest 25-meetrine eksimus sihtmärgi kauguse määramisel tähendab möödalasku. Laserkaugusmöödik peab olema piisavalt võimas, määramaks inimesesuuruse objekti kaugust kuni kahe kilomeetrini ka vihmade ilmaga. Paljud kommerts-laserkaugusmöödikud suudavad määrata maksimumkaugusi ainult siis, kui sihtmärgiks on maja või veoauto külg, sest nende laserkiire hajuvus on liiga suur väiksemate objektide tuvastamiseks. Eesti kaitsejõud ostsid hiljuti 65 uut laserkaugusmöödikut, millest osa on ette nähtud ka täpsuslaskuritele.

- **Binokkel, pikksilm, periskoop ja tuulemöödtja.** Täpsuslaskuril on lisaks optilisele sihikule kindlasti binokkel, võimalusel ka pikksilm eriti kaugel asuvate või väikeste objektide tuvastamiseks. Kui mini-binokkel on kerge, on täissuuruses binokliga võimalik vaadelda ka hämaras, mil mini-binokli valgusjõust ei piisa. Väiksemal pildil on Rootsi periskoop, millega on hea varjete tagant vaadelda, ja tuulemöödtja, millega saab määrata tuule kiirust ja õhutemperatuuri – mõlemad mõjutavad oluliselt kuuli lennukaart.

- **Kolmjalg (tripod)** – kolmest osast koosnev reguleeritava kõrgusega relva, binokli ja pikksilma tugi.
- **Relva ja laskuri maskeerimisvahendid** – võrk või kostüüm või mõlemad.
- **Toit, katelok ja priimus.** Eesti kaitseväge toidupakid vajavad sooja toidu valmistamiseks kuumutamist ja töötlemist. Kui tule tegemine ja vee keetmine on võimalik, tuleb loetletud asjad seljakotis kaasa võtta. Lühemates patrullides tuleb toidupakist välja korjata need asjad, mida saab süüa ilma vett keetmata. Hoolimata sellest, et sõbralikes NATO riikides on aastakümneid kasutusel sõdurite toidupakid, milles olevat toitu saab soojendada karbamiidi abil ilma tuld tegemata, ei ole Eesti kaitsejõud veel aru saanud, et patrullis tule tegemine on ohtlik.
- **Pussnuga või tääk, universaaltööriist, oksakäärid, saag ja kirves** on vajalikud positsiooni ettevalmistamiseks ning laskesektori puhastamiseks okstest ja risust.

imavad paljud materjalid liitred vett, mis teeb maskeeringu raskeks);

- ohutu – looduslikust materjalist, näiteks rohust maskeering on eriti kergesti süttiv, sellepärast on maskeerimiskostüümis suitsetamine või lahtise tule juures viibimine eluohtlik;
- kiiresti eemaldatav täiendamiseks, samuti süttimise korral.

Maskeerimiskostüüme võib põhimõtteliselt jagada kahte gruppi: välivormi ja võrgu põhjale valmistatud. Esimene tõmmatakse selga nagu tavaline välivorm, teisega kaetakse seljasolev vorm ja varustus või positsioon. Kumba eelistada, on vaieldav, mõlemal on plussid ja miinused. Ei soovita kasutada poes müüdavaid maskeerimiskostüüme, sest nende maskeerimisomadused on tihti keskpärased ja need on mõeldud vaid jahimeestele kõvatamiseks. Küll aga saab seda täiendades üsna hea maskeerimisrõiva. Täpsuslaskuri kursusel peab iga õpilane valmistama enda ja relva maskeeringu käepärastest vahenditest.

Maskeerimiskostüümi valmistamiseks on vaja:

- välivormi, soovitatavalt suurem number sest lohvakas rõivas on parem liigutada; kaitseks sademete ja niiskuse eest võib alusvorm olla Gore-Texist või muust selletaolisest veekindlast materjalist, kuid sellised rõivad on soojal ajal väga palavad;
- maskeerimisvõrku, laigulise riide tükke, nõõri ja kummipaela ning kotiriidet;
- riidevärve ja õmblusvahendid ning liimpüstolit;
- väga palju aega ja kannatlikkust, sest korraliku maskeerimiskostüümi tegemiseks kulub vähemalt nädala jagu töötunde ja selle kallal nokitsemine ei lõpe kunagi.

Maskeerimiskostüümi valmistamist tuleks alustada sellest, et katta vormi esiosa, millele maskeeringut ei tule, tugeva riidega, mis peab vastu roomamisele ja kaitseb laskurit maast

Kui laskur on oma ghillie valmis saanud, on vaja õppida seda kasutama erinevates maastikuoludes.

õhkuva külma eest. Vormi seljale ja varrukatele tuleb õmmelda lisataskuid varustuse mahutamiseks. Pildil olev Saksa luurajate ja snaiprite vorm on õmmeldud aastakümnete kogemustele toetudes. Vormil on vajalikes kohtades tugevdused ja palju taskuid.

Maskeerimiskostüümi põhjaks valitud vormile või võrgule tuleb hakata korrapäratult kinnitama kuni poole meetri pikkusi riideribasid ja kotiriidet kas õmmeldes, liimides või võrgusilmadesse sidudes. Kui vorm on valmis, tuleb kinnitatud materjalid ribastada ja lisada alusvormile nõõre ja kummipaelu loodusliku maskeeringu kinnitamiseks. Seejärel värvida riidevärvidega, arvestades seda, et märjaks saanuna muutub materjal tavaliselt tumedamaks. Heledat on kergem tumedaks teha kui tumedat heledaks saada.

Õhutamiseks on kasulik teha seljale ja kaenlaalustesse sisselõiked, mis kaetakse võrguga. Täpselt samamoodi tuleb maskeerida ka täpsuslaskuri relv, rakmed, kiiver ja seljakott. Kui maskeering on ehitatud alusvõrgule, ei ole rakmete ja seljakoti maskeerimine vajalik, sest maskeerimisvõrk heidetakse üle seljasoleva varustuse või laskepositsiooni. Ka võrgul peavad olema kinnitused, et see püsiks kindlalt paigal. Ei tohi unustada saabaste maskeerimist samal moel kui üle-

jäänud vormi, sest täisghillie'ist ei ole mingit kasu, kui laskuri asukohta reedavad mustad läikivad sõdurisaapad. Vormi peale õmmeldud ghillie'ga on parem roomata ja külmal ajal annab see sooja, kuid võrgule ehitatud maskeerimiskostüüm on mitmekülgsem ja kergem.

Eemalt vaadates peab relva maskeering sujuvalt üle minema pea ja õlgade maskeeringuks. Kinnaste maskeerimisel tuleb kasutada lühemaid materjaliribasid, et need ei jääks relva liikuvate osade vahele.

TÄPSUSLASKURI VARUSTUSEST

Täpsuslaskuri ülesanded, eriti kui need sisaldavad luuret ja tulejuhtimist, eeldavad pikemaajalist iseseisva tegutsemise võimet, st suuremat hulka varustust ja relvastust ning erivahendeid, mille kaasaskandmiseks on vaja vähemalt ATVd. Kõik varustuselemendid peavad olema võimalikult kerged ja kompleksed, näiteks Rootsi magamiskotiga patrulli ei minda, see sobib ainult laagris telgis magamiseks.

Kui liita kokku kogu vajaliku varustuse maht ja kaal, siis hoolimata sellest, et mingit osa varustusest on võimalik kaasvõitlejatega jagada, ületab täisvarustus keskmise inimese ja seljakoti kandevõime. Sellepärast liiguvadki täpsuslaskurid peamiselt ATVde ja maastikuautodega. **KK!**

Kaarti vähendatud 2 korda.

Kaevikud Viljandimaal Karukülas

**Tekst: TÕNU RAID,
Piirivalveameti kartograaf**

Suislepa–Kärstna–Karksi-Nuia joonel peeti väga muutlike ilmadega 1919. aasta jaanuaris ägedaid lahinguid, märgivad mõlema poole (“punased” ja “valged”) eestlastest ajaloolased. Püsivat rindejoont koos kaevikusõjaga Vabadussõjas siiski välja ei kujunenud, kuid reas kõrvalistes kohtades on sõja jäljed tänaseni selgelt nähtavad. Üks selline piirkond on Viljandimaal Karksi vallas Sudistest itta jääv praegune Karuküla (endine Mäeküla) ja

selle lõunaserval asuva, tänaseks kaevandamisest kõrvale jäänud ja rekultiveeritud Mäeküla kruusakarjääri ümbrus.

VÄLITÖÖDEL KAEVIKULIINILE

Välitöödel märtsist 1999 septembri ni 2002 Karukülast lõunasse jääval üle 12 km² metsaalal, mida kohalikud ka Kütimetsa nime all tunnevad, orienteerumiskaarti korrigeerides ja täpsustades leidsin midagi, mis esmapilgul tähelepanu ei äratanud. Kaardi põhjaossa jääva Araku talu ja selle ümbruse maadel asus kuus-seitse piirkonda, kus paikne-

sid pikad kaevikutesüsteemid laskepesadega ja igaühe juures oli ka kaks suuremat, vähemalt 6x10 m suurust ning üle 3 meetri sügavust auku.

Kaevikud olid rajatud selliselt, et neist oli näha piirkond kagu- ja edelasuuna vahepeal. Augud asetsevad reeglina kaevikute taga kaitstava ala sügavuses, kuid kaevikute otsad ulatuvad igal pool vähemalt 2–3 meetri kauguseni aukudest ja paaris kohas otse aukudeni. Punkriaukude mõõdud näitavad, et neid on kasutanud korraga kümned mehed.

Araku talust kaevikute kohta pärides selgus, et peremees Endel Kangur (sünd 1941) on neis kaevikuis juba lapsena mänginud. Tema 87-aastase ema jutu järgi pidada kaevikud olema pärit Vabadussõjaeelsest ajast, nii oli kunagi rääkinud tema isa. Kuid Esimese maailmasõja lahingud ei ulatunud Eesti territooriumile.

MÄNNIKÄND AITAB DATEERIDA

Viimase sõja sündmusi uurides sain kinnituse, et 1941. ega 1944. aastal Karksi piirkonnas mingeid suuremaid sõjasündmusi ega lahingutega rindejooneseisakuid ei olnud. Eesti Sõjamuuseumi – Kindral Laidoneri Muuseumi rahvaga 7. oktoobril 2005 asja kohapeal üle vaadates leidsime iga aukudepaari vahetust lähedusest või isegi otse kaeviku servalt kasvamast mõned jämedamad puud, mille vanus silmaga hinnates ületab 60–70 aastat. Ühe augu servalt leidsime aasta või kahe vanuse suure männikännu. Sellelt kännult luges Indrek Tarand tunnistajate juuresolekul 75 aastarõngast.

Konsulterides metsataksaatoritega sain kinnituse, et uuritud kännu vanus on tõenäoliselt 75+5 aastat (esimeste aastate rõngad on tihhti loetamatud), seega hakkas puu juurduma aastail 1925±5. Värskest ümber kaevatud mullal ei hakka puistaimestik kunagi kohe kasvama, kulub 3–4 ja isegi enam aastat, enne kui pinnasele langenud lehekõdu taimede ja puudele kasvueeldused loob.

Seega võib arvata, et punkrid, ehk nagu soomlased ütlevad, *korsud*, rajati 1915.–1920. aasta paiku. Algu olid nad kindlasti pealt kaetud, kuid aja jooksul on lae katmiseks kasutatud peenemad puud mädanenud ja katused on sisse langedud. Seetõttu pole aukude põhjad tasased, kuid puidujäänuseid enam näha ei ole. Parim aeg nende rajatiste uurimiseks on märts-aprill. Lume sulamise järel on taimestik tõusmata, päevad pikad ja pildistamiseks valgust piisavalt.

ARHIVAALID RÄÄGIVAD

Kõike eelnevat kokkuvõttes sai selgeks, et tuleb minna Eesti Ajalooarhiivi Karksi valla dokumente tuhnima, uurimaks, kas vanaproua Kanguri jutud Esimese maailmasõja kaevikutest vastavad tõele. Karksi valla kirjavahetust sisaldavatest toimetustest on säilinud 1915. ja 1916. aasta omad.

Neis toimetustes on kirju, mis lähetatud Kvellensteinist (Voltvetist) (EAA, F 3536, n 1, s 195–196), kus asus Pärnumaa komisjon, mis tegeles tsaaririigi sõjaaja vajaduste korraldamise ja rindetagustes maakondades. Kahe aasta jooksul on nõutud

Karksi vallalt seitsmel korral tööliste andmist (koos labidate, kirkaide ja kangidega) kaitseeloomuga töödeks. Kokku on kaitsetöödel käinud üle saja inimese. Ühel juhul võib kirjast ka välja lugeda, milliseid töid on vaja teha *экстренно, по военным обстоятельствам на Старо-Каррисгофскойпозиции* (erakorraliselt, sõjalisteks vajadusteks Vana-Kariste positsioonidel). See- ja olid kaevikud ja punkrid mitmel pool Karksi vallas valmis hiljemalt 1916. aasta lõpuks.

JAANUAR 1919 KARKSI-KÄRSTNA JOONEL

2. jaanuaril 1919 alanud Eesti vägede pealetung lõunarindel tõi kaasa Karksi-Kärstna piirkonna vallutamise. Edu 2.–6. jaanuari lahinguis viis selleni, et vaenlane taganes Helme-Tõrva-Leebiku piirkonda. Seal jäi rinne seisma, sest looduslikud tingimused soodustasid vastastel hästi kaitse korraldamist. Eesti vägede edasitung Valga suunas jaanuari keskpaigas ei õnnestunud, vastane tõi kohale uusi jõude punaväe ülemjuhataja reservist ja Läti punaste küttide hulgast (Walter 2005: 41).

Alates 10. jaanuarist püüdis Eesti vägi korduvalt vallutada Tõrva-Hel-

me piirkonda, kuid 14. jaanuarini pealetung tulemusi ei andnud. 19. jaanuaril vallutati uuesti Taagepera ja ajutiselt isegi Helme mõis. Enamlaste uue vastupealetungiga likvideeriti eestlaste edu Helme all, kuid Taagepera mõis jäi lõplikult meie vägede valdusse. Jaanuari lõpuni peeti Helme ja Tõrva ümbruses ägedaid lahinguid, mõlemad asulad käisid korduvalt käest kätte. Enamlaste vastulöögid olid sedavõrd ägedad, et paaril korral suruti alampolkovnik Eduard Kubbo juhtimise all olnud Eesti väed tagasi kaugele Suislepa-Kärstna-Karksi-Nuia joonele.

Vastavalt sõjavägede ülemjuhataja käsule algas 30. jaanuaril Tartu suunast üldine pealetung Valgale, kusjuures Mõisaküla-Viljandi operatiivgrupi ülesandeks oli tungida Helme ja Tõrva kaudu Valga peale ning toetada oma vasaku tiiva tegevusega Tartust Valga suunas liikuva peagrupi ettevõtmisi. Üldpealetungiga õnnestuski Vene ja Läti punaväelased Helmest ja Tõrvast välja suruda. Nii kirjeldab jaanuaris 1919 peetud lahinguid kaheosaline “Eesti Vabadussõda 1918–1920”.

SUISLEPA-KÄRSTNA-KARKSI-NUIA JOON

Kärstnani olid punased jõudnud juba 1918. aasta detsembri lõpuks. Suislepa-Kärstna-Karksi-Nuia joon oli oluline punavägedele ofensiivi arendamiseks Viljandi peale, Eesti vägedele aga edasitungimiseks lõuna suunas kuni riigipiirideni. Läti punastele küttidele oli Suislepa-Kärstna-Karksi-Nuia joon see- ja oluliseks platsdarmiks vastutegevuse organiseerimisel, et takistada eestlaste vägede jõudmist Läti (Walter 2005: 41–42).

Kõnealune piirkond on suurte soolade, orgude ja lamedalt tõusvate kühmudega, madalamates osades valdavalt metsane maastik. Suuremate teede ääres on ka poolavatud maastikku, metsa- ja võsatukkade- ja põlde ning taluüesid. Mõnes osas on ka järsemate nõlvadega

metsast murdmaastikku, nt Ohne jõe kallastel Suislepa ümbruses, Ainja kandis, Veisjärvest läände ja Mäekülalt lõunasse jäävas metsases piirkonnas ning neist aladest 5–8 km lõuna poole jäävatel Rutu mägedel. Mõlema vaenupoole rünnakud said toimuda ainult teede kaudu, sest Veisjärv ja temast otse lõunasse jääv Lagesoo moodustasid sellise Nuija-Tõrva teeni ulatuva kiilu, mille läbimine oli tol ajal väga raske.

Rünnakutel Helme ja Tõrva suunas tegutses peamiselt Eesti vägede 3. polk (polguülem alampolkovnik Kubbo), talle abiks antud 6. polk liikus Mõisaküla-Ruhja suunas. 15.–30. jaanuarini 1919 lõi 3. jalaväepolk veriseid lahinguid arvulises ülekaalus oleva vaenlasega. Näiteks taganes 9. jaanuaril 3. polgu 2. rood Helme alt Taagepera kaudu tagasi Karksini. 11. jaanuaril asus sama rood positsioonidele Mäekülasse, kus viibiti 17. jaanuarini. Seejärel viidi rood rinde taha Kärstnasse puhkama, kuid 27. jaanuaril paigutati osa roodust uuesti Mäekülla sealse teederisti kaitseks (ERA, F 542, n 1, s 16). 17. jaanuaril paigutati Mäeküla positsioonile 6. polgu 8. rood alamkapten Ernst Jaaksoni (hilisem kindralmajor ja haridusminister) juhtimisel (Maide & Valdin 1938: 114). Siit nähtub, et Mäeküla teerist oli pidevalt Eesti vägede teravdatud tähelepanu all.

MIDA RÄÄGIVAD KAARDID?

Uurides maastikku ajavahemikus 1896–1900 välja antud Tsaari-Venemaa üheverstaselt (1:42 000) kaardilt, leidsin, et Araku talu läheduse metsatukad, milles kaevikud asuvad, olid kaardile kandmata. Ilmselt ei olnud sel ajal talulähedasel kultuuristatud maastikul midagi metsa- või võsataolist. Kuid 20 aastat hiljem, aastatel 1915–1916 juba oli, kuhu kaevikuid peita. Neist kün-gastest kagu ja edela suuna vahele jääv ala on 1900. aastate alguse kaartidele kantud soise heinamaa ja soo märkidega. Kogemus ütleb, et maastikul on selline ala tavaliselt poolavatud ja talviseks liikumiseks

suhteliselt hõlbus kasutada. Rutu mägedelt põhja suunas tulev metsatee on juba kaardile kantud ja seetõttu on täiesti arusaadav, miks kindlustused rajati selle kõrgustiku lõuna suunas avatud nõlvadele ja miks Rutu mägedest tuleva tee suund oli pideva valve all.

Eesti kaitsevägi ei jõudnud seda piirkonda 1930. aastatel kaardistada, seepärast tuleb uurida hilisemaid kaarte. Nõukogude 1:50 000 salajaselt

topograafiliselt kaardilt (O-35-64-b aastast 1950) leiame metsatutte Araku talust mitmes suunas. Metsasalud on neis kohtades, kus maastikul asuvad kaevikud. Väikesi, üksikute puudega alla poole hektari suurusil võsatautte Nõukogude kaartidele ei kantud. Seega selgub 1950. aasta kaardilt, et neis kohtades olid väljakujunenud metsatutid olemas vähemalt 30 aastat varem. Tänapäevaks raieküpseks kasvanud puud kaevikute ümber kinnitavad, et rajatised on vanemad kui 60–70 aastat. Need argumendid kinnitavad oletust, et kaevikud ja punktid on pärit Vabadussõja päevist või isegi varasemad. Edasine uurimine peaks andma asja kohta lisateavet.

Orienteerumiskaardi väljavõttel on esitatud Araku talu ümbrus suurendatuna (1:5000). Suure tõenäosusega Vabadussõjas kasutatud kaevikute ja punktide asukohad Araku

talul vahetus läheduses asuvates metsatukkades on kaardil hästi näha pruunide punktiirjoontena. Eesti 1:20 000 mõõtkavaga põhikaardi lehtedele (53.39 Äriküla ja 54.40 Kärstna), millele kõnealune ala jääb, neid kaevikuid kantud ei ole. Kõige paremini on säilinud kaevikute positsioonid kaardi idaosas, Araku talust umbes 300 m kirdes asuval vana võsastunud raiesmikul. **KK!**

ALLIKAD

Eesti Vabadussõda 1918–1920. I ja II osa. Vabadussõja Ajaloo Komitee populaarteaduslik väljaanne. Koost August Traksmaa jt. Tallinn: Vabadussõja Ajaloo Komitee 1937 & 1939.

Laar, Mart. September 1944: Otto Tiefi valitsus. Tallinn: Varrak 2007.

Salo, Urmas. Läti punakütid võitlustes Valga pärast 1919. a jaanuaris. – In: Mets, Esta & Kivi, Meelis (koost) & Salm, Hans (toim). Valga ja militaaria. Valga muuseumi aastaraamat 2004/2005. Valga: Litero 2005, lk 32–40.

Walter, Hannes. Punaarmee taandumine Lõuna-Eestist 1919. aastal nõukogude väejuhatuse dokumentide valgusel. – In: Mets, Esta & Kivi, Meelis (koost) & Salm, Hans (toim). Valga ja militaaria. Valga muuseumi aastaraamat 2004/2005. Valga: Litero 2005, lk 41 jj.

Maide, Jaan & Valdin, Ernst. 6. Jalaväepolk Eesti Vabadussõjas: 1918–1920. Tallinn: 6. Rahvaväe Polgu Sõjaväelaste Ühing 1938.

Revolutsioon, kodusõda ja välisriikide interventsioon Eestis (1917–1920), 2: Eesti Tööraha Kommunaal, kodusõda ja võitlus rahu eest. Märts 1918 – veebruar 1920. Peatoimetaja Karl Siilivask. Tallinn: Eesti Raamat 1982.

ERA (= Eesti Riigiarhiiv), F (= fond) 542, n (= nimistu) 1, s (= säilik) 16.

EAA (= Eesti Ajalooarhiiv), F (= fond) 3536, n (= nimistu) 1, s (= säilikud) 195–196.

KAITSELIIDU SAKALA MALEVA PEALIK KOLONELLEITNANT

ANTO KERGAND

Sündinud 29. juulil 1967 Otepääl

Sõjaväeline haridus ja väljaõpe:

1992–1994 – Soome Riigikaitse Ülikool, ohvitseri baaskursus
1997 – Soome Riigikaitse Ülikool, sõjaaja pataljoniülema kursus
1999–2000 – Soome Riigikaitse Ülikool, täienduskoolitus,
2000–2001 – Soome Riigikaitse Ülikool, vanemstaabi ohvitseride kursus

Teenistuskäik:

1986–1988 – ajateenistus Nõukogude Armees
1994–1996 – Kaitsejõudude Väljaõppekeskus, instruktor/kursuse ülem
1996–1998 – Ohutõrjediivisjon, operatiivosakonna ülem
1998–1999 – ÜRO sõjaline vaatleja Lähis-Idas
2001–2002 – Kaitseväge Ühendatud Õppeasutused, õppeosakonna ülem
2002–2003 – Balti pataljon, väljaõppeohvitser
2003–2004 – Kaitsejõudude peastaap, rahvusvahelise koostöö jaoskonna ülem
2005–2008 – Eesti Vabariigi kaitseatašee Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi
Alates 2008 – Kaitseliidu Sakala maleva pealik

Auastmed: 1994 – nooremleitnant, 1995 – leitnant, 1998 – kapten, 2001 – major, 2005 – kolonelleitnant

Hobid: ujumine, suusatamine, kalapüük

Perekonnaseis: abielus, kaks poega

CJFSOCC, eriväed ja kriisiohje ehk 444 tundi termineid

Tekst: TIINA SOON

Kaitseministeeriumi terminoloogiakomisjon jäi enne jaanipäeva suvepuhkusele pisut raske südamega: hoolimata poole aasta jooksul peetud 15 koosolekust jäi nii mõnigi tähtis teema lõpuni vaidlemata. Komisjon oli selleks ajaks tööd teinud 444 tundi ehk 18,5 ööpäeva. Tööjärg aga ei olnud kahanenud, vaid otse vastupidi – komisjon võiks töömahu tõttu lausa iga nädal neli tundi koos käia, et eestikeelseid terminivasteid otsida ja definitsoone täpsustada. Vaevu sai lõpetatud eriooperatsioonidega seotud terminite läbivaatamise, kui juba

Komisjon oli jaanipäevaks teinud tööd 444 tundi ehk 18,5 ööpäeva. Tööjärg aga ei kahane.

tuli tegelda julgeolekuterminitega. Mõlemad teemad olid seotud mahukate NATO dokumentidega, mida tõlgiti eesti keelde.

ERIOOPERATSIOONID JA ERIVÄED

Special operations ehk eriooperatsioonid kujutavad endast niisugust sõjalist tegevust, mida viivad ellu selleks määratud, organiseeritud, välja õpetatud ja varustatud väed ning mis kasutavad võtteid ja tegevusviise, mida tavajõud üldiselt ei kasuta. Poliitilis-sõjalistel kaalutlustel võib vajalikuks osutuda varjamis- või salastamisvõtete rakendamine ning tavalahingutegevuse puhul harva esineva füüsilise ja poliitilise riski võtmine.

Conventional forces ehk tavaväed tähendavad selles kontekstis relvajõudusid, mis ei ole eriooperatsioonideks määratud. Tavajõududel või tavavägedel on ka teineteisega ühendus – relvajõud, mille kasutuses ei ole tuumarelv.

SOFi ehk *special operations forces* vastena on Eestis rohkem juurdunud eriooperatsioonide väed, kuid sünonüümina võib kasutada ka eriväed.

SOTU, *special operations task unit* ehk eriooperatsioonide sihtüksus tähistab eriooperatsioonide vägede taktikalise üksuse lahinguosist, mis on tavaliselt 4–16-liikmeline.

SOATU, *special operations air task unit* – eriooperatsioonide õhusihtüksus – on erivägede õhu-, maa- ja mereväe lennuosiste taktikalise tasandi üksus, mis on võimeline toetama või ellu viima eriooperatsioone.

SOTG, *special operations task group* – eriooperatsioonide sihtgrupp – on aga riigi eriooperatsioonide üksus, mida kasutatakse eriooperatsioonis ühendvägede eriooperatsioonide osaväe ülema äranägemisel.

PIKAD JA KEERULISED

Kui eelnimetatud üksuste nimetuste eestikeelsete vastete leidmine pole raske, siis mitme riigi (*combined*) ühend- (*joint*) ja osavägede (*component*) eri kombinatsioonide ning nende juhatuste nimetuste tõlkimine nii, et see oleks võimalikult lühike, selge ja sisult täpne, võib kohati olla üsna valuline. Näiteks CJFSOCC, *combined joint force special operations component command* on mitmeriigi-ühendvägede eriooperatsioonide osaväe juhatus. Või siis CJSOAC, *combined joint special operations air command* kõlab eesti keeles mitmeriigi-ühendvägede eriooperatsioonide õhuall-osaväe juhatus. Viimase formeerib mitmeriigi-ühendvägede eriooperatsioonide osaväe juhatus selleks, et plaanida, sama- ja kooskõlastada ning juhtida ühendvägede õhueriooperatsioone, kui neis osaleb üle ühe erivägede õhuväeosise.

Kokku käsitles komisjon 99 eriooperatsioonidega seotud terminit. Teiste seas vahetas komisjon taas mõtteid teemal *crisis management* ja *crisis response operation*. Jäädi seisukohale, et *crisis management* kui üldisem mõiste väärib vastet kriisiohjamine, kriisiohje, *crisis response operation* vastena eesti keeles kõlaks kõige paremini kriisiooperatsioon. Seega NCRS, *NATO Crisis Response System* oleks NATO kriisiooperatsiooni süsteem ning *non-Article 5 Crisis Response System* tuleks tõlkida 5. artikli väline kriisiooperatsioon. **KK!**

Sõjameheks saadakse pidevalt õppides

Tekst: MARTIN ABRAM, kadett

Huvi sõjaasjanduse vastu tekkis mul juba lapsepõlves, kui sai sõpradega sõda mängitud või nooremates klassides tanke laua peale joonistatud. Huvi kasvades otsustasin astuda Kaitseleitu. Teoks tegin selle soovi aga alles 2004. aastal, kui vennaga koos vaatama läksin, mida see organisatsioon endast kujutab.

ESIMESED KAITSELIIDU-KOGEMUSED

Esiialgu korraldati meile midagi tutvumislageri sarnast, tõsisem oli aga patrull-laager, mille raames tuli teha ka pettelaager. Et oli talveaeg, pidime lisaks väsimusele kannatama välja ka kange pakase. Igatahes sain sealt oma esimese kogemuse tundide viisi postil olemisest.

2005. aastal oli aeg sealmaal, et tuli minna sõjaväkke. Otsustasin minna juba suvel, et saaksin teenistuse lõpuks ka seersandipagunid peale. Aega teenima saadeti mind Lahingutoetusteeninduse Väljaõppekeskusesse (endisesse Kaitseväge Logistikakeskuse Tagalapataljoni).

Esimesed kolm kuud – sõduri baaskursuse aeg – oli vaimselt ja füüsiliselt kõige kurnavam, aga ka kõige huvitavam. Kaitseleitud sõpitud AK-4 ei olnud võõras, ka olid selged üksikvõitleja algoskused – näiteks kateloki kasutamine.

Ajateenistuse viimastel kuudel oli mõtetes juba reservi minek ja silme ees tulevikuplaanid. Võimalusi oli mitmeid. Meile käidi rääkimas mitmesugustest töö- ja õpinguvõimalustest kaitseväes – nii Scoutspataljonist, Lahingukoolist kui ka Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste Kõrgemast Sõjakoolist.

UNISTUS OHVITSERIKUTSEST

Ohvitseriks saamine oli minu unistustes keerenud üsna pikka aega,

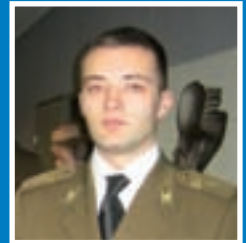
küsimus oli pigem selles, kas minna kõigepealt missioonile ja siis õppima või kohe õppima. Otsustasin kohe sõjakooli astuda.

Kõrgemas Sõjakoolis õppides sain sõbraks mitme Tartust pärit ja Kaitseleitud kohalikus malevas tegutseva kadetiga. Ei läinudki palju aega, kui Kaitseleiti palus kadettide abi õppuste läbiviimisel. Esiialgu vajati meid instruktorigena. Esimene väljaõppe-laager, kus kaitseleitudlastele teadmisi jagasime, oli linnalahingulaager. Sõjakoolis rühmakursuse ajal õpitust oli palju kasu ning linnalahingu väljaõppe ja väljaõpetavatega jäime igatahes rahule. Kõige parem kogemus Kaitseleitud üksuste väljaõpetamisel on kaitseleitudlaste näolt peegelduv ülim motiveeritus.

Viisime läbi ka rünnaku- ja rännakuõpet, millega samuti rahule jäime. Ei oskagi öelda, kas asi on meie suurepäraselt omandatud teadmistes ja õpetamisoskuses või kaitseleitudlaste tahtes saada heaks sõduriks. On, kuidas on, meie enesehinnangut see ainult tõstis.

Kadettidena oleme käinud hindajate-kohtunikena suurõppusel "Hundilõks". See oli uudne kogemus, sest siiani olime harjunud varjuma, kui meie pihta lastakse, mitte kol-

Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli põhikursuse kolmanda kursuse kadett Martin Abram on Kaitseleitud liige 2005. aastast.

lase vestiga metsa vahel ringi liikuma. Mis aga väljaõpetamiste käigus kõige kasulikumaks osutusid, olid õpetamise ja õppetunni ettevalmistamise kogemused, lisaks aitas see kõvasti kaasa enesehinnangu parandamisel – tundi andes ei olnud lõpu poole enam erilist värinat sees.

Pärnumaa maleva koosseisus osalesin kontrollõppusel "Orkaan 2007". Minu ametikohaks oli rühmavanem, aga see ei takistanud mul osa üksusest endale võtmast ja tiibhaaret (mis lõpuks osutus taganthaardeks) teostamast – mõistagi rühmaülema nõusolekul. Samuti sain olla rühmaülema abiks muudes küsimustes.

Kui esitada küsimus, mida olen kadetina saanud Kaitseleitudule tagasi anda, siis ajateenistus ja sõjakool on olnud head õpetajad, nii et kõige suurem osa on teadmistel. Samas ei saa unustada ka kogemusi ja nõuandeid, mida saan anda noorematele, kel ajateenistus alles ees. **KK!**

KAITSEVÄE ÜHENDATUD ÕPPEASUTUSED ALUSTASID KÜMNENDAT ÕPPEAASTAT

- 17. märtsil 1998 allkirjastas toonane peaminister Mart Siimann vabariigi valitsuse määruse nr 52, millega moodustati Kaitseväge Ühendatud Õppeasutused.
- 1. septembril 1998 alustas õpinguid Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli esimene põhikursus. Kolmeaastase õpinguperioodi vältel saavad õppurid spetsialiseeruda jalaväe-, side-, logistika-, pioneeri-, suurtükiväe või õhutõrje erialale. Lõpetanud saavad rakendusliku kõrghariduse sõjaväelise juhtimise erialal ja nooreleitnandi auastme. Omandatud sõjaväelise kõrghariduse esimene aste võimaldab täita rühma- ja kompanii- või patareülema ülesandeid nii rahu- kui ka sõjaajal.
- 2005. aastal alustasid õpinguid esimesed keskastmekursuse kuulajad ehk magistrandid. Kaheaastane õpe võimaldab jätkata õpinguid varem omandatud erialal ja saada vastava väeliigi staabiohvitseri ettevalmistuse.
- Tänavu alustati esmakordselt koostöös õhuväe ja Tartu Lennukolledžiga õhuväeohvitseride koolitamist.

Tärnpuu

Paakspuu

Toomingas

Tähk-toompihlakas

Tõmmud marjad varasügisel

Tekst: HELLE-VIIVI TOLK, bioloogiamagister

Tänavune niiske suvi on andnud kõikidele metsa- ja aiaviljadele võimaluse lopsakaks paisuda. Seekord räägin mõnedest üsna laialt levinud, aga vähem tuntud puudest-põõsastest, mis varasügisel – augustiks-septembriks – kasvatavad ilusad sinakad või mustjad viljad. Mõned neist on matkajale parajaks suutäieks, teised aga mürgised.

Alustuseks võtan ette kaks pisut mürgisevõitu taime tärnpuuliste sugukonnast – hariliku paakspuu (*Frangula alnus*) ja hariliku tärnpuu (*Rhamnus cathartica*) –, seejärel söödavamad roosõielised – hariliku toominga (*Padus avium*) ja tähk-toompihlaka (*Amelanchier spicata*). Botaaniliselt jagunevad nende marjad kaheks – kolmel esimesel on väikesed luuviljad, viimasel aga miniatuursed õunad.

MÜRGISED PAAKSPUU JA TÄRNPUU

Niitudel ja lehtmetsades, aga sagedamini kuuse-segametsades võib kohtata paakspuud. Tavaliselt on ta põõsas, aga võib sirguda ka 4–5-meetriseks puuks. Tema elliptilised lehed on terveservalised ja asetsevad oksal vahelduvalt, külgrood ulatuvad lehe servani. Maist juulini ta õitseb, samuti suve lõpus. Tema õied on tilukesed ja rohekasvalged, see-eest viljad paistavad paremini silma – algul on need punakad, valminult aga mustad. Rahvameditsiinis on tarvitatud kuivatatud paakspuukoore teed kõhulahtistina ja maksahaiguste puhul. Koor muutub kasutamiskõlblikuks alles aastase kuivamise

järel. Värske koore või marjade tarbimine kutsub esile oksendamist, sest need sisaldavad glükosiide, mille lagunemisel eraldub sinihape. Pooltoored marjad on mürgisemad: tugevama mürgistuse tunnusteks on peapööritus, kõhuvalu, isegi krambid ja verine väljaheide. Abiks tuleks anda kannatanule sütt ja viia ta kiiresti haiglasse.

Paakspuuga väga sarnane on tärnpuu. Sageli leidub teda põõsana aruniitudel, loopealsetel, kadastikes, lehtmetsades ja teistes kuivemates kasvukohtades, aga ka tema võib kasvada kõrgeks puuks. Erinevalt paakspuust on tärnpuu lehed oksal peaaegu vastakuti, peensaagja servaga ja kõik külgrood käänduvad lehe tipu suunas. Lisaks on tärnpuu okste tipus astlad. Vili on algul rohekas ja hiljem muutub mustaks. Kuigi rahvameditsiinis on kasutatud tärnpuud laksatiivse vahendi ja sapiajajana, on ka selle taime viljad mürgised. Õnneks on nende maitse kibe ja vastik. Mõlemad tärnpuulised on sarnased ka selle poolest, et nad on vaheperemeheks roostesentele, mis levivad neilt teistele taimedele.

SÖÖDAVATE VILJADEGA TOOMINGAS JA TÄHK-TOOMPIHLAKAS

Kõigile on teada mais toominga õitsemise ajal tema tugev, pisut uimastav lõhn. See tuleneb jällegi lenduvatest mürgistest ühenditest – kogu taim sisaldab amügdaliini, aga eri osad erineval määral. See

glükosiid annab ka toominga kõigile osadele tema iseloomuliku lõhna. Toomingas võib sageli kasvada mitme meetri kõrguseks tiheda võraga puuks. Toominga mustad viljad on üpris maitsvad – ühteaegu magusad ja mõrkjad ning teevad suu “paksus”. Toomingamarjade viljaliha ei ole mürgine, nad lihtsalt sisaldavad ohtlalt parkaineid, mis mõjuvad kõhtu kinnistavalt – vastpidiselt eelkirjeldatud tärnpuulistele. Marja sees olev kivi sisaldab siiski mürgist amügdaliini ja seetõttu ei tasu kivikesi suurel hulgal alla neelata. Siberi rahvastel on kombeks toomingamarju kuivatada ja seejärel jahvatada. Seda jahvatist segatakse tavalise jahu ja küpsetiste valmistamiseks.

Norralased on nõnda osavad, et valmistavad toomingamarjadest isegi mahla ja likööri.

Viimasena tutvustan tähk-toompihlakast. Selle taime kodumaa on Põhja-Ameerika idaosas, aga Euroopasse sisse tooduna on ta edukalt ise oma leviala suurendanud ning teda võib leida hajusalt ka üle kogu Eest. Enamasti kasvab ta küll kultuuris, ent võib olla ka metsistunud. Ta võib kasvada 5–8-meetriseks hulga sirgete tüvedega põõsaks, mille okstel on ümarad, peensaagja servaga lehed, mis välimuselt meenutavad pisut kirsilehti. Suvel võib näha poolvalminud roosakaid väikese õuna taolisi vilju, mis varasügisel omandavad sinakaslilla tooni. Siis on ka paras aeg neid korjata. Maitse on on nad magusad, isegi pisut lääged. **KK!**

Kaks võistluspäeva võitlust motivatsiooniga

Mini-Erna parimad olid

Jõgeva maleva noorkotkad

Tekst: KÄRT OJALA,
Kaitseliidu Järva malev

Kell näitas 27. juuni kümnendat õhtutundi, kui Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm kuulutas Raplamaal Varbola linnusel Mini-Erna võistluse avatuks. Et kellaaeg oli juba hiline ja järgmisel hommikul ootas varajane start, ei kestnud avatseremoonia pikalt ning kohe järgnes esindajate koosolek. Peakohunik Toomas Tõnisson Kaitseliidu Rapla malevast tutvustas võistluse korraldust. Ta manitses esindajaid autodega teedel ettevaatlikult liikuma ja mitte kihutama. “Kunagi ei tea, millal ja kes võib järgmise kurvi taga vastu sõita või ootamatult teele astuda,” hoiatas Tõnisson. Võistluse osas märkis ta, et iga kontrollpunkti hilinetud minut, aga ka liiga varajane kohalejõudmine

annavad karistuspunkte. Vastutegevuse juht veebel Vallo Tamme Kaitseliidu Järva malevast tutvustas võistluse mänguvaenlaste tegevust: nende ülesanne on sundida võistlejaid suurtelt teedelt eemale ja varjatult liikuma, sest see on ikkagi luurevõistlus.

LEEDUKAD VÕTSID HAMBAD APPI

Hommik algas peaaegu koos kuke ja koiduga. Esimesele võistkonnale, kelleks loosi tahtel oli Kaitseliidu Järva maleva esindus, anti start kell kuus. Stardis tuli olla aga pool tundi varem, et läbida varustuse kontroll. Võistkonnad startisid viieminutiliste vahedega. Kohe algul juhtus Läti võistkonnaga väike äpardus: selgus, et tükike neile antud kaardist oli trükkimisel kaotsi läinud ja Varbola linnus vaid poolenisti peal, mis poi-

sid segadusse ajas. Viga parandati ja võistlus läks hoogsalt edasi.

Esimeses kontrollpunktis võis imetleda leedukate stiilset esinemist, kui nad kõitel liikudes takistustest möödudes lisaks kätele ja jalgadele ka hammaste abi kasutasid. Ühe käega lükkasid nad oksti eemale ning teise käe ja hammastega hoidsid turvakõit kinni. Kui poisid kippusid rapsima ja sellega ka aega kaotama, siis tüdrukud tegid asju rahulikult ja läbimõeldult ning kokkuvõttes kiiremalt. Seda kinnitas ka tõsiasi, et kodutütarde takistusraja läbimise aeg oli paremuselt viies.

HELE LÖKKELEEK JA ESIMESED ALLAANDJAD

Teises kontrollpunktis oli näha, kui palju rõõmu võib tuua üks tuld

Esimises kontrollpunktis võis imetleda leedukate stiilset esinemist, kui nad kõitel liikudes takistustest möödudes lisaks kätele ja jalgadele ka hammaste abi kasutasid.

Veel enne finišijoone ületamist tuli Mini-Ernal läbida takistusriba...

... kus lisaks mitmetele turnimistele ootas ees ka veetakistus.

Kõieülesanded nõudsid tasakaalu ja rahu ning kuulusid vaieldamatult võistlejate lemmikute hulka.

Tule tegemiseks tuli tikkude asemel kasutada tulepulka, mis muutis ülesande tavalt keeruliseks.

andev säde, sest poolteist minutit jooksis halastamatu kiirusega lõpuni ja lõke ei tahtnud kuidagi süttida, rääkimata nii võimsa leegi lahvatamisest, et lõkke kohale tõmmatud nõör läbi põletada. Selgus, et enamikule võistkondadest oli tulepulga kasutamine võõras, kuid kes hakkama sai, tuli ülesandega toime isegi enne kontrollaja lõppu. Kõige õnnetum oli Sakala maleva võistkond, kes viimaks küll lõkke põlema sai, aga kontrollaeg lõppes enne otsa, kui leek nõörini ulatus.

TEAVE

Tosin korda peetud Mini-Erna võistlus on Noorte Kotkaste jõukatsumine, mille eesmärk on meenutada eesti rahva vabadusvõitluse ajalukku läinud Erna luuregrupi tegevust 1941. aastal ja mis järgib rahvusvahelise sõjalis-sportliku patrullivõistluse Erna retke eeskujul. Erinevalt Erna retkest on Mini-Erna lühem ja selle mängureeglid noortele kohasemad. Seni peeti võistlust Kautla ümbruses Harjumaal, tänavune jõukatsumine oli aga Raplamaal Varbola-Lohu-Kohila mail. Esmakordselt mujal teoks saanud ettevõtmine lähtus kavast, et edaspidi korraldatakse võistlus igal aastal eri maleva vastutusosalal. Tänavune Mini-Erna oli Kaitseliidu Rapla maleva organiseerida, järgmisel aastal on see Tartu maleva ülesanne ja seejärel tuleb Lääne maleva kord.

Tänavu 27.–29. juunini peetud võistlusel osales 17 võistkonda. Lisaks Noorte Kotkaste malevate võistkondadele osalesid külalistena ka Kodutütarde (võistlusel Ernake I koha saavutanud võistkond), Läti Jaunsardze ja Leedu Küttide Liidu võistkonnad. Raja pikkus oli umbes 30 km ja selle läbimiseks aega kuni 30 tundi.

Kell 11.20 saabus teade juba esimestest katkestajatest: Rapla maleva esindus hilines teise kontrollpunkti ega tahtnud enam edasi võistleda. Kell 13.30 avaldas ka Sakala esindus soovi katkestada, sest korra mindi kaardilt välja ja ühel poistest olid tervisemured, kuid pärast peavannema motivatsioonijutu kuulamist otsustati jätkata kolme liikmega. Tundus aga, nagu oleks motivatsioon koos katkestanud kaaslasega kadunud ja kolmandast kontrollpunktist enam edasi minna enam ei suudetud.

MIS ISE KOKKU KEEDAD...

Viies kontrollpunkt oli pealtvaatajate lemmik: lavastatud oli autoõnnetus, kus põlevas autos oli teadvuseta mees ning ümber auto jooksis hüsteeritsev ja šokis tütarlaps, kes karjus, nuttis ning tegi võistlejatele ülesande üpris keeruliseks. Õige käitumine sellise olukorra puhul oleks olnud mehe autost välja tõstmine ja eemale stabiilsesse külgasendisse panek, tütarlapse rahustamine ning sündmuskohalt eemale hoidmine, auto kustutamine (mille juures tuli silmas pidada seda, et kapotti ei tohi avada) ning kiirabikõne. Täiesti puhtalt ei täitnud ülesannet keegi, kord eksiti ühes, siis teises asjas.

Oligi käes aeg lõunaks, mille võistlejad pidid ise valmistama, ning see oli ka üks osa viiendast kontrollpunktist. Nagu peakohtunik eelmi-

sel õhtul öelnud oli: “Kõik, mis ise kokku keedad, pead ise ära ka sööma.”

Pärast viiendat kontrollpunkti jätkasid Leedu ja Saaremaa võistkonnad võistlust väljaspool arvestust. Hiljem Saaremaa võistkond koguni katkestas.

LUUREÜLESANDELT UUDE HOMMIKUSSE

Esimese õhtu kõige põnevam ülesanne oli vastutegevuse laagri luuramine ja kaardistamine. Vastutegevuse meeskond seda võistlejatele lihtsaks ei teinud ja elutalong tuli mõnelgi võistlejal taas kord vahele jäädes loovutada. Pärast väsitavat luuret aga võeti suund ööbimispai- ka, milleks kontrollpunkt numbriga kuus, selle päeva viimane. Selle punkti eel katkestas Tallinna malev. Punktis anti lihtne ja loogiline ülesanne: valmistada soe õhtusöök ja seejärel ehitada kaasasolevast varustusest öömaja. Kellel külm hakkas, sai end suure lõkke ääres soojendamaks käia.

Teise võistluspäeva stardijärjekorras olid muutused. Eelmise päeva parim võistkond sai esimesena rajale ja vastavalt eelmise päeva tulemuste läksid teele ka ülejäänud. Läbida oli vaja veel neli kontrollpunkti ja üks postkast. Postkastis oli ülesanne kõitega, kontrollpunktides aga ootasid paadislaalom, pimedaskmine ja meditsiiniülesanne, mida viis läbi Punane Rist.

PÕNEVAT JA VEEL PÕNEVAMAT

Üheksas, eelviimane kontrollpunkt oli jõe ületamine kõite abil. Alu-taguse maleva võistkond kasutas ülesande sooritusel taktikat, et võimalikult vähese ajaga võimalikult palju ära teha: kõigepealt ületasid jõe kaks võistlejat, kellest üks jooksis üle silla tagasi rakmeid ära tooma ja teine tõmbas samal ajal üle jõe kogu võistkonna varustuse. Seejärel ületasid jõe ka viimased kaks võistlejat ning samal ajal, kui teised varustust lõpuni tassisid, jooksis üks rakmeid tagasi viima ja siis lõppu. Kiire ja läbimõeldud tegutsemine andis pois-tele hea aja – 5.23.

Välisvõistlejad olid võistlusest vaimustuses. Läti võistkonna esindaja sõnul nende kodumaal sellist võistlust ei korraldata, mistõttu võtsid poisid võistlusest kõik, mis võtta andis, ning olid väga huvitatud, kuidas erinevad ülesanded sooritatud said ja kuidas kõike paremini teha. Ka Leedu võistkonnale oli selline võistlus esmakordne. Neile oli kõige huvitavam raba ületamine. See, mis meie jaoks võib tunduda nii tavaline ja ebahuvitav, oli neile vaimustav kogemus. Mõlemad võistkonnad jätkasid võistlust hea tujuga, kuigi Leedu võistkond võistles juba

Endale toidu valmistamine on üks võistluse ülesanne ja nagu kohtunik teada annab, tuleb kõik mis ise kokku keedad ka endal ära süüa.

väljaspool arvestust. Katkestamis- mõtteid nende peas siiski ei olnud.

Viimane takistus enne lõppu, kümnes kontrollpunkt tõi endaga kaasa testi ja seejärel viimase ponnistuse- nena lõpujooksu. Võistlejad ei pääsenud pelgalt jooksmisega, neil tuli ka jõest läbi kahlata, üle mäe ning läbi autokummide joosta, ületada palk ja lõpuks teha korralik lõpu- spurt. Võistlus aga ei olnud selleks hetkeks veel läbi: pärast finišijoont ootas taas varustuse kontroll, kus

iga puuduv ese andis taas karistus- punkti. Üle loeti ka elutalongid.

Lõpurivistusel säras kõigi nägudel uhkus, sest järjekordne Mini-Erna oli seljataga. Kõik võistkonnad said mälestuseks meene, kuid võitjaid ootasid medalid ja karikad. Kõige ilusam ja suurem karikas esikoha eest anti Jõgeva maleva võistkonnale. Teisele kohale tuli Harju ja kolmandale Valga maleva võistkond. Motivatsiooni taas kord Mini-Ernale tulla peaks nagu olema. **KK!**

Kogemusi vastutegevusest Mini-Ernal

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremleitnat

Luurepatrullide võistluse vastu- tegutsejate eluolu tundub eemalt vaadates lõbus ja lihtne: seisa aga tee servas peidus ja kiu- sa raskel rajal võistlejaid kuus süda lustib. Kaitseliidu Järva maleva rühm (20 kaitseliitlast, noorkotkast ja naiskodukaitsjat ning kaks Harju maleva kaitseliitlast) vastutas Noorte Kotkaste võistluse Mini-Erna vastutegevuse eest. Meeskonnas kaasa lüües sai selgeks, et rühma tegevuse eesmärk ja sisu on märksa tõsisem.

MITU KUUD ENNE VÕISTLUST

Mini-Erna peeti 27.–29. juunini, kuid juba 13. märtsil saabus vastu- tegevuses osaleva rühma liikmete-

Kaitseliidu Järva maleva rühm tagas vastutegevuse Noorte Kotkaste võistlusel Mini-Erna.

Vastutegevuse rühma teise jao liikmed valmistuvad minema positsioonidele.

le e-postiga teavet võistluse kohta. Ringlema saadeti varustuse nimekiri, kooskõlastati rühma koosseisu. Aprilli alguseks oli rühm jagatud kaheks jaoks, määratud jaoulemad ja nende abid, sidemehed ja sanitarid. Mais läksid e-postiga teele teoreetilised materjalid, mille läbilugemist rühmaülem nooremveebel Vallo Tamme alluvatelt eeldas.

Esimene koosolek peeti 7. juunil. Nooremveebel Tamme hoiatas, et metsa ei minda poisse püüdma, vaid kogu ettevõtmine on rühma koostööõppus. “Tegutseme kui õppusel olev rühm, kes on maastikul kindla ülesandega avastada vastase luuregruppe ja häirida nende tegevust,” ütles ta. Koosolekul selgitati kõigile nende eriala-ülesandeid, jagati vastutusalasid ja arutati läbi kaasa võetava varustuse vajalikkus ning kontrolliti üksiksõduri varustuse olemasolu. Uuriti võistluspiirkonna kaarti ja sõnastati eelkäsk 27. juuni õhtul Raplamaale Mini-Erna võistluslale liikumise kohta. Juhtgrupp käis juuni alguses ka Raplamaal maastikuluurel.

POSITSIOONIDELE!

27. juuni õhtul peeti Varbolas ehk Noorte Kotkaste võistluse stardi-paigas uus koosolek, kus jagati juba

konkreetsed käske ja ülesandeid ehk tegevuskava järgneviks kaheks päevaks. Kontrolliti taas varustust, pandi paika jagude peatumispaid maastikul, tegutsemise ajatel, sidepidamise ja ettekannete edastamise kord. Kõik toimus taktikaliselt läbimõeldult ja täpselt. Jäi mulje, et minnakse sõjaretkele. Minu roll oli olla rühmaülema abiline ja ma kuulusin juhtjao koosseisu.

Vastu südaööd asus vastutegevuse kolonn liikvele. Teine jagu jäi maha varem kindlaks määratud positsioonidele. Nende ülesanne oli kiirelt, kuid hääletult üles seada laager, teha kiire uinak ja olla siis valmis Mini-Erna võitlejaid ootama, jälgima, teedel liikumist takistama. Ülejäänud üksus liikus edasi vastutegevuse laagripaika.

Päike oli juba tõusis, kui kümnekond esimese jao liiget ja rühmajuhid sebisid laagrit üles seada ja maskeerida. Sideülem Kaarel Jänes pidi poole tunni jooksul tagama side teise jao ja võistluse korraldusstaabiga. See tal ka õnnestus. Rühmaülem nooremveebel Tamme uuris kaarte ja kandis sellele võistlejate arvatavat liikumist. Kui laager oli paigas, saatis rühmaülem esimese jao esindajad maastikuluu-

rele, et leida parimaid ja õigeimaid kohti võistlejate varitsemiseks ja liikumise suunamiseks. Ülejäänud rühm tegeles laagrirutiiniga. Rajati pesemiskoht, välikäimla, hooldati varustust. Sidejaamad andsid pidevalt teavet, rühmaülem tegi märkmeid.

LUUREÜLESANDE ETTEVALMISTAMINE

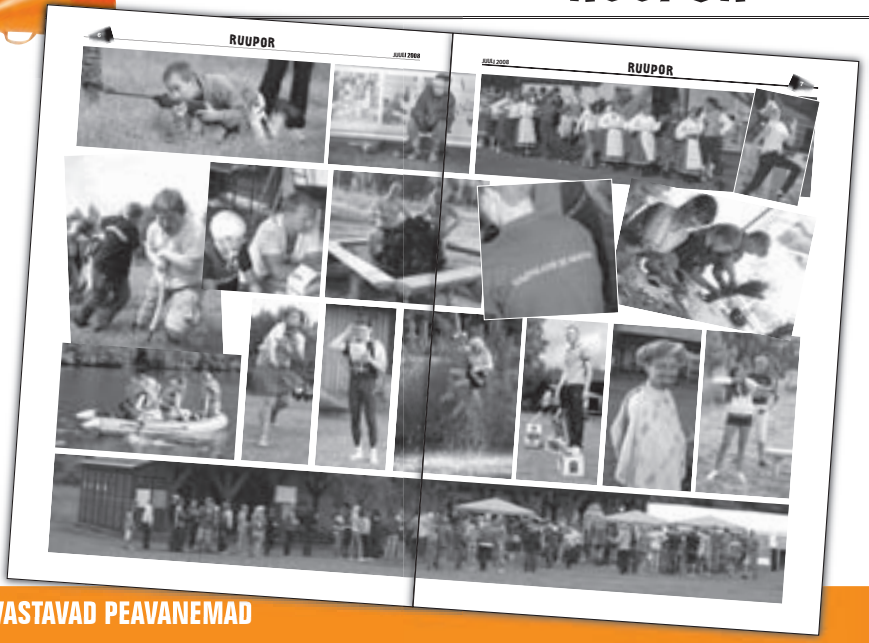
Kella üheteistkümnepaiku saabus ülesandelt teine jagu ja esimene jagu suundus oma positsioonidele. Pidevalt laekus teavet elutalonge loovutanud võistlejatest, kes lootsid mööda teid liikudes kiiremini edasi jõuda.

Kui teine jagu oli veidi puhanud, said nad ülesande valmistada ette vastutegevuse laagri kaitse, sest kella kolmest luurasid laagrit võistlejad. See oli nende luureülesanne. Et saada aimu laagris olevast-toimuvast, tuli võistlejatel seda luurata sõna kõige otsesemas mõttes. Lähedale pääses vaid väga rahulikult, vaikselt ja varjatult liikus. Suurepäraselt said sellega hakkama ja koostasid väga hea luureraporti Jõgeva noorkotkad.

Teisel ööl, st vastu 29. juunit sai kogu rühm loa neljatunniseks öörahuks. Enne aga pandi paika järgmise päeva tegevuskava.

UUEL PÄEVAL UUED ÜLESANDED

Hommikul ärgati kell neli, pakiti asjad ja liiguti edasi. Et alal on olnud inimesed, sai aimata vaid veidi tallatud rohu järgi. Uuel päeval uued käsud, ülesanded, sideühendused. Kõik toimus juba süsteemselt. Kohila kooli juures, kus Mini-Erna lõppes, võttis vastutegevuse meeskond muljeid kokku. Igaüks tõi välja, mida ta õppuse käigus õppis, mis oli tema meelest hästi ja mis oleks võinud olla teisiti. Kusjuures määrav ei olnud mitte kinninabitud võistlejate hulk, vaid analüüsiti just rühma kui terviküksuse töökorraldust, laagrirutiini toimimist, käsuliini mõistmist, sidepidamisvõimaluste kasutamise oskust jne. **KK!**

Selleaastane laagripaik on auväärse ajalooga

Esamaja (vasakul) ja peomaja.

Vango mestavahikoht (taar) nimeks võis nimetada on võimastavate andmete põhil 1642. aastast alates olnud mestavahikoht elu- ja tegutsespaigaks. Eritaseme võimude vaheldumist hoolimata on maja funktsioon jätnud samaks – ka NSVL ajal tegutses majas meeskond.

Vango praegused omanikud on elanud siin juba viis aastat. Siia tules oli pererahva päris kaks hoonet – peomaja, mis oli kasutusel kabepere elamuna, ning saunamaja. Vangumaja alus on päris ka eelhoone (praegune peomaja, laagri ajal asus seal staap ning kottiplokk), mis ehitati omanike käes ei olnud teinud oma originaalstabi, vaid oli kasutusel laadala – praeguse peomaja "võimast" seal praegu nähtav ulatub sõnakuulikut.

Mestavahikohta taastamise eesmärgile pole olnud tegu ole ka praegu) turistide edendamise – tege on lihtsalt ühe pette kohalaga, praeguse laia ja kogu kompleksi asundi mõ oleme taastama.

Kui maja taastamine

halati, siis meeldis looduskunni koht ning mets lagi sõpru, sugulaste ja muud tuttavaid, keda oli vaja meeldida. Tähtsaimad tegelised raskes esimesel suvel. Peaegu läks hoonestuse läbimisele rajal (alal) on kohale toodud Leatu-Eerist. Lisaks on kohalikel soovil korral võimalik külastada meid erinevat suuna – suusata, suusata, indiaantsuun ning tinnis-saan. Praegu ehitatakse tähtselt on plaani järgi küll viimane liidandav hoonet, et ka ehk näitab, mis edasi saab.

Perevõimastavate pingutustega on kindlalt võitja – Vango meeskond kompleksi pärijat "Kaunis Kodu 2006" tiitliga.

VASTAVAD PEAVANEMAD

1. Kaua oled Kodutütardega/ Noorte Kotkastega tegelnud?
2. Mis selle juures meeldib?
3. Kirjelda mõnd meelde jäävat seika selleaastasest suurlaagrist.
4. Mille poolest erineb see laager sinu meelest eelnevatest?
5. Kes on sulle eeskujuks ja miks?
6. Mida soovid kodutütardele ja noortekotkastele edaspidiseks?

ANGELIKA NARIS, Kodutütarde peavanem

1. Kodutütardega olen tegelnud aastast 1996, kui alustasin koolis vabatahtliku rühmavanemana.
2. Mulle meeldib vaheldusrikkus. Kodutütardete tegevuskavas on nii lõbusaid, põnevaid ja lustlikke kui ka tõsiseid ja väarikust nõudvaid ettevõtmisi. Veel meeldivad mulle noortehamid, kes on alati heatujulised ja ettevõtlikud.
3. Kuna just tulin line-tantsu kursuselt, siis praegu on see minu kõige eredam meenus, sain kolm tantsu selgeks ja see on vahva.
4. Laager erineb eelnevatest selle poolest, et palju on tantsu ja seega ka lusti.
5. Ühte kindlat eeskujut mul ei ole, kuid imetlen inimestes tarkust ja viisakust, arvan, et autoriteet tuleb tegude ja eeskujuga ning kõva lärmi ei ole vaja teha. Võib-olla on minu üheks eeskujuks Kodutütardete patroon proua Helle Meri.
6. Soovin kodutütardele ja nende juhtidele sooja südant, südikat meelt, tegusaid käsi ja seda, et organisatsioon jääks sama elujõuliseks kestma.

SILVER TAMM, Noorte Kotkaste peavanem

1. Noorte Kotkaste organisatsiooni liige olen 1993. aastast. Noorteinstruktorina alustasin Jõgeva malevas 2006. aasta alguses ja 2007. aasta aprillist jätkasin peavanemana.
2. Meil on pakkuda sedavõrd palju tegevussuundi, et iga noor peaks leidma ja kindlasti ka leiab endale mõne huvitava eriala või harrastuse ning saab seda meie organisatsioonis viljelda. Mulle meeldibki see võimalusterohkus, mida sellel organisatsioonil on pakkuda.
3. Kogu see laager jääb mulle kindlasti pikaks ajaks väga selgelt meelde. Ausalt öeldes on see mulle juhina esimene suurlaager. Koha valik on täielikult õnnestunud, meeskond on tubli ja lapsed vahvad.
4. Ükski laager ei saa üksüheselt eelmisega sarnaneda – erinevad on mured ja rõõmud ning tegevused ja nagu ma eelmisele küsimusele vastates juba ütlesin: see on mulle juhina esimene suurlaager, kus olen algusest lõpuni.

Sõiduuskuste test

Esimesel laagripäeval lastasid laagriõnne jõudu erinevate spordialade teostamiseks. Üheksa tunde oli "aegade" võitlus. Aegade oas rüüds ümber 3000 meetrit, juhiks oli malevaste moodustatud 10-liikmeline võistkond.

Võistkondade oli ilus ehitatud sarnaselt AKK-i sõidukompleksi plaanidele, mis on ka tänapäevase oasas olemas tagantööd, külge boksi ning liidat laadimata.

Joonel pardi korraga kaks "aastat", mis avastust tänapäevaste klassikate hulla kaalulavate mässu vastu olid nimetatud võistkondade Ford Sierra ja Opel Ascona.

Viimase neli tundi ka oma eeliseid teinud võistkond (Opel Ascona) näid tõdesid aastast 1970-1988 – noortel oli vaja kaalutava raskes oasas olemas tagantööd, külge boksi ning liidat laadimata.

Hooldajate juhitud sõidukite test sõidus jõulavast võidukana Tallinnas malevas. Paige see kõva rahu – rüüdlus on autojuhite järelevalv selles liinast täiesti usaldusväärne.

8. juuli õhtupoolik

Siis, kui küll oli tühjalt valgus rahvas liialt. Kes läks tantsuplatsile, kes läks palliplatsile. Tähts ja trall keis kella 22:30. Selle kahe ja poole tunni jooksul jõuti tantsu- ja palliplatsile, mis algas erinevaid pallimänge. Pallimängude koostis ühelt poolt: noore pojalud kitari saatel. Need, kes liiald ja tantsusid ei hoolinud, need mängisid võrkpalli.

Laager õhtu algas kell 23:00 aga täielikult asustamisest ei peetata. On välisruumid, mis on üldiselt meeldivad.

SUURLAAGER TÄIS TANTSU JA LUSTI ÜLEVAADE RUUPORI KIRJUTISTEST

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Tänavune Noorte Kotkaste ja Kodutütarde üleriigiline laager avati 8. juulil Pärnumaal Vango metsavahitalus. Laagriülema, Noorte Kotkaste Pärnumaa maleva pealiku Ivo Kivisaare sõnul oli laagri peamine eesmärk pakkuda lusti ja aktiivse puhkamise võimalust. "Suvelaager on koht, kus tuleks unustada pingerit-ta sättimised ja parimate väljaselgitamine," ütles Kivisaar.

ESIMENE PÄEV

Avarivistusele oli lisaks peavanematele tulnud noori tervitama Kaitseliidu Pärnumaa maleva pealik major Mehis Born. Laagririvis seisis 320 vormis noorkotkast ja kodutütart. Kuid veel enne pidulikku avamist jõudsid noored maha pidada mitu teatevõistlust, kus pandi proovile rühmade koostöövõime, kiirus ja osavus.

Enim elevust tekitas sõiduoskuse test, kus auto rolli täitis kolmemeetrine puutoigas ja autojuhtideks oli viis noort, kes kaksiratsi toika kohal seistes ja sellest samal ajal kinni hoides edasi püüdsid liikuda. Võistlusplats oli üles ehitatud sarnaselt Autoregistrikeskuse sõidueksamiplatsile – noortel oli vaja tagurdada boksi, külgboksi ja läbida slaalomirada. Osavaim oli Tallinna malev. Hilisõhtu võis igaüks täita meelepärase tegevusega – oli võimalus nii laulda, tantsida kui ka pallimänge mängida.

EI KARDA KÕRGUST EGA VAEVA

Teisel päeval avati kümme tegevuspunkti. Igaüks pidi valima kolm meelepärast ala, kusjuures punktidele olid pandud varjunimed, mis vihjasid vaid kaudselt võimalikule eesootavale tegevusele. Kõige populaarsemaks osutus tegevuspunkt nimega "Ei karda kõrgust", kus tuli köiel kiikudes tiik ületada.

9. juuli õhtul kandsid rühmad üksteisele ette isetegevuskava. Igal maleval oli esitada näidend või midagi sarnast, mille sisu seondus Noorte Kotkaste ja Kodutütarde erikatsetega. Laval oli kõigkvalimalikke sü earendusi mõistatuste esitamisest kuni mesilastega võitlevate mesinike ja blondiinist maameeste kehastamiseni.

Järgmise päeva lõuna ajal avati suurlaagris ka Noorte Kotkaste ja Kodutütarde käsitöönäitus "Suvevorm". Selleks olid malevad kogu kevade vaeva näinud ja käsitööd teinud. Suurlaagri lõpupeol püstitati aga omamoodi rekord: diskorite õhutusel õppis populaarsust koguva *jumpstyle*'i tantsusammu ära ligi 300 noort. Diskor Sulo sõnul oli vaatepilt, kui kõik koos tantsisid, lihtsalt võimas. Tantsu oli laagris üldse palju, lisaks õhtustele tantsimisvõimalustele oli võimalik õppida ka *line*-tantsu.

Lustlik Noorte Kotkaste ja Kodutütarde üleriigiline laager Pärnumaal lõppes 11. juulil. **KK!**

Juuli 2008 RUUPOR

Võrkpall

Tänavu päeva jooksul ma oli võrkpall, kuigi hõimuhäl ärgas oli teema häll. Algas me mängu süütime. Kuid lõpu meele teime.

Kuutsu oli juba saar. Järvade närvitsemist veine hual. Kuid nii jubeus tõe. võistlusel peanud jame. Siis nad palli võidid hästi, nad tegid nii nagu käsi.

Sis jäi peatogu viiki. Me palli viikame ei. Meil mõtes oli viha, me saime saia. Sa sares kisa, kaastalustel peanud saare hääli, mängu kaastalustele oli seda väär. Nõukas taruime seil kõppa. Kuid olid kõige saime hõimama.

SAKALA

Nõitut saarel kell pool kolm

Rahvavis sõnad Järva malev

1. Va- sak, pa- rem, üks- kaks- kolm, jär- ve äär- de viis meid tolm.

2. Passime lambist seal, suure järve kalda peal.

3. Mustikaid seal süüa saime, samuti ka maasikaid.

4. Paat sai täis ja ralli algas, vetelpääste rahvast valvas.

5. Rait sai aasta vanemaks, rivisamm sai paremaks.

6. Pärast seda juhtus see: koju viis meid matkatee.

Juuli 2008 RUUPOR

Õhtused isetegevuskavad

9. juulil 2008. a toimus NK ja KT suurlaagri omakava esitamine. Omakava põhines NK ja KT erikatsetel. Igal maleval oli esitada üks näidend või midagi sarnast. Esitused olid väga mitmekesised, huvitavad.

Esimesti oli mõistatustest, millest kõige võitvate maasikast kuni blondiinist maasikeni.

Mõnel maleval viisid esitust lihtl üksikuid sõnu, kuid väga hea oli näha koostööd, kui kogu rühm ühise eesmärgi nimel pingutas ja koos esinesid.

Õhtumulle oli väge hea, ka edaspidi näevad sellised esitused tegijaid.

VALGA MALEV

Tegevused laagriplatsil

Laagri teisel päeval algasid pärast lõpu heikamist ja lõpu jagamist tegevused nii Vango talu territooriumil kui ka Rae järve ääres. Kokku oli laagriplatsil 10 ülarannet, millest peamine võlmas 3 meelepärast tegevust, kus oma oskusi ja vastupidavust üldana.

Punktidle oli astud varjunimed, mis vihjasid kaudselt toimuvale tegevusele. Nii võistluse võidajad NABA, LEIA, TERA, DJ ÜLLATUSE, VÄLEKU, TUPSU, EI KARDA KÕRGUST, KÄEPA, RASKE, TRIBIKU, V E R E VÄRTEN ja LOOK tegevuste vahel.

Kõige populaarsemaks osutus EI KARDAKÕRGUST, mis seimes rakmetega tiigi ületamises. Kõik punktid olid omamoodi huvitavad ja kõigi maalele leidis sobit.

JÕGEVA MALEV

Käsitöönäitus "Suvevorm"

Käsitöönäitus avati 10. juulil loomaks. Selleks olid kõik malevad tevey keelde suut neava näinud. Käsitöine ka meie näitus seantamas. Nägime põnevaid unistuste saaveorme (põnnikasid, õnneladale orikaitse jne). Palju oli kaunistust.

Meie maleva Känepi rühma Reetile meeldid meelad kaunistusega kottid. Mooste rühmas maleva noored olid õnnel tants lastud ja näitusele esitasid vaid kaks kleppereid. Üldiselt olid lähedalt tead. Fantasiaar on kallaga.

Loodame, et mõne aasta pärast saavad noorkotkad ja kodutütred suurlaagri ava- ja lõputähtsusele olla OMA SUVEVORMIS.

POVA MALEVA NOORED

IGAVESTI HEA ASI!

Tekst: MARET MÕIS

Neljanda laagripäeva õhtul õnnestus Ruuporil kinni püüda suurlaagris n-ö välisvaatlejana viibinud staa ikas noorkotkas Marek Koppelman (25), kes oli nõus jagama kogemusi oma laagriajast.

Noorkotkaste organisatsiooni sattus Marek 1997. aasta sügisel, mil poiste seas hakkas levima ühelt tema klassivennalt kuudud lause: "Ma lähen Kaitseliitu." Kuna Kaitseliidust teati, et see tegeleb relvade ja sõjandusega, oli lausel järgijaid palju.

Esimesele kokkusaamisele Tallinna Transpordikooli pööningul asuvasse lastetiiru mindi kambakesi. Seal sai kohe ka lasta, juhendajaks Arved Salupere. Esimesest kokkusaamisest alates jäi Marek lasketrenni. Kuna tulemas oli aastapäevaparaad, lisandus tavapärasele noorkotka väljaõppele ka hoogne rividrill – esialgu niisama, hiljem muusika taktis.

Esimene suvi tõi kaasa esimese väli-laagri Männikul, millele järgnesid Kaitseliidu Tallinna maleva suvepäevad. Et linnapoistel vormi veel polnud, oldi laagris teksades. Oma esimese vormi sai Marek tolaeagse Noorte Kotkaste peastaabi ülema Rudolf Mürgi "salakambri" – küll vanad ja kergelt hallitanud rõivad, aga ikkagi päris vorm. Mareki esimene ost matkapeost oli katelok, mis maksis 40 krooni, järgmine juba välipudel.

1998. aastal osales Marek Mini-Ernal. Hea "tava" kohaselt läks tema võistkonnalgi esimene võistlus vasika kombel aia taha – retk osutus liiga raskeks ja see katkestati. Järgmistel aastatel läks juba paremini ja parim saavutus sellel kotkaste luurevõistlusel oli neljas koht.

Noorkotkaste ridades olles kuulus Marek Tallinna maleva Mustamäe rühma. Nimekirjaline kuuluvus aga ei piiranud tema tegutsemisala – ikka sai uuritud, kas mujal malevates midagi toimub. Ja kui vähegi võimalik, siis oldi platsis ka teiste malevate laagrites. Osa laagrites ja võistlustel sõlmitud suhteid toimib tänapäevani. Samuti on Marek kuulunud Noorte Kotkaste organisatsiooni keskjuhatuse.

Kaitseväes on Marek alates 2001. aastast – loogilise järjena tulid pärast kooli ajateenistus, siis Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Kõrgem Sõjakool, kus ta omandas sõjalise juhtimise eriala, seejärel teenistus sideohvitserina.

Olles mitmeid aastaid tegutsenud instruktorina, tahab Marek panna südamele, et oluline on hinnata Kaitseliidu vabatahtlike tööd (sh ka Noorte Kotkaste ja Kodutütarde juhtide tööd). Vabast tahtest tehtu õnnestub tegelikult ju pareminigi kui raha eest tehtav – raha kõrvalejätmine tagab südamega asja juures oleku. Marek leiab, et kui varem oli ülesannete täitmine noorkotkastele auasi, siis nüüd võetakse asja lödvemalt. Organisatsioon on täpselt nii hea, kui on organisatsiooni liige, seega tuleb kinni pidada kahest väga lihtsast reeglist: täida oma lubadusi ja kohustusi.

Kui tullakse vabatahtlikult laagrisse, peab olema valmis aktsepteerima ka seal seatud tingimusi. "Noorkotkaks ega kodutütreds ei tee sind vorm, vaid suhtumine!"

Kogu oma noorkotkaste-ga seotud aja võtab Marek kokku kolme sõnaga: igavesti hea asi! **KK!**

RUUPOR JUULI 2008

Igavesti hea asi!

Neljapäeva õhtul õnnestus Vangoli kinni püüda n-ö välisvaatlejana viibinud staa ikas noorkotkas Marek Koppelman (25), kes oli rõõmuga kogemusi jagama oma laagriajast, mil tema laagrites veel tegevi oli.

Ajalugu
Noorkotkaste organisatsiooni sattus Marek 1997. aasta sügisel, mil poiste seas levima ühelt tema klassivennalt kuudud lause: "Ma lähen Kaitseliitu." Kuna Kaitseliidust teati, et see tegeleb relvade ja sõjandusega, oli lausel järgijaid palju.

Et aga noorkotkaks astumise aadressiks klambri oli vähem kui huvitult, mindi esimesele kokkusaamisele Tallinna Transpordikooli pööningul asuvasse kambakesi. Seal sai kohe ka lasta. Esmimesest kokkusaamisest alates jäi Marek lasketrenni. Kuna tulemas oli aastapäevaparaad, lisandus tavapärasele noorkotka väljaõppele ka hoogne rividrill – esialgu niisama, hiljem muusika taktis.

Esimese suvi
Suvi tõi endaga kaasa esimese väli-laagri Männikul, millele järgnesid Kaitseliidu Tallinna Maleva suvepäevad. Et linnapoistel vormi veel ei olnud, siis nõudus esimese laagri rõivast. Oma esimese vormi sai Marek tolaeagse Mürgi "salakambri" – küll vanad ja kergelt hallitanud rõivad, aga ikkagi päris vorm. Mareki esimene ost matkapeost oli katelok, mis maksis 40 krooni, järgmine juba välipudel.

Mini-Erna
1998. aastal osales Marek Mini-Ernal. Hea "tava" kohaselt läks tema võistkonnalgi esimene võistlus vasika kombel aia taha – retk osutus liiga raskeks ja see katkestati. Järgmistel aastatel läks juba paremini ja parim saavutus sellel kotkaste luurevõistlusel oli neljas koht.

Soovitudes praeguste noorkotkaste ja kodutütardele
Kui varem oli noorkotkaste erivõistluste tähtsuse pigem auasi, siis nüüd võetakse asja juures olenu, et kui varem oli ülesannete täitmine noorkotkastele auasi, siis nüüd võetakse asja lödvemalt. Organisatsioon on täpselt nii hea, kui on organisatsiooni liige, seega tuleb kinni pidada kahest väga lihtsast reeglist: täida oma lubadusi ja kohustusi.

Kogu oma noorkotkaste-ga seotud aja võtab Marek kokku kolme sõnaga: igavesti hea asi! **KK!**

RUUPOR JUULI 2008

Laagriteemalise ristsõna õigesti lahendanud saavad auhinnaoks oma rühmajuhtidelt p-i-i-ka p-i-i-i-i-ka p-i.

PAREMALE:

- 2 Noorkotkaste valikuline erikaste
- 4 Laagri meditsiini eest vastutaja hüüdnimi
- 6 Lõhnikaus
- 9 Järgmise aasta suurlaagri koostajad
- 10 Noorkotkaste luurevõistlus
- 12 Arusaadav
- 14 2008. aasta suurlaagri ülem
- 15 Kl. Pärnumaa Maleva pealiku auaste
- 16 Kaitseliidu ajakiri
- 17 Kodutütarde erikaste
- 18 ...sõna, ühe Vangoli auaste
- 19 Kaitseliit, lihtsõna
- 20 Tekst
- 21 Kõrgeaegne kindlus
- 24 Maakoema piires asuv Kl. üksus

ALLA:

- 1 2008. aasta suurlaagri võitumiskõrge
- 3 IV järgu kodutütar peab oskama seda laulu
- 5 KT peavõitumiskõrge
- 7 Laagri väljapääsu õhtu peoneisja
- 8 Oskab pakkida seljakotti
- 11 Laagri liikumisele veekogu, ... järvi
- 12 NK peavõitumiskõrge
- 13 Liiklähikäigevõitumiskõrge
- 19 Raikustühik
- 22 Merastaip
- 23 ...järvi, veehoidla

Põlva ja Võru malev otsivad oma ridadesse tegusaid noortejuhte!

Täpsem info vastavatest malevatest.

Virumaa noored elasid suvelaagris

“polügooni rütmis”

Tekst ja fotod: HANNES REINOMÄGI, Kaitseliidu Viru maleva propagandapealik

Värskelt kaitseväe kasutusse antud uus Keskpölvööni teeninduskeskus võimaldas sel aastal Kaitseliidu Viru maleva noorkotkastele ja kodutütardele seal suvelaagris korraldada.

LAAGER POLÜGOONILE PÜSTI

Telklinnak kerkis 22. juuli lõunaks territooriumi samasse paika, kus tavaliselt on püsti mõne kaitseväe üksuse oma.

Polügooni ülem leitnant Avo Virk ja kontaktisik nooremseersant Jaanus Raidlo andsid laagriülem Tõnis Tulbile ja noorteinstruktoritele üle vajalikud abiruumid ning selgitasid territooriumi kasutamise korda. Väliköök hakkas lõbusalt tossama Naiskodukaitse Viru ringkonna esinaise Maire Lahti märguandel ja laagrielu võis alata.

Ilmataadil oli aga teine plaan – ta otsustas kasta paduvihmaga äsja püstitatud telke ja kustutada tule väliköögis. Nüüd ilmnes polügooni söögiruumiks ehitatud katusealuse univertsalsus ja laagri päevakava jätkus. Avarivistuseks seisid platsil 16 kodutütart ja 33 noorkotkast, kuus noort Läti Jaunsardze sõpruspiirkonnast Riias ning 14 vabatahtlikku noortejuhti.

Esimene õhtupoolik kulges Vastta kooli lauluõpetaja Maret Salga taktikepi all laulude meenutamise ja laulmise ning laulumängude ja -võistlustega. Ka karaoke oli noortele põnev.

VIBUSPORT JA TULIRELVAD

Järgmiseks hommikuks oli vihmade pilvedest lõppenud ja päikesepaistel tegeldi laagris järgukatseteks vajalike oskuste omandamise ja lihvimisega.

Pärast tööpäeva saabus üllatuskülastaline – Kirde kaitseringkonna ülem major Martin Herem, kes tutvustas noortele Eesti kaitseväe elu ja tegevust ning Kaitseliidu osa selles. Samas tuletas major Herem poistele meelde, et ajateenistus on auasi ja seal edukaks toimetulekuks peab aktiivselt sportima ja olema koolis hoolas õpilane. Major Heremi hobiks on vibusport ja pärast õhtusööki said noored sellekohaseid kasulikke näpunäiteid koos võimalusega laskmist proovida. Õhtu lõppes näitemängude ja karaokega.

Viimase päeva ennelõunal rivistus laagripere ära saatma Läti noori, kes pidid juba õhtul osalema üritusel

Kaitseliidu Viru maleva noortelaagris said noored vibulaskmise kohta kasulikke näpunäiteid ja soovi korral ka vibu proovida.

Iga noortelaagri tegevusse kuulub teatevõistlus.

Noorkotkad langesid Nurmsi taevast

Tekst: AIRIIN LAANEVÄLI

Põhja- ja Ida-Eesti tublid ja julged noorkotkad viibisid 30. juunist 5. juulini langevarjuhüpete laagris Järvamaal Nurmsis, eesmärk sooritada viis hüpet ja saada langevarjurimärk.

Pühapäeva, 30. juuni pärastlõunal saabusid Nurmsi lennuväljale kuus

noorkotkast Alutaguse, Tallinna, Viru ja Harju malevast, kaks rühma-pealikut ning üks noorteinstruktor, et panna proovile julgus ja kogeda midagi ekstreemset – teha oma esimesed langevarjuhüpped. Kohal viibis ka Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm, kes ainsana sellest grupist oli ka varem langevarjuga hüpanud.

VÕIMALUS ÜKSNES TUBLIDELE

Selleks, et laagrisse saada, pidi noorkotkal olema hea õppeedukus ja füüsiline vorm ning noormees ise aktiivne – organisatsiooni liige vähemalt kolm aastat ja esindanud oma malevat üleriigilistel üritustel.

Kuigi laager pidi olema seitsmepäevane ja igaühel eesmärk sooritada viis hüpet, alustati kohe esimesel päeval hooga väljaõpet. Aega polnud raisata, sest ilmas ei saa kunagi kindel olla. Eelmisel aastal samal kursusel Ridali lennuväljal, kus osalesid Lõuna-Eesti malevate noorkotkad, jäigi mõnel ilma tõttu hüpperaamatusse viie asemel kirja neli hüpet. Nii alustaski peakoolitaja Ott Sepp kohe pärast lõunasööki loenguga, mis lõppesid eksamiga, ning pärast õhtusööki praktilise maandumisharjutusega ühe meetri kõrguselt pukilt.

LANGEVARJURIPISIK HINGE

Järgmise päeva ennelõunal õpiti pakkima langevarju MC1-1C, millega hiljem hüpati. MC1-1C on sundavamisega kuppelvari, mis erinevalt eelmisel aastal kasutatud D6-st on juhitud. Ka on seda varju lihtsam pakkida. Pärast lõunat sooritasid laagrilised oma esimene hüppe. Nagu arvata võis, olid emotsioonid

Enne lennukisse minekut võeti rivisse ja kontrolliti langevarjude kinnitused üle. Paremalts esimehe Priit Amer, teine Kaur Pulk.

Vaimne ja füüsiline valmistumine lennukist välja hüppamiseks.

Vaat nii ei tohiks maanduda.

Langevarjurid pakkimas oma langevarju MC1-1C.

võimsad ja paljud tahtsid minna kohe uuele hüppele.

Vihmased hetked, mil varje pakkida ega hüpata ei saanud, sisustati koristus- ja ehitustöödega. Alutaguse rühma pealiku Karl Vähi juhendamisel valmis käepäraseid vahendeid kasutades isegi saun. Ilm siiski pigem soosis laagrilisi, sest neljapäeva lõunaks oli igaühel viis hüpet tehtud. Need, kellele langevarjuripisik tugevamini sisse pugus, said lisahüppeid sooritada laupäeva õhtuni. Laupäev tipnes lennuki AN-2 lendurite pakutud vigursõiduga, mis rahuldab mõnegi noormehe adrenaliinivajaduse tükiks ajaks.

Esimene noorkotkaste langevarjulaager korraldati 2003. aastal. Sellele järgnes kolmeaastane paus. Eelmisel aastal osalesid laagris Lõuna-Eesti noormehed. Kõik kursusel osalenud saavad Kaitseliidu ülema väljastatud langevarjurimärgi ja õiguse osaleda edasijõudnutele mõeldud langevarjuhüpete kursusel. **KK!**

Karl Vähi eestvedamisel valminud saun. Ehitusabilised Madis Amer ja Aivar Kääni (uksel).

TEGELIKULT ON SEE MÕNUS HIRM

Tekst: AIRIIN LAANEVÄLI

Teooriatundides jäeti lõppu need erijuhud, mil tuleb tagavaravarju kasutada. Nagu kõik, sain ka mina selgeks kaks "luuletust", mida oskan lugeda kas või une pealt: "Vaatan, haaran, tõmban, painutan" (tagavaravarju kasutamiseks kiire avamise korral) ja "Vaatan, käsi peale, käsi taha, viskan, painutan" (tagavaravarju kasutamine aeglaseks avamiseks). Kiiret avamist tuli kasutada näiteks siis, kui õige vari ei avane, aeglast siis, kui tropikeerud iseenesest välja ei lähe. Aga see tõi kaasa ka kõhede - tundus, et hüppamine tuli kuidagi liiga järsku.

Eriti mulle, kes ma polnud varem isegi lennukiga lenanud. Õnneks oli lendamine koguni äge ja eriti ägedad olid n-õ tõusud - 600 m kõrgusele sõita oli võimas.

Siis aga kamandati meid kõiki püsti (enne seda muidugi kordasid mõttes, millised olid need juhud, mil varuvarju tuli kasutada, paraku ei korranud mõttes seda, mida normaalse hüppe korral tuli teha) ja enam ei olnud midagi nii äge ega võimas. Hoopis hirm pugus vaikselt naha vahele.

Kui olime kõik püsti, hakati välja hüppama. Instruktor saatis kõiki järgmiste sõnadega: "Püsti! Uksele! Valmis! Mine!" Need tundusid sel hetkel kohutavad sõnad. Esimesel korral olid need eriti õudsed - ma nimelt läksin uksele (täitsa vabalt isegi) ja siis vaatasin otse alla. See oli viga, sest siis ma enam hüpata ei julgenud. Ja nii juhtuski, et mulle hõigati kaks korda: "Mine!" ja kolmandal korral juba lükati.

Ma ei mäletanud enam, mida tuleb teha. Mind kummastas hoopis, et miks on kõik teised minust nii kaugel eespool ja samas ka allpool ja kas ma ei kukugi alla. Tegelikult oli kõik korras ja vaikselt hakkas ka meenuma, et vaja on kontrollida varju avanemist, tropikeerde, tuule suunda jne. Vaade ülevalt oli aga võimas.

Ja siis hakkas lähenema maandumishetk - jälle üks hirmukoht. Lubas ju lennuinstruktor Ott Sepp isiklikult neid haiglasse söimama tulla, kes maanduvad sirgete jalgadega ja jalaluu murravad... Et ma polnud julgenud lennukist välja hüpata, jäin teistest väga kaugele - maandusin vist lennurajast 2 km tahapoole, n-õ sinna, kuhu instruktoriga sõnul nagunii keegi ei maandu. Maandumine läks õnneks ja alles siis tulid ka emotsioonid - nii võimas tunne oli, et tekkis tahtmine kas või kohe uuele hüppele minna. Paari tunni möödudes hakkasid aga head emotsioonid jahtuma ja õhtul pugus hirm hinge, et äkki ei julge ma järgmisel päeval jälle ise hüpata. Järgmisel päeval ütlesingi Ott Sepale, et lükatagu mind kindlasti välja, kui ma ise minna ei taha.

Tegelikult hüppasin teisel korral siiski juba ise välja. Küll väikse viivitusega, aga siiski ise. Hüpe ise oli aga suhteliselt emotsioonitu. Kolmas hüpe oli jälle mõnus ja hilisemad hüpped, mis tehti juba madalamalt, olid eriti võimsad. Nüüd hüppasin juba ise välja ja sain instruktorilt isegi kiita: "Ilus väljahüpe!" Minule pugus aga langevarjuripisik sisse ja nii ma tegin viie hüppe asemel koguni üheksa.

Igasugusest hirmust on võimalik võitu saada. Tahaksin kümme hüpet täis saada ja proovida siis neid varje, millega saab ka vaba langemist kogeda. Kõigepealt hüpata D6-ga ja kunagi isegi tiibvarjuga. Eks siis ole jälle esimestel kordadel hirmus. Aga tegelikult on see mõnus hirm. **KK!**

Valgamaa noortelaagris järgitakse sportlikku eluviisi

Tekst: VELLO JASKA

Kaitseliidu Valgamaa maleva noorkotkastel ja kodutütardel oli võimalus viibida 30. juunist 4. juulini laagrimelus. Suvelaagri korraldasid Valgamaa maleva vaba-tahtlikud noortejuhid.

PALLIMÄNGU JA VÕISTLUSI

Ühe laagri korraldaja kapral Kaimo Vahtra sõnul oli kohal 83 noorkotkast ja kodutütart maakonna eri paigust. Ta ütles, et suvelaagri eesmärk oli sisustada võimalikult mitmekülselt noorte vaba aega ja õpetada nendele igapäevaelus vajalikke skauditarkusi.

“Erilist tähelepanu pöörame suvelaagris sportlikule eluviisile. Sellepärast on kavas rohkesti pallimängu ning mitmesuguseid individuaalseid ja meeskondlikke võistlusi,” selgitas Vahtra. Pealegi asub Puka vallas Aakre lähistel olev looduskaunis laagriplats nii tuulevarjulises ja päikesepoolses kohas, et seda läbiv veekogu lausa kutsub ujuma. “Maa-ala kuulub Jaanus Luhtile. Tema toetab igati Kaitseliidu tegemisi ja aitab võimaluste piires kaasa. Laagriplatsi andis ta noorte suvelaagri läbiviimiseks tasuta,” rääkis üks suvelaagri läbiviijaid kaitseliitlane Kalmer Kingo.

IGAÜHELE MIDAGI

Meelepärast tegevust jagus igasuguste huvidega noortele. “Noortele meeldivad eriti ekstreemsed olukorrad. Näiteks veetõkke ületamine selle kohale tõmmatud nõõri abil, puudel ronimine, vibu- ja õhupüssist laskmine jne,” ütles laagrit külastama tulnud lapsevanem Kristi Kiusalaas. “Suvelaagris on võimalik igal lapsel end arendada ja oma võimeid proovile panna,” lisas juhendaja Ülle Adamson.

Valgamaa noorkotkaste ja kodutütarde suvelaagri üheks meelisspordialaks oli vibulaskmine. Foto: Vello Jaska

Kuidagi eriliselt maitseid poistele ja tüdrukutele välitingimustes valmistatud toidud. Kaitseliidu Valgamaa maleva naised ja toitlustamisgrupis olevad mehed lausa külvati iga söögikorra järel kiidusõnadega üle.

Suvelaagri üheks kaalukamaks sündmuseks oli muu hulgas uute noorkotkaste ja kodutütarde orga-

nisatsiooni vastu võtmine. Neid oli tervitama tulnud ka Kaitseliidu Valgamaa maleva pealik kapten Rein Luhaväli. “See töötus, mille te siin ette lugesite, innustab teid olema veelgi sõbralikumad, sallivamad, teotahtelisemad,” ütles kapten Luhaväli. “Hoidke kõrgel noorkotkaste ja kodutütarde ideaale, hoidke oma vanemaid, oma õpetajaid ja armastage oma isamaad.” **KK!**

KADRIAN POSSUL, Tsirguliina keskkooli õpilane:

Olen varem olnud Kaitseliidu korraldatud talilaagris ja käinud ka võistlustel, kuid suvelaagris olen esimest korda. Siin on väga lahe. Korraldatakse mitmesuguseid võistlusi ja mängu. Olen juba palju uusi sõpru leidnud. Võtsin kodust kaasa vihiku, et saaksin joonistada, kuid tundub, et selleks küll aega ei jää. Siin on nii ilus loodus, head juhendajad ja maitavad toidud. Ei kahetse hetkekski, et suvelaagrisse tulin. Järgmisel aastal tulen ka kindlasti. Soovitan teistelegi.

TAAS KORD PÕLVAMAA PARIM LAAGER

Tekst ja foto: AILE VALS,
Kaitseliidu Põlva maleva noorteinstruktor

Juuli esimesel nädalal veetsid Kaitseliidu Põlva maleva noored oma tavapäraseid laagripäevi Saarjärve puhkekeskuses. Kohale tuli pisut alla saja noore. Nelja laagripäeva sisse mahtus palju põnevat. Näiteks kohtusid lapsed vetelpäästetöötajaga ja sellele järgnesid nii tormilised veemängud, et öörahu ajaks oli kogu laagriplats kaetud pesunööridega, kus kuivasid riided ja jalanõud. Laagrilised kohtusid ka kunagise noorkotkaga, kel aastaid juba üle 80. Põnevat jutuainet jätkus kauaks. Ühel hommikupoolikul sai iga laps valida meelepärase tegevuse. Võimalusi oli palju: värvikuulimäng, seebi viltimine, liivatrikk, fotojaht, puunikerdamine, militaarne takistusrada, orienteerumine jne. Laagriliste meeled tegid eriti ärevaks olümpiamängud, kus osalesid seni maailmale tundmatud riigid, nagu Emola, Nuspul, Ašhis, Äsa-Saam, Caramps ja Tanga. Need juus riiki ehk võistkonda võtsid mõõtu teatevõistluse tüüpi aladel, mis olid samuti senitundmatud ja põnevad.

Laagripäevadesse mahtusid veel paadisõit, õhupüssist laskmine, suplemine, rühma maskoti valmistamine ja esitlemine, tants ja trall noortebändiga ning ei puudunud ka hommikvõimlemine. Tegevusi viisid läbi rühmajuhid ja head abilised ning kõhtu kosutasid väliköögi maitsvad toidud. Tegijad arvasid, et see oli üks Põlvamaa parimaid laagreid. **KK!**

Olümpiamängud Põlva kodutütarde ja noorkotkaste suvelaagri moodi. Topsis tuleb sellisel kummalisel moel saada nii ruttu kui võimalik teise kasti.

SELTSIS ON SEGASEM, LAAGRIS ON LAHEDAM

Tekst: TAAVI FUCHS, Raplamaa Vigala Noorte Kotkaste rühma pealiku abi

Ehkki aasta-aastalt on kaitseliitlike noorte suvelaagris lapsi vähemaks jäänud, läks 16.–20. juulini Raplamaal Eidaperes Kassivõllimäel peetud järjekordne maakonna Noorte Kotkaste ja Kodutütarde laager igati korda ja osalejaskond oli senistest vahvaim. Laagris pöörati erilist tähelepanu sellele, et noored hoiaksid puhtust ja saaksid aru, kuidas jäätmeid sorteerida. Samuti peeti telkkondade kaupa toimkonnagraafikut, sest köögis oli tarvis abikäsi ja laagri väravasse valvemeeskonda. Mängiti mitmesuguseid mänge ja lahendati ülesandeid. Kõige toredamad olid lõkkeõhtud, kus noored pidid samuti täitma ülesandeid. Näiteks oli vaja teha viis inimpüramiidi. Või lavastada Punamütsikese-teemaline näidend kas kriminulli, seebiooperi või hoopis komöödiana. Neid näidendeid vaadata oli tõeline nauding. Kavas oli ka viktoriin Eestimaa kohta. See oli parimaid ja meeldejäävaimaid maakonna noorkotkaste ja kodutütarde laagreid üldse. Nüüd tuleb teha kõik, et organisatsioonidesse tuleks rohkem liikmeid – siis on ka laagrid rahvarohkemad. Seltsis segasem, nagu öeldakse. **KK!**

Ehkki osalejate rivi jääb aastatega lühemaks, muutuvad Raplamaa Noorte Kotkaste ja Kodutütarde suvelaagrid siiski aina vahvaks. Foto: Kaie Kensap-Kukk

MÄNGUNURK

Oskus reageerida hetkeolukorrale õigesti ja kiirelt on omane igale heale kaitseliitlasele. Et need väärtuslikud võimed ei tuhmuks, aitab seekordne mäng treenida just õigeaegset ja kiiret reageerimisotsust ning pakub lisaks ka võistlusmomenti, aga kasvatab kindlasti ka meeskonnatunnet. Tegemist on reaktsioonimänguga.

ELEKTER

ETTEVALMISTUS: Mängimiseks on vaja mängukaartide pakki või münti. Mängijad jagatakse kahte võistkonda. Üks inimene jääb mängujuhiks. Võistkonnad moodustavad rivi, kus ühe võistkonna seljad on teise võistkonna selgadega vastamisi. Nüüd istuvad kõik maha ja võtavad võistkonnakaaslasel käest kinni. Tekib kaks istuvat ahelat.

MÄNGU KÄIK: Kõlab korraldus sulgeda silmad. Ainult rivi esimestel on silmad avatud. Nemed jälgivad mängujuhti, kes hakkab tõmbama kaardipakist kaarte või viskama münti. Mängujuht on eelnevalt mängijatega kokku leppinud, kas "õige" peetakse kaardipaki punaseid või musti maste. (Kui mängitakse mündiga, siis kas reageerimist vajab kiri või kull.) Kõik on teadlikud, kumb variant on õige. Näiteks punase mastiga kaart. Kui mängujuht tõmbab musta mastiga kaardi, ei tohi rivi esimene reageerida ega tee midagi. Kui aga punase, pigistab ta naabri kätt. Pigistus hakkab mööda rivi liikuma, kuni viimane selle saab ja käe üles tõstab. Kumb võistkond oli kiirem "elektri" (käepigistuse) edasisaatja, selle viimane liige läheb ise esimeseks ja kogu rivi liigub ühe koha võrra edasi. Kui aga esimene tegi vea (pigistas kaaslaste kätt musta mastiga kaardi ajal), läheb hetkel esimene olnud ja vea teinud isik rivi viimaseks. Mängitakse seni, kuni üks meeskond on jõudnud tagasi oma algsetele kohtadele. Kumb võistkond seda enne suudab, see ongi võitja.

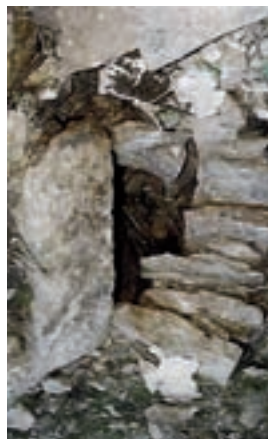
Lõbusat mängimist ning kiiret ja täpset reaktsiooni!

Mäng on võetud Maria Tammingu noortemagistritöö kavandist "Õpime läbi mängu".

Lõbusat mängimist!

VIKTORIIN: VIIS KÜSIMUST

1. Seoses Gruusia sündmustega on taas kõne all NATO laienemine. Kuid NATO laienemisest räägiti ka enam kui pool sajandist tagasi. Nimelt käis pildil olev poliitik 1954. aastal käis välja idee, et ka tema juhitud riik võiks kuuluda NATO ridadesse. Selle riigi NATO koosseisu astumisega oleks muutunud ka organisatsiooni iseloom. Idee oli õhus siiski vaid paar kuud. Mis riigist käis jutt ja kes oli see poliitik?

2. 26 km pikkune Pirita jõe vasakpoolne lisajõgi on tuntud selle poolest, et voolab 1,5 km maa all samanimelisel maastikukaitsealal, mis on muu hulgas Eesti suurim karstiaala. Tavalise veeseisu aegu kaob jõgi maa alla Ämmaaugust (pildil) ja tuleb uuesti päevavalgele Veetõusme allikatest. Mis see jõgi? Sama nime kannab ka kuu- lus nõiakaev.

3. Mõni kuu enne Teise maailmasõja algust, 24. mail 1939 puhkes ühes tollases Eesti linnas suur tulekahju. See oli Eesti ajaloo üks suuremaid. Alguse sai õnnetus kellegi mehe purjuspäi saunas käimisest, mille käigus pani mees sauna põlema, ent peagi oli leekides üle poole linna. Hävis suurem osa selle linna puitarhitektuurist, umbes 1000 inimest jäi koduta. Mis linnas leidis aset see traagiline õnnetus? Pildil on selles linnas 1929. aastal peetud laulupeo rongkäik.

4. Arnold Susi, Rudolf Penno, Johannes Klesment, Kaarel Liidak, Hugo Pärtelpoeg, Voldemar Sumberg, Johannes Pikkov, August Rei, Juhan Kaarlimäe – selline on üks loetelu Eesti Vabariigi ajaloost. Loetelust on puudu selle tähtsaim tegelane (pildil), kelle nime järgi me seda loetelu ka tunneme. Mis loetelu see on ja kelle nimi on sellest puudu?

5. 1941. aasta 22. oktoobriks oli pea kogu Eesti territoorium Saksa vägede kontrolli all.

Vaid ühel Eesti saarel pidas Punaarmee vastu 5. detsembrini. Selle saare pindala on 4,69 km², pikkus 4,6 km, laius 1,3 km ja rannajoone pikkus on 14 km. Saar veeti inimeühjaks pärast Nõukogude baaside rajamist 1939. aasta novembris. Nõukogude ajal kirjutati kangelaslugusid saare kaitsmisest 1941. aasta hilissügisel. Hiljem selgus, et mingit kaitsmist ei olnudki, sakslased lihtsalt ei tundnud selle saare vastu kuigivõrd huvi. Mis saar see on? Pildi saarele rajatud mälestusmärk seal 1941. aasta hilissügisel viibinud sõduritele.

KÜSIMUSED KOOSTAS TARTU ÜLIÕPILASTE MÄLUMÄNGU KLUBI

VASTUSED

1. NSV Liit, idee autor oli Nikita Hruštšov. 2. Tuhala jõgi (Tuhala nõiakaev). 3. Põltsamaa. 4. Otto Tief, loetelus on Otto Tiefi valitsuse ministrid. Otto Tiefi valitsus oli viimane seaduslik Eesti Vabariigi valitsus Eestis enne taasiseseisvumist, mille 18. septembril 1944 nimetas ametisse peaminister Vabariigi presidenti Ülesandis Jüri Uluots ja mille algkoosseis andis töötuse 20. septembril. Otto Tiefi valitsuse tähtsuse seisneb riikliku järjepidevuse katkematus kandmises. 5. Osmussaar.

	Rügemendi allüksus	Surnud	Kehv rii	Raadiohääli	Lennukimark	F-1 legend	Riik Aasias															
V-kreeka jalaväelane																						
Taandrida																						
Häving					Nikkel	Lõikheinaline																
Kasaka pealik							Näitleja															
Luteetium			KUUS	Kunstnik																		
<i>Kuma</i>	Missis	Õel				Turgi rahvaste pruudiluna																
Seeria			Muusika-stiil	Madal laht												Püsi, rahu	Suurtükk	Sidesõna	Ristsõna-ajakiri	Mitte naa	<i>Kuma</i>	Sidesõna
Pannal					Kreeklaste ülemjuhataja Trooja sõjas	Samm																
<i>Kuma</i>	Kõrvata teetass	Alkoh. jook					Narri-mäng									Korv-öieline						Püha mõte
										Linn Hiinas												
Ahti Nurmis			Kuivalt destilleerima	USA vutimees				Putukas	Samuti			Höbe	HUBER									
Mängukann					Prantsuse partisan	Luuletaja					Anno Domini	Vinanohu		Jõgi Pärnumaal								
<i>Kuma</i>	Laulja	Pinna-moot					EW sõjaväelane	Orjus														
KILMER				Kreeka täht	Liiklus-eeskiri			Riigikohtu esimees	P. Masoni sekretär					Etiopia jooksjä								
Aedvili									Imik	Ühes. tähed												
WENGER							Säik	Nuku-filmimees					Euroopium	Tavatud juhtumid								
PAIDE KESKLINNAS 30. AUGUSTIL KELL 11 KUMA 20. ja KUMA RAADIO 15. SÜNNIPÄEV TASUTA!								Maiustus							Spordiühing Soomes							
RISTSÕNADE LAHENDAMISE VÕISTLUS Võistlusklassid: KUMAKE – kuni 11-aastased KOOLI RUUDUD – 12–15-aastased SUPER KUMA – harrastajad, 16-a ja vanemad KUMA KANGE – eliit, 16-a ja vanemad								Hüüe metsas	Riidesort	Erbium												
								Endine näitleja				Aeg sünnist surmani										
								Nuudlitainast pirukas														

RAVIMTAIMED

Tekst: REIN SANDER, bioloog, Kubja ürditalu peremees

RAUDROHI

Hariliku raudrohu tunneb öitsemisajal ära ka linnamees: taime suured valged õisikuarikad paistavad juba kaugelt silma. Tegelikult on raudrohu õisik liitsarikas, sest see, mis näib üksiku õiena, on juba ise paljudest õitest koosnev korvõisik. Vanarahvas on raudrohtu pruukinud peaaegu universaalse ravimtaimena, temast saadi abi nii külmetuse kui ka kõhu- ja muude valude korral. Raudrohu eeterlik õli ja teised toimeained ongi peamiselt põletikuvastase mõjuga, aga parandavad ka sapi- ja uriinieritust, leevendavad allergiat ning soodustavad vere hüübimist. Väiksemate löikehaavade puhul piisab verejooksu peatamiseks paarist katkimuljutud lehest. Tuleb ainult jälgida, et lehepuru haava sisse ei sattuks. Raudrohuleht aitab ka marrastuste ja põletuste korral. Noored värsked lehed on söödavad, kuigi natuke kibekad. Neid võib lisada teistele söödavatele taimedele.

Teeks võetakse tavaliselt supilusikatäis kuivi õisi-lehti klaasi keeva vee kohta, lastakse tõmmata ja kurnatakse. Köha puhul juuakse seda soojalt, ilma suhkrut lisamata. Külm tõmmis on hea seedimisele: juuakse enne sööki umbes pool klaasitäit. Haavade loputamiseks, paisete ja vistrike raviks tehakse tõmmis poole kangem.

TEELEHT

Teine taim, millest rännakul abi, on teeleht. Teelehti kasvab meil looduses neli liiki, kõige tavalisem on suurte munajate lehtedega suur teeleht, kuid kasutada võib ka keskmise teeleht. See taim on kitsamate elliptiliste lehtede ja ilusa roosa õisikuga. Talveks võib varuda ka süstlehist teelehte.

Teelehes on palju lima- ja parkaineid, flavonoide, vitamiine jt toimeaineid. Ta on põletikuvastane ja soodustab haavade paranemist. Kui jalanõud kipuvad hõõruma, on tark tegu panna sokkide sisse paar kihti teelehte. Muidugi ei tohiks need olla tolmuks ega liivased; ka paksemad leherood peaks ära võtma. Ööseks võib teha paksema mähise mahlale hõõrutud lehtedest.

Taimravis on teelehed tuntud haavandtõve leevendava vahendina. Ainult mao-mahla ülehappesuse korral ei tohi teelehte tarvitada, sest taimel on palju orgaanilisi happeid.

SUMMARY

NAISKODUKAITSE CONCENTRATES ON THE IMPROVEMENT OF TRAINING

Airi Neve, chairwoman of Naiskodukaitse, gives a review of the activities of Naiskodukaitse in the last year. Membership of the organization has increased although the passive members have been excluded from the list. Instructors have been hired in four regions and the fifth will be added soon. Program of the basic training of Naiskodukaitse was prepared in spring. Exposition of the exhibition "Sisters from Finnish Bay Coast" has been continued in various places in Finland and Estonia. Documentary about Naiskodukaitse "Liliiarist. ("Lily Cross") Naiskodukaitse 80", produced by Erik Boltowski was completed in spring. Book by Riina Nemvalts "Naiskodukaitse 1925-1940 ja 1991-2002: ideed ja tegelikkus" ("Naiskodukaitse 1925-1940 and 1991-2002: Ideas and Reality") was published. Pp. 14-15.

RESCUE WORKS IN PUHATU "PEAT BOG"

Bigger fires broke out again in forests and landscape of Estonia this dry spring. First in Vihterpalu, and afterwards in Puhatu peat bog and Narva quarry in Ida-Virumaa. Fire in Puhatu peat bog affected 490 ha, including 12 peat piles. In addition to the rescuers 85 members of Kaitseliit from Alutaguse unit were working hard in that peat bog among many other volunteers. Also the team of airplane AN-2 with 14 members of Kaitseliit air corps contributed to the fire extinguishing works in Puhatu.

The main problem in Puhatu was the lack of people. It was overcome by volunteers and many of them were members of Kaitseliit. Sille Laks, member of Kaitseliit who worked as a volunteer in fire staff for 242 hours noted that the mission was the priority while working in Puhatu. Fire extinguishing works are described by Eve Ojala, manager of the public relations bureau of East Estonian Regional Rescue Centre. P. 24.

TWO DAYS FULL OF STRUGGLING WITH MOTIVATION

Mini-Erna patrolling competitions of Noored Kotkad held from 27th to 29th of June was participated by 17 teams. In addition to the teams of the units of Noored Kotkad, the teams of Kodutütred, Jaunsardze from Latvia and the young from Lithuania participated. Length of the track was about 30 km and 30 hours were given to pass it. The track was complicated and there were also people interrupting the competition probably because of the lack of motivation.

Until now the competition has been held in surroundings of Kautla in Harjumaa but the competition this year took place on the landscape of Varbola-Lohu-Kohila in Harjumaa. In future the competition will be held in a different home county of each unit every year. The competition was won by the team of Jõgeva unit. Harju unit was the second and Valga unit was the third. Review about the competition is given by Kärt Ojala. Pp. 35-37.

EESTI KAITSEVÄE
VÄRBAMISKESKUS

TULE TEENISTUSSE KAITSEVÄKKE!

VAATA LISAKS PORTAALIST <http://vk.kra.ee>

TALLINNAS Narva mnt 1, Postimaja II korrus, tel 717 0800

TARTUS Puiestee 114c, tel 717 0828

Küsi lisainfot vkinfo@kra.ee

TASMANIAN TIGER

NÜÜD SAADAVAL LAI VALIK KÕRGELT TUNNUSTATUD
PROFESSIONAALSET MILITAARVARUSTUST
FIRMALT TASMANIAN TIGER: SELJAKOTID,
TAKTIKALINE VARUSTUS, POLITSEIVARUSTUS.

TUTVU FIRMA TOODETEGA: WWW.TASMANIANTIGER.INFO

TATONKA®

TATONKA

KÕRGEKVALITEEDILISED SELJAKOTID,
TELGID, MATKAKÖÖK JA LISAVARUSTUS.

TUTVU FIRMA TOODETEGA: WWW.TATONKA.COM

MATRIX MATKAPOOD

TARTUS VÕRU 50,
TEL 740 4222,
WWW.MATKAPOOD.COM

KAUPLUS REDFOX

TALLINNAS JAKOBSONI 14,
TEL 656 3778,
WWW.REDFOX.EE